

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
POLITIKAS ZINĀTNES NODAĻA

**KONFLIKTSITUĀCIJA UKRAINĀ: ES UN NATO
SKATĪJUMS UZ UKRAINAS KONFLIKTA SEKĀM
MAĢISTRA DARBS**

Autore: **Magda Straume**

Studenta apliecības Nr.: ms12067

Darba vadītājs: asociētais profesors Dr.sc.pol. Toms Rostoks

RĪGA 2017

ANOTĀCIJA

Darbā tiek aplūkota Rietumvalstu uztvere par konfliktsituāciju Ukrainā, salīdzinot to ar konflikta iznākumu. Darba problemātika apskata sarežģījumus konflikta līdzšinējo seku novērtējumā, tāpēc mērķis ir izanalizēt konflikta sekas un salīdzināt tās ar ES un NATO valstu uztveri par Ukrainas konflikta iznākumu. Pētījuma teorētiskajā daļā tiek apskatītas uzvaras un uztveres pētniecības īpatnības, savukārt empīriskajā daļā tiek atbilstoši analizēta Rietumvalstu uztvere, kā arī tiek veikts Krievijas, Ukrainas un Rietumvalstu gūto ieguvumu, zaudējumu un mērķu salīdzinājums. Darbā tiek izmantotas kvalitatīvās pētījuma metodes un sekundāro datu analīze. Rezultāti norāda, ka Rietumvalstu uztvere Ukrainas konflikta kontekstā ir pārāk kritiska pret sevi.

Atslēgvārdi: Krievija, Ukraina, ES, NATO, konflikts, sekas, uzvara, uztvere

ANNOTATION

Research paper looks at the perception of Western countries of the Ukraine conflict comparing to the consequences on the ground. The problem marks difficulties to evaluate the outcome of the conflict that is why the aim is to analyze the consequences of the conflict so far and compare these results with the perception of the EU and NATO countries about the results of the Ukraine conflict. The theoretical background looks at the research specifics of victory and perception. The empirical part describes the perception of the West and compares gains, losses and aims of Russia, Ukraine and the West according to theoretical principles. This research is based on qualitative methods. The results prove that the perception of the West is too critical towards itself.

Key words: Russia, Ukraine, EU, NATO, conflict, consequences, victory, perception

SATURS

Apzīmējumu saraksts.....	5
Ievads.....	6
1. Konflikta iznākums un tā pētniecība	10
1.1. Rezultāta skaitīšanas pieeja	17
1.2. Rezultāta labošanas pieeja	20
2. Ukrainas krīzes konteksts	28
3. Rezultāta labošanas pieeja: ES un NATO valstu uzskati	31
3.1. Domāšanas veids	31
3.2. Nozīmīgie notikumi	40
3.3. Sabiedrības spiediens.....	46
4. Rezultāta skaitīšanas pieeja	55
4.1. Krievijas mērķi, ieguvumi un zaudējumi	55
4.2. Ukrainas mērķi, ieguvumi un zaudējumi.....	76
4.3. Rietumvalstu mērķi, ieguvumi un zaudējumi.....	85
Rezultāti.....	91
Secinājumi	96
Izmantotie informācijas avoti	99
Pielikumi.....	118
1.pielikums. NATO valstu sabiedrības uzskati par palīdzības sniegšanu Ukrainai	119
2.pielikums. Rietumvalstu uzskati par vainīgo karadarbību Ukrainas austrumos.....	120
3.pielikums. Rietumvalstu uzskati par pret Krieviju ieviestajām sankcijām.....	121
4.pielikums. Ukrainas iedzīvotāju viedoklis par iespējamo palīdzības sniegšanu no Rietumvalstīm.....	122
5.pielikums. Krievijas eksporta daļas samazinājums no kopējā valsts eksporta apjoma ASV un ES.....	123

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

ASV – Amerikas Savienotās Valstis

BRICS – Valstu grupa, kuru veido Brazīlija, Krievija, Indija, Ķīna un Dienvidāfrika

EDSO – Eiropas Drošības un sadarbības organizācija

EES – Eirāzijas ekonomiskā savienība

EKP – Eiropas kaimiņattiecību politika

ES – Eiropas Savienība

G8 – pasaules industriāli attīstītāko valstu sadarbības forums, kurā ietilpst ASV, Lielbritānija, Itālija, Francija, Kanāda, Japāna, Vācija un Krievija. (Krievijas darbība G8 ietvaros šobrīd ir apturēta, tāpēc šo valstu grupu pašreiz dēvē par G7.)

G20 – pasaules 20 ekonomiski attīstītākās un ietekmīgākās valstis un Eiropas Savienība

IKP – iekšzemes kopprodukts

NATO – Ziemeļatlantijas līguma organizācija

(angļu val. – North Atlantic Organization)

NVS – Neatkarīgo Valstu Sadraudzība

RIC – Valstu grupa, kuru veido Krievija, Indija un Ķīna

IEVADS

Ukrainas krīze jeb konfliktsituācija, kas radusies starp Krieviju un Ukrainu ir viena no bieži apspriestajām tēmām pēdējo gadu laikā. Tās nozīmīgumu iezīmē gan jauna konflikta rašanās Eiropā, gan arī Krievijas agresivitātes pastiprināšanās tās kaimiņu reģionā, kas Rietumvalstu prātos šķita norimusi. Krievijas agresija Rietumvalstīm, kā arī pašai Ukrainai bija negaidīta, taču tās rīcībai bija savi cēloņi un mērķi.

Par Ukrainas konflikta (dēvēts arī par Ukrainas krīzi vai Ukrainas karu) sākuma posmu var tikt uzskatītas 2013.gada beigas, kad Ukraina bija veikusi sarunas ar Eiropas Savienību (turpmāk – ES), par asociācijas līguma un līguma par padziļinātu un vispārēju tirdzniecību (turpmāk – asociācijas līgums) parakstīšanu. Notikumiem attīstoties, Krievijas spiediena rezultātā 2013.gada 21.novembrī Ukraina paziņoja, ka tomēr neparakstīs asociācijas līgumu, tā vietā izvēloties veidot ciešāku sadarbību ar Krieviju. Šāda situācija izraisīja plašus protestus Ukrainā, 2014.gada februārī no amata tika atlaists toreizējais Ukrainas prezidents Viktors Janukovičs (*Victor Yanukoych*), un Ukrainā tika uzsākta jaunas valdības veidošana.¹ Taču šis bija tikai krīzes sākumposms, kam sekoja plašāka Krievijas agresija – Krimas aneksija un nemieri Ukrainas austrumu daļā. Savukārt centieni samierināt konfliktu Minskas vienošanās ietvaros pagaidām nav nesuši cerētos uzlabojumus.

Kopš konflikta sākuma ir norisinājušies dažādi notikumi, kas ir iespaidojuši sabiedrības uztveri par konflikta gaitu, iesaistīto pušu ieguvumiem un zaudējumiem, kā arī veiksmēm un neveiksmēm. Konflikts ir radījis virkni seku, kas ir iespaidojis ne tikai Ukrainas un Krievijas attiecības, bet arī ES un NATO attiecības ar Krieviju, raisījis asas diskusijas ES valstu vidū, radījis pārdomas Neatkarīgo Valstu Sadraudzības (turpmāk – NVS) telpā esošajām valstīm par turpmākajiem integrācijas virzieniem u.c. Paralēli tam Ukrainas konflikts tiek uztverts ne tikai kā Ukrainas un Krievijas problēmsituācija, bet gan kā Krievijas un ES/NATO/ASV cīņas lauks un attiecību saspīlējums. Tieši tāpēc šī darba ietvaros bieži tiek salīdzinātas tieši Krievijas un ES/NATO attiecības, jo Rietumvalstis ir nostājušās Ukrainas pusē, kas konflikta ietvaros liek pretnostatīt šo lielvaru panākumus.

Ukrainas konflikts noris jau vairāk nekā trīs gadus, sabiedrība ir apradusi ar pastāvošo saspīlējumu iesaistīto pušu vidū, taču konfliktu nevar uzskatīt par beigušos. Tā kā ES un NATO valstīm būs jāpieņem lēmums par turpmākajiem soļiem konflikta risināšanā, būtiski ir apskatīt, kāds ir Rietumvalstu novērtējums par līdzšinējo konflikta gaitu un tā sekām. Uztvere par konflikta esošo situāciju ir būtiska, jo uztveres īpatnības ietekmē turpmākos soļus un

¹ *The Ukraine crisis timeline*, Center for Strategic & International Studies (CSIS), Izgūts no:
<http://ukraine.csis.org/>

rīcības plāna izveidi. Medijos vairākkārt ir izskanējusi informācija, ka Krievija uzvar šajā konfliktā, ka Rietumvalstis ir vājas un nespēj pretoties Krievijas agresīvajām darbībām, ka Krievija Krimu neatdos u.tml.² Konflikta gaita ir ieilgusi, un, iespējams, tuvākajā laikā problēmsituācija netiks atrisināta, izveidojot kārtējo iesaldēto konfliktu Krievijas pierobežā. Šobrīd nav iespējams noteikt konflikta uzvarētāju vai zaudētāju, jo konflikta norise vēl turpinās, taču ir iespējams novērtēt esošās konflikta sekas un salīdzināt tās.

Šī darba ietvaros par Ukrainas konfliktu tiek uzskatīta konfliktsituācija Ukrainā, kas ietver gan Krimas aneksiju, gan konfliktu Austrumukrainā. Lai novērtētu Rietumvalstu uztveri par līdzšinējām sekām, kā arī noteiktu, kādi ir iesaistīto pušu ieguvumi un zaudējumi, ir nepieciešama padziļinātāka konflikta analīze. Šī pētnieciskā darba fokusā tiek izvirzīta **problēma**: kā precīzāk novērtēt līdzšinējās Ukrainas konflikta sekas? Ar sekām šī darba ietvaros tiek saprasts konflikta līdzšinējo sasniegumu izvērtējums, kas ietver analīzi par galveno iesaistīto pušu mērķiem, ieguvumiem un zaudējumiem. Ar vārdu „līdzšinējs” tiek saprasts laika posms no 2013.gada 21.novembra, kad Ukraina neparakstīja asociācijas līgumu, līdz 2017.gada februārim, kad ir notikusi tikšanās Normandijas formāta ietvaros³.

Darba **mērķis** ir izanalizēt Ukrainas konflikta sekas un salīdzināt tās ar ES un NATO valstu uzskatiem par konflikta iznākumu. Tiek pieņemts, ka ES un NATO valstu uzskatus veido atsevišķas uztveres īpatnības, kā, piemēram, konflikta konteksts, šo valstu un institūciju līderu, pie varas esošo personu, un citu augsta ranga amatpersonu un speciālistu paustais viedoklis, kā arī medijos sniegtā informācija un sabiedrības uzskati. Jāpiebilst, ka ES un NATO valstis šī pētījuma ietvaros tiek pārmaiņus dēvētas arī par Rietumvalstīm.

Līdz ar to tiek izvirzīts **izpētes jautājums**: Kāds ir ES un NATO valstu skatījums uz Ukrainas konflikta līdzšinējām sekām? Atbilstoši izvirzītajam izpētes jautājumam tiek izvirzīta **hipotēze**: atsevišķu uztveres iemeslu dēļ ES un NATO valstu uzskati par Ukrainas konflikta sekām ir pārāk kritiski pret sevi. Ar to, ka Rietumvalstu uzskati ir “kritiski pret sevi”, tiek saprasts Rietumvalstu uzskatu kopums, kas rada kopējo informācijas kontekstu par

² *Has the EU Failed Ukraine?*, (2014 21.feb.), Carnegie Europe, Izgūts no: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=54600> ; Weiss M., Miller J., (2015 27.jan.), *Putin Is Winning the Ukraine War on Three Fronts*, The Daily Beast, Izgūts no: <http://www.thedailybeast.com/articles/2015/01/26/ukraine-is-losing-the-war-on-3-fronts.html> ; *How the EU Lost Ukraine*, (2013 25.nov.), Spiegel Online, Izgūts no: <http://www.spiegel.de/international/europe/how-the-eu-lost-to-russia-in-negotiations-over-ukraine-trade-deal-a-935476.html> ; Osborn A., (2017 15.feb.), *Russia tells White House it will not return Crimea to Ukraine*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-usa-trump-russia-ukraine-idUSKBN15U0U0>; Burns N., (Putin's Clever Game of Chess, Huffington Post, Izgūts no: http://www.huffingtonpost.com/nicholas-burns/putin-ukraine_b_4897392.html ; Lucas E., (2014 5.sep.), *Edward Lucas: Russia is winning*, Estonian world, Izgūts no: <http://estonianworld.com/opinion/opinion-edward-lucas-russia-is-winning/> ;

³ *Ukraine – Ministerial meeting in the Normandy format in Munich (February 18, 2017)*, France Diplomatie, Izgūts no: <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/ukraine/events/article/ukraine-ministerial-meeting-in-the-normandy-format-in-munich-18-02-17>

ES un NATO valstu neveiksmīgo, vājo vai neizdevušos rīcību Ukrainas konflikta ietvaros, vienlaikus daudz pozitīvāk novērtējot Krievijas veiktās darbības. Hipotēze tiks uzskatīta par apstiprinātu, ja, atbilstoši teorijā aprakstītajiem kritērijiem, izvērtējums par Rietumvalstu mērķiem, ieguvumiem un zaudējumiem norādīs uz Rietumvalstu veikumu, kas ir pozitīvāks, nekā Rietumvalstu uztverē pastāvošie uzskati (pozitīvs sniegums iezīmē to, ka ieguvumu un zaudējumu attiecība norāda uz labāku veikumu nekā pretējai pusei, kā arī to, ka vēlamie mērķi ir sasniegti). Hipotēze tiks uzskatīta par noraidītu, ja Rietumvalstu uzskati par sevi kā neveiksmīgu spēlētāju Ukrainas konflikta kontekstā apstiprināsies arī mērķu, ieguvumu un zaudējumu izvērtējumā.

Lai veiktu šo pētījumu darba gaitā tiek izvirzīti sekojoši uzdevumi:

1. Atrast un izpētīt kara, konflikta, uzvaras un uztveres jēdzienu būtību;
2. Aprakstīt uzvaras un uztveres pētniecības īpatnības un metodes;
3. Iepazīties ar Ukrainas krīzes hronoloģisko attīstību;
4. Izpētīt un raksturot ES un NATO valstu uztveri par Ukrainas konflikta līdzšinējām sekām, balstoties rezultāta labošanas pieejas metodē;
5. Izpētīt un raksturot Ukrainas konfliktu balstoties rezultāta skaitīšanas pieejas metodē;
6. Salīdzināt ES un NATO uzskatus par konflikta iznākumu ar materiālo ieguvumu un zaudējumu kopumu;
7. Secināt, kāda ir ES un NATO valstu uztvere par konflikta līdzšinējām sekām.

Darba struktūra sastāv no teorētiskās daļas un empīriskās daļas. Teorētiskajā daļā tiek raksturota kara, konflikta, uzvaras un uztveres jēdzienu būtība, kam seko sīkāka uzvaras jēdziena analīze un tā pētniecības iespēju raksturojums, ietverot arī analīzi par uztveres īpatnībām konflikta iznākuma pētniecībā. Teorētiskā daļa tiks balstīta uz tādu autoru pētījumiem kā R.G.O'Konors (*Raymond G.O'Connor*), D.Džonsons (*Dominic D.P.Johnson*) un D.Tīrnejs (*Dominic Tierney*), R.Džervis (*Robert Jervis*), V.Martels (*William C. Martel*), A.Weisigers (*Alex Weisiger*), R.Mandels (*Robert Mandels*) un citi.

Tā kā Ukrainas konflikts vēl nav noslēdzies, tomēr darba ietvaros ir nepieciešams izvērtēt konflikta līdzšinējās sekas, pētījumā tiks apskatītas teorijas par uzvarētāja noteikšanu konfliktā, kas paredz seku izvērtējumu atbilstoši konflikta norisei. Arī Ukrainas konflikta gadījumā varētu spriest par to, kurš ir uzvarētājs, taču šī darba ietvaros autors ir izvairījies no šāda secinājuma izteikšanas, jo konflikts vēl turpinās un tā attīstība un iespējamais iznākums nav paredzams. Šo iemeslu dēļ darba autors dod priekšroku seku izvērtējumam un līdzšinējo ieguvumu un zaudējumu salīdzinājumam atbilstoši teorētiskajam materiālam.

Teorētiskās daļas pamatā tiek izcelta un padziļināti aprakstīta D.Džonsona un D.Tīrneja teorētiskā pieeja, kas ļauj analizēt uztveres īpatnības par konflikta norisi, kā arī salīdzināt konfliktā iesaistīto pušu mērķus, ieguvumus un zaudējumus. Lai gan šī pieeja bieži vien runā par uzvarētāja noteikšanu konfliktā, to var piemērot arī kā seku izvērtēšanas instrumentu konflikta norisināšanas gaitā, turklāt nepieciešamības gadījumā iegūtie rezultāti nākotnē var tikt papildināti atbilstoši esošajām izmaiņām, tā turpinot līdz konflikta beigām.

Empīriskajā daļā tiks veikta ES un NATO valstu uztveres analīze par esošo konfliktu, balstoties rezultāta labošanas pieejā. Savukārt rezultāta skaitīšanas pieejā tiks aplūkots Ukrainas konflikts, secīgi raksturojot Krievijas, Ukrainas un arī Rietumvalstu mērķus, ieguvumus un zaudējumus. Šī pētījuma ietvaros empīriskajā daļā rezultāta labošanas pieeja tiks apskatīta kā pirmā, jo pētījuma pamatā tiek runāts par uzskatiem, kas tiek salīdzināti ar iznākumu, tādējādi loģiski un secīgi izklāstot nepieciešamo informāciju.

Rezultātu daļā tiks apkopota analizētā informācija, raksturojot ES un NATO valstu uztveri par Ukrainas konfliktu, kā arī salīdzinot to ar iesaistīto pušu ieguvumiem, zaudējumiem un mērķiem. Tādējādi būs iespējams raksturot, vai Rietumvalstu uztvere atbilst rezultāta skaitīšanas pieejā gūtajam rezultātam vai nē. Secinājumos tiks sniegta atbilde uz izpētes jautājumu, sniegts apkopojums par galvenajiem pētījuma rezultātiem un ieskicēti potenciālie pētījuma turpināšanas virzieni.

Šis pētījums palīdzēs izprast ES un NATO valstu uztveri par konflikta sekām, kā arī analizēt radušos uztveres iemeslus. Šāda analīze ļauj padziļinātāk apskatīt Rietumvalstu rīcību Ukrainas konflikta kontekstā, kā arī norāda uz ES un NATO valstu vāmajām vietām un vēlamajiem darbības virzieniem.

Pētījumā tiks izmantotas kvalitatīvas pētījumu metodes, t.sk., veikta informācijas atlase un izpēte, balstoties sekundāro datu analīzē. Pētījuma objekti ir Krievija, Ukraina, ES un NATO, savukārt pētījuma priekšmets – uztvere par konflikta sekām.

Atslēgvārdi: Krievija, Ukraina, ES, NATO, konflikts, sekas, uzvara, uztvere.

1. KONFLIKTA IZNĀKUMS UN TĀ PĒTNIECĪBA

Vērtējot uztveri par konflikta iznākumu, ir būtiski apskatīt vairāku terminu skaidrojumu un to analīzi. Šī darba ietvaros iznākums iezīmē situāciju, kurā iepriekš ir risinājies vai vēl joprojām noris konflikts vai karš, tāpēc ir būtiski apskatīt kara un konflikta jēdzienu nozīmi. Kā jau minēts iepriekš, skaidrojot konflikta iznākumu, var izmantot teoriju par uzvaru, kas iezīmē konflikta seku izvērtējumu, tāpēc arī uzvaras jēdziena analīze tiks aprakstīta zemāk. Savukārt lai atbildētu uz šī darba ietvaros izvirzīto jautājumu par valstu uztveri, ir nepieciešams apskatīt, kāda nozīme konflikta iznākuma kontekstā ir uztverei.

Lai būtu iespējams definēt konflikta vai kara iznākumu vispirms ir nepieciešams definēt jēdzienus “karš” un “konflikts”. Jēdziens “konflikts” tiek definēts kā “nopietnas nesaskaņas vai strīds, parasti ilgstošas dabas”⁴ vai kā “cīņa starp divām vai vairāk cilvēku grupām vai valstīm”⁵. Savukārt jēdziens “karš” tiek definēts kā “bruņota konflikta stāvoklis starp atsevišķām valstīm vai grupām kādas valsts ietvaros”⁶. Viena no visbiežāk citētajām kara definīcijām ir K.fon Klaušvitza (*Carl von Clausewitz*) skatījums, kas raksturo karu kā valsts politikas turpinājumu, pielietojot citus līdzekļus.⁷ Šo izteikumu vēlāk ir pārfrāzējis M.Dzeduns (*Mao Zedong*), sakot, ka “politika ir karš bez asins izliešanas, un karš ir politika ar asins izliešanu”⁸.

R.G.O’Konors (*Raymond G.O’Connor*) raksta par vairākiem faktoriem, kas ietekmē modernā kara iznākumu. Viens no faktoriem, kas palīdz atbrīvošanas karā, ir sabiedrības atbalsts vai vismaz klusējoša piekrišana. Protams, ļoti būtiski šajā situācijā ir kurš atbrīvo kuru un no kā. Vispievilcīgāk sabiedrībai šķiet cīnīties par nacionālās neatkarības iegūšanu, sociālā taisnīguma nodrošināšanu vai arī labākas dzīves kvalitātes nodrošināšanu, un tieši šie iemesli visbiežāk līderiem ļauj mobilizēt lielus valsts resursu apjomus, neatkarīgi no valsts kopējo pieejamo resursu daudzuma. Nemiernieku rīkotajās operācijās it īpaši ir redzama cilvēku aktivitātes nozīme, turklāt cilvēku prātu kontrole ir viens no faktoriem, kas veicina uzvaras sasniegšanu. Iegūstot cilvēku uzticamību un kontroli pār viņu prātiem, var nodrošināt viņu centienus sasniegt izvirzītos mērķus.⁹

R.O’Konors piemin arī kāda ķīniešu stratēģa teikto, ka atsevišķos gadījumos puse ar lielāku karaspēku nevar uzbrukt pretiniekam ar mazāku karaspēku, kā arī ir situācijas, kad

⁴ *Conflict*, Oxford Dictionaries, Izgūts no: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/conflict>

⁵ *Conflict*, Cambridge Dictionary, Izgūts no: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/conflict>

⁶ *War*, Oxford Dictionaries, Izgūts no: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/war>

⁷ O’Connor Raymond G., (1969 dec.), Victory in Modern War, *Journal of Peace Research*, vol. 6 no. 4, p.367-384, DOI: 10.1177/002234336900600406, 367.lpp

⁸ Turpat, 368.lpp

⁹ Turpat, 377.lpp

vājie pamāca spēcīgākos. Apgūstot manipulēšanas mākslu un veiksmīgi to pielietojot, var panākt iepriekš minēto un sasniegt uzvaru arī esot mazākuma pusē. Manipulācijas izmantošanai ir īpaši piemērota iekšēja konflikta risināšanā, saspīlējumā starp divām pusēm, kurā viena no tām saņem ārvalstu palīdzību, kā arī, ja papildus tiek pielietotas partizānu cīņas taktikas. Lielu nozīmi šeit spēlē psiholoģisko faktoru darbība, jo, pateicoties tieši psiholoģiskajām raksturiezīmēm, cilvēkos var iedvest kara noguruma sajūtu, šķietamu bezcerību, ka uzvara nav sasniedzama, sajūtu, ka viņi dara to, ko patiesībā nevajadzētu u.tml., kas var novest pie spēcīgākās puses vēlmes pieņemt sakāvi.¹⁰

Savukārt jēdziens “uzvara” tiek definēts kā cīņā, spēlē, vēlēšanās, karā vai citās sacensībās notikusi ienaidnieka vai pretinieka sakaušana.¹¹ Arī R.G.O’Konors savā rakstā par uzvaru modernā karā apskata “uzvaras” jēdziena skaidrojumu. Autors apgalvo, ka uzvaras jēdzienu var skaidrot ļoti dažādi, balstoties uz individuāli atlasītiem kritērijiem. Bieži ar uzvaru tiek saprasta pretinieka sakāve vai padošanās, taču mūsdienās šāds uzvaras skaidrojums ir drīzāk uzskatāms par izņēmuma gadījumu, nevis biežu parādību bruņota konflikta gadījumā. Par uzvaru tās dziļākajā būtībā būtu jāuzskata nevis tikai pretinieka spēku sakaušanu vai sava pārspēka izrādīšanu, bet arī to mērķu sasniegšanu, kuru dēļ šis konflikts tika aizsākts. Papildinot K. fon Klaušvitza kara definīciju, uzvaras viens no galvenajiem elementiem ir pretinieka atteikšanās no tā iepriekšējām iecerēm.¹² Izvērtējot šo, R.G.O’Konors savā darbā uzvaru definē kā bruņota konflikta pārtraukšanu vismaz vienai pusei apmierinošu apstākļu rezultātā, kas ietver arī izvirzīto mērķu sasniegšanu. Autors arī piemetina, ka jebkura uzvaras definīcija nebūs piemērojama jebkādai izvēlētai situācijai. Papildu tam viņš atzīmē, ka uzvaras definīcijā apzināti nav ievietots jēdziens “miers”, jo, lai gan uzvaras brīdī situācijā ir vērojama konflikta deeskalācija, pamiers vai domstarpību norimšana, konflikta iznākums un esošā situācija vēl nav nostabilizējusies, kas var norādīt uz iespējamu konflikta atsākšanos.¹³

R.G.O’Konors skaidro, ka, pētot uzvaras būtību, ir jāapskata arī metodes, kas ļauj izbeigt esošo karadarbību, kā arī faktori, kas noved pie kara pārtraukšanas. Parasti karš beidzas ar līguma noslēgšanu, kurā var tikt noslēgta vienošanās par vienas puses pilnīgu padošanos, vai arī tieši pretēji – vienošanās par pirmskara stāvokļa atjaunošanu (protams, iespējamās arī dažādas pozīcijas kas atrodas “pa vidu” starp šīm galējībām). Citos gadījumos tiek noslēgts, piemēram, pamiers, vienošanās par uguns pārtraukšanu u.tml. Autors apgalvo,

¹⁰ O'Connor Raymond G., (1969 dec.), Victory in Modern War., 377-378.lpp

¹¹ Victory, Oxford Dictionaries, Izgūts no: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/victory>;

Victory, Cambridge Dictionary, Izgūts no: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/victory>

¹² O'Connor Raymond G., (1969 dec.), Victory in Modern War, 367.lpp

¹³ Turpat, 367-368, 38.lpp

ka ļoti reti rodas tādas situācijas, kad kara iznākums saskan ar iepriekš paredzēto iznākumu, taču visbiežāk karš tiek pārtraukts brīdī, kad kāda no karā iesaistītajām pusēm (visdrīzāk uzbrucējs) apzinās, ka kara izbeigšana būs daudz izdevīgāka nekā tā turpināšana.¹⁴

Savukārt A.Weisigers (*Alex Weisiger*) savā rakstā par uzvaru, analizē situācijas, kad uzvara jeb iekarotā teritorija nemaz nenes mieru, bet gan izraisa jaunu vardarbības vilni, kas raksturojams kā pretošanās kustība. Reizēm uzvaras gūšana un mērķu sasniegšana nemaz nenoved pie mierīga stāvokļa, bet gan rada papildu sarežģījumus un jaunus izaicinājumus iekarotājam.¹⁵

V.Martels (*William C. Martel*) ir rakstījis par to, ka uzvaras jēdziens politikas zinātnē ir pārāk maz pētīts un analizēts, ja to salīdzina ar tādiem jēdzieniem kā karš, stratēģija u.c. Vienlaikus autors min, ka tas ir samērā loģiski, ka jēdzienam „uzvara” nav savas konkrētas definīcijas un metodoloģijas, kā to pētīt, jo būtu grūti to pielāgot tik daudz un dažādām situācijām, nezaudējot kaut ko specifisku. Uzvaru var gūt stratēģijā, politikā, karā un biznesā, tieši tāpēc tā šķautnes ir tik dažādas. Kā apgalvo V.Martels, parasti uzvara tiek definēta kā galveno politisko mērķu sasniegšana karā, taču uzvara patiesībā iezīmē daudz plašāku lauku, t.i., valsts politisko, militāro, taktisko un stratēģisko mērķu sasniegšanu. Papildu tam ir jāspēj tikt galā ar sekām, jo karš maina valsts stāvokli, ietver ekonomiskās un sociālās mobilizācijas izmaksas, kā arī liek veidot citas tamlīdzīgas piespiedu darbības pēc konflikta. Pēc autora domām ir muļķīgi uzvaru uztvert tikai kā ieguvumu sadali, bet ir jāņem vērā arī daudz plašākas notikumu sekas.¹⁶

Arī R.Mandels (*Robert Mandels*) ir centies iedziļināties uzvaras definējumā. Viņš apgalvo, ka neformāli militārajā sfērā par uzvaru tiek uzskatīta agresora sakaušana, pretinieka militārā potenciāla iznīcināšana vai pēc iespējas lielāka samazināšana un pirms kara esošā stāvokļa atjaunošana. Autors piedāvā arī specifiskāku jautājumu loku, kas būtu jāpēta, runājot par uzvaru: vai vardarbīga karošana ir beigusies vai turpinās, vai abas karojošās puses eksistē vai viena no tām ir iznīkusī, vai viena no pusēm atkāpjas, vai konflikta atrisināšanā tiek iesaistītas trešās puses, vai sakautā puse atsakās pieņemt jauno realitāti, vai viena no pusēm padodas vai arī abas cenšas vienoties par iznākumu?¹⁷

Samērā strukturētu pieeju uzvaras noteikšanai ir raksturojuši autori D.Džonsons (*Dominic D.P.Johnson*) un D.Tirnejs (*Dominic Tierney*) grāmatā “*Failing to Win*”

¹⁴O'Connor Raymond G., (1969 dec.). Victory in Modern War, 368.lpp

¹⁵Weisiger A., (2014). *Victory without peace: Conquest, insurgency, and war termination*, University of Pennsylvania, USA, SAGE, Vol. 31(4) 357–382, DOI: 10.1177/0738894213508691, 357.lpp

¹⁶C.Willie, *Book Review: Martel, W. C. (2007). Victory in War: Foundations of Modern Military Policy*. Cambridge, UK: Cambridge University Press., SAGE

¹⁷Mandel R., (2007), *Reassessing Victory in Warfare*, SAGE, Vol. 33 Number 4, Jyly 2007, 461-495, DOI:10.1177/0095327X06295515, 462.lpp

Perceptions of Victory and Defeat in International Politics”. Autori apgalvo, ka uzvara karā ne vienmēr nozīmē uzvaru kara laukā. Autori apgalvo, ka indivīdi sliecas dažādi interpretēt un raksturot uzvarētāja vai zaudētāja pozīcijas, kas bieži vien atšķiras no tā, ko parāda realitātē esošā situācija. Vienas puses karaspēks var sasniegt lielisku uzvaru kara laukā, taču tas nenozīmē, ka šis gadījums tiks uzskatīts par uzvaru. Meklējot risinājumu konfliktsituācijai, diplomāti var pakļauties milzu spiedienam, piekāpjoties un ziedojot savas valsts intereses, taču vienošanās panākšanu tāpat var uzskatīt kā uzvaru. To, vai konkrētās situācijas iznākums tiek uzskatīts par uzvaru vai zaudējumu, nosaka gan politiskie, gan psiholoģiskie un kultūras aspekti, kas ietekmē indivīdu skatījumu uz situāciju un to, kā tā tiek uztverta. Par situācijas novērotājiem tiek uzskatītas dažādas sabiedrības grupas (sabiedrība, politiķi, mediji, līderi, valdības u.c.), kas katrs atšķirīgi uztver un novērtē situācijas iznākumu.¹⁸

Katra atsevišķā aktiera uztveres īpatnības, kā arī apkārtējā vide nosaka to, kā no viņa skatpunkta tiks definēta esošā situācija. D.Džonsons un D.Tīrnejs par uztveri uzskata to, kā novērotājs interpretē pasaules notikumus, kas reizēm sakrīt ar realitāti, taču reizēm – nē, turklāt atsevišķos gadījumos dažādu novērotāju skatījums var atšķirties.¹⁹ Kā raksturo autori, spriežot par to, kurš ir uzvarētājs un kurš – zaudētājs, rodas virkne jautājumu: kā ir iespējams vērtēt acīmredzamu zaudējumu kaujas laukā, ko sabiedrība uzskata par uzvaru, vai tieši otrādi – uzvaru kaujas laukā, kas sabiedrībā tiek uztverta kā zaudējums; kā sabiedrība vērtē un lemj par to, kura no pusēm ir uzvarējusi, un kura – zaudējusi; kā sabiedrība vērtē savu līderu darbību, un kādi faktori ietekmē vērtēšanas procesu kopumā?²⁰

Dažkārt var šķist, ka novērtējums par to, kurš ir uzvarējis un kurš – zaudējis, rodas samērā vienkārši, apskatot, kura no pusēm ir guvusi lielākus ieguvumus vai arī novērtējot, vai ir sasniegti iecerētie mērķi. Starptautiskajās attiecībās militāras uzvaras gūšana nenozīmē, ka sabiedrība šo faktu uztvers kā uzvaru. Notikumu interpretācija ir cilvēku dabā, tāpēc tas mēdz novest pie neskaidrības vai strīdīgām situācijām. Indivīdu spriestspēja un nonākšana pie dažādiem secinājumiem tiek ietekmēta no dažādiem psiholoģiskiem aspektiem, un, runājot tieši par secinājumiem par uzvarētāju un zaudētāju, to ietekmē indivīda izjūta par materiālām izmaiņām konkrētajā brīdī. Bieži vien indivīdi situācijas iznākumu vērtē, balstoties uz dažādiem neatkarīgiem mainīgajiem, piemēram, apskatot simboliskos notikumus, ietekmējoties no elites un mediju paustās informācijas, kā arī indivīdu vērtējumu noteikti iespaido pašas personas iepriekš izveidojušās pārliecības. Šādu faktoru ietekme patiesībā ir ļoti izšķirīga politiskās situācijas kontekstā, jo dažādi aizspriedumi var novest pie līderu

¹⁸ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England., 1.lpp

¹⁹ Turpat, 1.lpp

²⁰ Turpat, 4.lpp

maiņas valstī, izmaiņām starpvalstu attiecībās, un līdz ar to ietekmēt arī citus starptautiskās politikas aktierus.²¹

Kara beigās ne vienmēr ir skaidrs, kā mērīt uzvarētāju. Piemēram, Vjetnamas kara laikā nebija skaidrs, vai labākais veids, kā noteikt uzvarētāju, ir skaitīt bojā gājušos katrā pusē. Kritizējot ASV prezidenta Dž.Buša (*George W. Bush*) rīcību, ASV Republikāņu partijas pārstāvis un bijušais ASV Pārstāvju palātas spīkers Ņ.Gingričs (*Newt Gingrich*) ir teicis: „Galvenais ir nevis tas, cik pretiniekus es nogalinu. Galvenais ir tas, cik sabiedroto es iegūstu... Un tas ir ļoti būtisks mērījums, ko viņi nesaprot.”²² Mūsdienās, kad starptautiskajās attiecībās ir iesaistīti dažādi aktieri un attiecības ir kļuvušas sarežģītākas, indivīdu spriestspēja vēl vairāk balstās dažādos aizspriedumos. Agrāk bija daudz vieglāk noteikt uzvarētāju, jo visbiežāk par uzvarētāju tika uzskatīts tas, kurš ieguva attiecīgo teritoriju, iekaroja pilsētu, nozaga bagātības, nogalināja pretiniekus u.tml. Šādās situācijās nebija šaubu par to, kurš ir kara uzvarētājs. Kā apgalvo D.Džonsons un D.Tīrnejs, kopš 1945.gada konflikta beigu rezultāts ir mazāk skaidrs, jo starp notikumiem ir iepīti tādi konflikti kā ierobežotais karš, pilsoņu kari, ANO miera uzturēšanas misijas, teroristu uzbrukumi, notiek starptautiska iejaukšanās u.tml., kas situācijas definējumu padara sarežģītāku, un līdz ar to šāda veida situācijas vieglāk pakļaujas interpretācijai.²³

Līdz ar to, ka mūsdienās konflikti ir daudz sarežģītāki un to iznākumu vērtējumu nosaka ne tikai iznākums kara laukā, būtiski ir novērtēt arī uztveres nozīmi, kas konflikta seku izvērtējumā spēlē būtisku lomu. Uztvere nosaka, kāda būs aktiera reakcija uz konkrēto notikumu, kā arī to, kāds risinājuma variants tiks uzskatīts par piemērotāko. Uztveri ietekmē vairāki faktori: (1) kultūras, rases un etniskā piederība, kas veido indivīda vispārējos uzskatus; (2) indivīda dzimums veido atšķirības starp vīriešiem un sievietēm uztverē par konflikta situāciju, vēlamajām sekām un iespējamajiem risinājumiem; (3) zināšanas (gan vispārīgas, gan specifiskas par konkrēto gadījumu) ietekmē reakciju uz konfliktu un vēlmi iesaistīties konflikta risināšanā; (4) iespāidi par ziņotāju ietekmē to, kā konkrētā ziņa tiks uztverta (šeit liela nozīme ir tam, vai ziņotājs tiek uztverts kā apdraudējums, vai ir pieredze iepriekšējā saskarsmē ar šo aktieri, vai abas puses ir pazīstamas u.tml.); (5) iepriekšējā pieredze ietekmē to, kā mēs uztveram esošo situāciju (vai pieredze ir bijusi veiksmīga vai neveiksmīga).²⁴

²¹ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 5.lpp

²² Turpat, 5.lpp

²³ Turpat, 6.lpp

²⁴ *The Role of Perceptions in Conflict*, Office of Human Resource Development, Univerist of Wisconsin-Madison, Izgūts no:

<https://www.ohrd.wisc.edu/home/HideATab/FullyPreparedtoManage/ConflictResolution/AboutConflict/PerceptionsofConflict/tabid/230/Default.aspx>

Kā rakstījis starptautisko attiecību pētnieks R.Džervis (*Robert Jervis*), ir iespējams nošķirt psiholoģisko vidi, kas attiecas uz to, kā to redz aktieris, no operacionālās vides, kas raksturo pasauli un esošo situāciju, kurā konkrētā rīcība tiek veidota,²⁵ kas saskan arī ar D.Džonsona un D.Tīrnejas nošķirumu starp rezultātu labošanas un rezultātu skaitīšanas pieejām. R.Džervis skaidro, ka, lai skaidrotu pieņemtus lēmumus un aktieru rīcību, ir būtiski izprast lēmumu pieņēmēju uzskatus par pasauli un citiem spēlētājiem.²⁶ R.Džervis grāmatā "*Perceptions and Misperceptions in International Politics*" aplūko uztveres īpatnības no dažādiem skatpunktiem. Skaidrojot būtiskas uztveres kļūmes, autors, piemēram, raksturo tendenci, ka aktieri citu spēlētāju darbību uztver kā daudz koordinētāku, centralizētāku un plānotāku, nekā tas ir patiesībā. Šī uztveres īpatnība ir skaidrojama ar to, ka indivīdi sarežģītas situācijas pielāgo jau esošajiem uztveres rāmjiem, t.i., sarežģītu situāciju vienkāršo, lai tā būtu vieglāk uztverama. Pētījumi liecina, ka indivīdiem ir grūti akceptēt nejaušas sakritības, tāpēc tie tiecas izskaidrot apkārt notiekošo situāciju, taču izvēlētais skaidrojums ne vienmēr atbilst realitātei.²⁷ R.Džervis izsaka arī vairākus citus pieņēmumus par uztveri, piemēram, ka lielā daļā gadījumu aktieri ir ieinteresēti, lai kādai no pusēm būtu "sagrozīta" uztvere, jo tas var sniegt attiecīgus ieguvumus vai zaudējumus.²⁸ Vai, piemēram, viņš skaidro, ka atmiņa par vēstures notikumiem un analogiju piemērošana var aizēnot esošo notikumu specifiku un novest pie nepiemērotas atbildes reakcijas.²⁹ Šie un citi skaidrojumi norāda uz uztveres nozīmi lēmumu pieņemšanas procesā.

Būtiski ir apskatīt arī terminu "uztveres vadība" jeb "uztveres menedžments". ASV Aizsardzības departaments uztveres vadību definē kā darbību kopumu, kas paredzēts ārvalstu auditoriju ietekmēšanai, kā rezultātā tiek ietekmēta citu valstu rīcība un panākti iniciējošās valsts mērķi.³⁰ Uztveres menedžments tiek skaidrots arī kā sabiedrības viedokļa ietekmēšana, lai vēlāk tā saskanētu ar jau iepriekš paredzētu politisko virzību. Tas var tikt izmantots piemēram, lai sagatavotu sabiedrību karam, vai, piemēram, lai manipulētu ar sabiedrības viedokli tā, ka kara laikā notiekošie traģiskie notikumi sabiedrībā tiktu uztverti tikai kā blakusefekts.³¹

Ir iespējams izdalīt četras sabiedrības grupas, kuras tiek ietekmētas atkarībā no tā, kā tiek vērtēts konflikta iznākums. Pirmkārt, iznākuma definēšana ir būtiska politikajiem

²⁵ Jervis, R., (1976), *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.13.lpp

²⁶ Turpat, 28.lpp

²⁷ Turpat, 319.lpp

²⁸ Turpat, 358.lpp

²⁹ Turpat, 220.lpp

³⁰ Eade K., (2016 5.jul.), "*Perception Management*": *How to Sell a War*, Global Research, Izgūts no: <http://www.globalresearch.ca/perception-management-how-to-sell-a-war/5534299>

³¹ Carmichael M., (2007 12.mar), *Propaganda and the Politics of Perception*, Global Research, Izgūts no: <http://www.globalresearch.ca/propaganda-and-the-politics-of-perception/5058>

līderiem. Nosakot vai konflikta iznākums ir definējams kā uzvara vai zaudējums, tiek spēcīgi ietekmēta līderu popularitāte, atbalsts no sabiedrības kā arī iespējas tikt pārvēlētam. Tas ir samērā loģiski, ka gadījumā, ja līderi vēlas saglabāt (vai uzlabot) savas pozīcijas, viņiem ir jāpanāk, lai sabiedrība viņa pārstāvēto pusi saskatītu kā uzvarētāju. Šāds pieņēmums var pavērst situāciju tādā virzienā, ka līderi vairāk pieliek pūles nevis lai patiesi sasniegtu uzvaru, bet gan lai šī situācija no novērotāju puses tiktu uztverta kā uzvara.³²

Otrkārt, vērtējums par konflikta iznākumu ir būtisks sabiedrībai un demokrātijai, tajā skaitā medijiem un dažādām interešu grupām. Sakāve vai zaudējums parasti atstāj traumu sabiedrībā, kas var novest pie dažādām psiholoģiskām vai kultūras sekām, piemēram, vēlāk iespaidojot sabiedrības reakciju uz kādu konkrētu gadījumu. Sakāve parasti iespaido arī valsts pašnovērtējumu, turklāt zaudējusī puse visbiežāk cenšas pārrakstīt vēsturi, rada mītus par to, kāpēc piedzīvots zaudējums, meklē vainīgos u.tml. Savukārt nepareiza izpratne par uzvaru vai zaudējumu var traucēt demokrātijas eksistencei, kas ir balstīta tajā, ka sabiedrība spēj adekvāti novērtēt politiķu veikumu, lai spētu saprast, kā labāk balsot nākamajās vēlēšanās.³³

Treškārt, iznākuma novērtējums atstāj iespaidu uz esošo politiku – ietekmē lēmumu pieņemšanu ārpolitikā, kā arī citās nozarēs. Kā rāda pieredze, ASV sabiedrība ir iecietīgāka pret kritušajiem misijās nekā pret ASV zaudējumu, kas ir redzams ASV prezidentu reitingu svārstībās. Papildu tam izpratne par uzvaru un zaudējumu ietekmē starptautisku alianšu veidošanos, kā arī var ietekmēt dažādu darījumu slēgšanu.³⁴

Ceturtkārt, tiek ietekmēta valsts nākotnes politika, jo uzvara ietekmē to kā sabiedrība un institūcijas mācās no savas gūtās pieredzes. Psihologs R.Vaits (*Ralph White*) ir apgalvojis, ka, kamēr uzvara netiek līdzsvarota ar sāpēm un vilšanos par sakāvi, uzvara pati par sevi ir pietiekama motivācija, lai turpinātu cīnīties³⁵. Individīdi pieņem lēmumus un veido uzvedību, balstoties uz vēstures mācībām, tāpēc arī uzvara vai zaudējums spēcīgi ietekmē, kāda mācība būs gūta un kāda rīcība tai sekos. Tāda rīcība, kas novedusi pie veiksmīga scenārija, visticamāk, tiks atkārtota, taču tāda stratēģija, kas novedusi pie neveiksmīga iznākuma, visticamāk, netiks atkārtota.

Kopumā jāsaprot, ka uzvaru var definēt daudzējādi, kā arī vērtējums par konflikta iznākumu dažādiem novērotājiem var šķist atšķirīgs. Lai šī darba ietvaros būtu iespējams apkopot nepieciešamo informāciju un secināt par konflikta iznākumu un konkrēto valstu uztveri par sekām, turpmāk tiks sīkāk aprakstīta D.Džonsona un D.Tīrneja uzvaras analīzes

³² Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 13.lpp

³³ Turpat, 14.lpp

³⁴ Turpat, 15.lpp

³⁵ Turpat, 16.lpp

pieeja, kas ietver sevī divas kategorijas – rezultāta skaitīšanas pieeju un rezultāta labošanas pieeju.

1.1. Rezultāta skaitīšanas pieeja

D.Džonsons un D.Tīrnejs izdala divas pieejas konflikta iznākuma analīzei. Rezultāta skaitīšanas (*angļu val. – score keeping*) pieeja ir balstīta idejā, ka uzvarētāju nosaka apskatot konflikta materiālo iznākumu – kādi ir materiālie ieguvumi un zaudējumi. Kā apgalvo autori, šī pieeja ir tā, pēc kuras, pirmkārt, būtu jāvadās, lai noteiktu procesa rezultātu, jo tā parāda konkrēto notikumu iznākumu laukumā jeb teritorijā. Lai noteiktu materiālo iznākumu, autori piedāvā konkrētu rīcības modeli, kas secīgi noved pie secinājumiem par uzvarētāju vai zaudētāju. Pirmkārt, novērotājam ir jāizvēlas, kā tiks mērīta uzvara. Šīs kategorijas ietvaros ir jāizvēlas kritērijus, pēc kuriem tiks mērīts iznākums (piemēram, mirušo skaits, teritorijas ieguve u.c.), kam seko sliekšņa noteikšana, t.i., kurā brīdī atbilstoši noteiktajiem mērījumiem tiks uzskatīts, ka mērķis ir sasniegts (piemēram, cik cilvēki ir nogalināti, vai iegūts konkrētais teritorijas apjoms u.tml.). Kad ir noteikts kā tiks mērīta uzvara, ir jāveic otrs solis, t.i., jāievāc informācija, jāveic informācijas izvērtējums un jāizprot, vai ir sasniegts noteiktais mērķis jeb sliekšnis uzvaras gūšanai.³⁶

Jāatzīmē, ka dažādi indivīdi vai indivīdu grupas var uzstādīt dažādus mērījumus un atšķirīgus mērķus, kas nosaka uzvaru, kā, piemēram, militārā personāla uztvere par mērķiem var atšķirties no diplomātu uzstādītajiem mērķiem. Ja tiek paziņots, ka ir piedzīvota sakāve jeb zaudējums, tas nozīmē, ka nav izpildīti vai sasniegti noteiktie mērķi, tāpēc mērījumu un mērķu noteikšanai ir būtiska loma uzvarētāja noteikšanā. Tāpat ir svarīgi noteiktos mērījuma kritērijus pareizi savienot ar pieejamo informāciju, lai nonāktu pie objektīva secinājuma.³⁷

D.Džonsons un D.Tīrnejs piedāvā piecas materiālās uzvaras definīcijas:

1. Absolūtais ieguvums – ja salīdzina ar situāciju pirms kara, aktieris konflikta iznākumā ir guvis ieguvumus. Šajā gadījumā tiek ignorēti jebkādi zaudējumi.
2. Relatīvie ieguvumi – Aktieris konflikta iznākumā kādā jomā ir ieguvis vairāk nekā sāncensis.
3. Galveno mērķu sasniegšana – aktieris konfliktā sasniedz tos mērķus, kuri tika uzskatīti par svarīgākajiem.
4. Samaksa par mieru – aktieris konflikta beigās ir nodrošinājis labākus apstākļus, nekā gadījumā, ja konflikts nebūtu uzsākts.

³⁶ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 22-24.lpp

³⁷ Turpat, 22.-24.lpp

5. Labākais iespējamais variants – aktieris izvēlējies tādu taktiku, kas ir labākais no visiem iespējamajiem variantiem.³⁸

Lai gan šīs uzvaras definīcijas var pārklāties un neizslēdz viena otru, tomēr katra no tām var palīdzēt noteikt uzvarētāju. Rezultāta skaitīšanas pieeja ietver sevī pirmos trīs skaidrojumus par materiālo uzvaru, tādējādi autori nodala divus galvenos elementus, kas ir (1) materiālie **ieguvumi** un **zaudējumi** (teritorija, kritušo skaits, resursi u.c.) un (2) vai ir sasniegti iecerētie **mērķi**. Būtiski ir nošķirt šos abus elementus (ieguvumus un mērķus), jo ja valsts X uzvarā iegūst Z, bet par mērķi iepriekš bija uzstādījusi Y iegūšanu, vai šādu situāciju var uzskatīt par uzvaru? Par ambiciozu uzvaras gūšanu var uzskatīt situāciju, kurā valsts piedzīvo milzīgus materiālos zaudējumus, taču sasniedz visus izvirzītos materiālos mērķus. Savukārt diskusijas par neskaidru iznākumu var raisīt situācija, kurā valsts konflikta beigās ir sasniegusi ievērojamus ieguvumus, taču tā nav panākusi tās galveno mērķu realizāciju.³⁹

Pētot ieguvumus un mērķus, ir jāapskata šo abu elementu nozīmīgums, kā arī sarežģītība. Jo lielāks ir ieguvuma vai izvirzītā mērķa nozīmīgums un jo lielāka ir ieguvuma vai izvirzītā mērķa sarežģītības pakāpe, jo lielāku atzinību valsts gūs mērķa sasniegšanas gadījumā, vai radot attiecīgos ieguvumus. Nozīmīgums un sarežģītība ir jāapskata tāpēc, ka noteikta apjoma ieguvumi vai mērķu sasniegšana vienai pusei var būt salīdzinoši liels panākums, savukārt citai pusei tas var būt relatīvi mazāks sasniegums. Tieši tāpēc rezultāta skaitīšanas pieejā tiek apskatīta katras puses stratēģija un tās realizēšanās (vai nerealizēšanās), un cik efektīvi katra no pusēm izmanto jau esošos resursus, lai šos mērķus sasniegtu.⁴⁰

Tas, vai ieguvumus kara beigās ir nepieciešams mērīt relatīvā vai absolūtā skatījumā⁴¹, ir atkarīgs no konflikta veida. Ja abas puses ir sāncenši, tad visticamāk ieguvumi tiks skatīti relatīvā mērogā, savukārt atsevišķos citos gadījumos, kad iesaiste konfliktā ir kāda noteikta mērķa sasniegšanai – absolūtā skatījumā.

Rezultāta skaitīšanas pieeja paredz nepieciešamību izvēlēties atskaites punktus pirms un pēc konkrētiem notikumiem, lai būtu iespējams veikt salīdzinājumu par ieguvumiem, zaudējumiem un sasniegtajiem mērķiem. Arī J.Dilla (*Janina Dill*) uzsver atskaites punkta izvēles nozīmi, runājot par to, kā noteikt progresu karā un līdz ar to vai šis progress iezīmē vienas puses uzvaru.⁴² Atskaites punktu izvēlei ir liela nozīme, jo tas ietekmē mērījumus un

³⁸ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England., 25-26.lpp

³⁹ Turpat, 26.lpp

⁴⁰ Turpat, 26-28.lpp

⁴¹ Powell, R., (1991), *Absolute and Relative Gains in International Relations Theory*, American Political Science Review, University of California, Berkeley, 85(04), (1303-1320).,DOI: <https://doi.org/10.2307/1963947> 1316.lpp

⁴² Dill J., (2015), *Legitimate Targets?: Social Construction, International Law and US Bombing*, Cambridge Studies in International Relations, Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom, 92.-94.lpp

līdz ar to var novest pie atšķirīgiem secinājumiem. Kara sākumu parasti iezīmē ar pirmā šāviena veikšanu, krīzes sākums parasti tiek konstatēts ar pēkšņu stāvokļa pasliktināšanos, taču vairumā gadījumu ir citi atsevišķi notikumi, kas skaidri norāda uz problēmsituācijas rašanos. Par notikuma beigu punktu var izvēlēties brīdi, kurā ir redzams krīzes atrisinājums vai skaidri iezīmējās karadarbības beigas, taču atsevišķos gadījumos arī pēc tam, kad ir panākta vienošanās vai noslēgts miers, kāda no pusēm vēl joprojām rada ieguvumus, tāpēc par konflikta beigu punktu var izvēlēties arī citu brīdi. Neskatoties uz to, kuri notikumi tiek izvēlēti par sākuma un beigu atskaites punktiem, veicot mērījumus, ir jābūt pārliecībai, ka konkrētie ieguvumi vai zaudējumi ir apskatītā konflikta galaprodukts. Jo ilgāks laika posms ir pagājis kopš kara beigām, vienošanās noslēgšanas u.tml., jo grūtāk ir pierādīt sakarību, ka konkrētais ieguvums ir bijušās situācijas radīts iznākums. Ieguvumi uz zaudējumi konflikta laikā parasti tiek uzskatīti par tiešu konflikta iznākuma rezultātu, tāpat arī notikumi pāris nedēļas pēc konflikta beigām var tikt ieskaitīti ieguvumu un zaudējumu sarakstā. Tāad mērījumos ir jāiekļauj tikai tādi ieguvumi un zaudējumi, par kuriem ar lielu pārliecību var apgalvot, ka tie ir radušies apskatāmā konflikta rezultātā.⁴³

Jāatzīmē, ka rezultāta skaitīšanas pieejas ietvaros ir jāņem vērā arī mērķu un ieguvumu sarežģītība un nozīmīgums, kas līdera un novērotāja vērtējumā atsevišķos gadījumos var atšķirties (mērķu nozīmīgumu vēlams skatīties no līdera skatpunkta, savukārt ieguvumu nozīmīgumu – no novērotāja skatpunkta). Novērotājiem ir iespējams pamanīt līdera izvirzītos mērķus, nošķirt vienu no otra un izprast, kuri no mērķiem tiek uzskatīti par svarīgākiem un kuri – par mazāk svarīgiem.⁴⁴ Ieguvumu nozīmīgums ir subjektīvs lielums, jo nav iespējams novērtēt, kurš no ieguvumiem ir vērtīgāks, tāpēc ka katrs ieguvuma vērtību mērīs pēc saviem kritērijiem un apstākļiem. Tāpat arī zaudējumus katrs mēra citādi – vienam lielāks zaudējums var būt kritušo personu skaits, savukārt cits par lielāku zaudējumu uzskatīs radušās izmaksas.⁴⁵

Lai gan rezultāta skaitīšanas pieeja ietver arī daļu subjektivitātes, tomēr cilvēku veselais saprāts par dažādiem ieguvumiem pārsvarā ir līdzīgs. Rezultāta skaitīšanas pieejas ietvaros svarīgākais ir izvēlēties konkrētu laika periodu, izmērīt materiālos ieguvumus un sasniegtos mērķus un noteikt šo elementu nozīmīgumu un sarežģītību. Rezultāta skaitīšanas

⁴³ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 29.lpp

⁴⁴ Turpat, 30.lpp

⁴⁵ Turpat, 30.-31.lpp

pieeja ietver sevī galvenos uzvaras definīciju rādītājus, kas nozīmē, ka šī pieeja var tikt pielietota kā atbilstoša uzvarētāja noteikšanai.⁴⁶

1.1. tabula.

Tabulas paraugs rezultāta skaitīšanas pieejā

Iznākuma tips	Notikums	Materiāls ieguvums vai zaudējums?	Vai mērķis ir sasniegts?
Pozitīvie iznākumi			
Negatīvie iznākumi			

Lai rezultāta skaitīšanas pieeju piemērotu pētījumā apskatītajai situācijai, iegūtie dati un analizētā informācija tiks apkopota tabulā. (skat. 1.1.tabulu) Tabulā tiks apkopoti atsevišķi Krievijas, Ukrainas, kā arī Rietumvalstu pozitīvie un negatīvie iznākuma rezultāti, atbilstoši konflikta notikumiem. Papildu tam tiks apskatīts, vai konkrētais notikums ir uzskatāms par ieguvumu vai zaudējumu, kā arī vai tie ir uzskatāmi par mērķu sasniegumu. Noslēdzot, tiks novērtēts šo ieguvumu nozīmīgums, kā arī ieguvuma sarežģītības pakāpe.

1.2. Rezultāta labošanas pieeja

Reizēm konflikta rezultātā gūtie ieguvumi vai zaudējumi neizskaidro to, kāpēc sabiedrībā viena no pusēm tiek uzskatīta par uzvarētāju. Materiālo rezultātu salīdzinājums bieži vien nespēj izskaidrot galveno un dominējošo uzskatu par to, kurš ir uzvarētājs, kā arī nespēj rast pamatojumu, kāpēc laika gaitā cilvēku uzskatos mainās izpratne par to, kurš ir bijis uzvarētājs. Tieši tāpēc D.Džonsons un D.Tīrnejs apraksta otru pieeju konflikta iznākuma noteikšanai, kas balstās cilvēka psiholoģiskajās raksturiezīmēs un ar to saistītajos uztveres faktoros, kas ir (1) **domāšanas veids**, (2) **nozīmīgo notikumu novērtēšana** un (3) **sabiedrības spiediens**. Šie trīs elementi veido indivīdu uzskatus par kādu notikumu, neskatoties uz to, kādi ir materiālie iznākumi. Lai gan cilvēki uzskata, ka viņu spriedums ir objektīvs, patiesībā katrs indivīds ir sociāla būtne, kura viedoklim ir zināma nosliece, kura uzskatus par notikumiem ietekmē apstākļu dramatisēšana, mediju un elites manipulācija un kas kopumā uz pasauli skatās caur dažādām neapzināti izveidotām uztveres lēcām.⁴⁷

Rezultāta labošanas pieeja norāda uz to, ka indivīdiem ir samērā grūti noteikt, kurš ir uzvarējis konfliktā, jo pastāv informācijas un psiholoģiskā nosliece (ar noslieci tiek saprasta

⁴⁶ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 32.lpp

⁴⁷ Turpat, 38.lpp

„tieksme vai tendence (piemēram, uz kādu darbību, stāvokli); (..) novirze no vēlamā, patiesā”⁴⁸). Ar informācijas noslieci tiek saprasts tas, ka cilvēki tiek ietekmēti ar pieejamās informācijas palīdzību. Atkarībā no tā, kādā informācijas telpā konkrētais indivīds uzturas, viņam, balstoties tieši uz šiem informācijas avotiem, rodas konkrēti priekšstati un viedoklis par dažādām tēmām. Ir grūti veidot racionālu un objektīvu viedokli, ja paši mediji un to sniegtās ziņas pamatā ir nosliekušies par labu kādam no viedokļiem un rada tendenciozu informācijas fonu. Otrkārt, ja arī saņemtā informācija ir patiesi objektīva, katrs indivīds ir pakļauts vairākiem psiholoģiskiem faktoriem, kas ietekmē viņa spriedumu. Indivīdi pieņem citu personu viedokļus vai informāciju par noteikumiem, lai spētu pēc iespējas ātrāk formulēt savu viedokli. Tāpat indivīdiem ir grūtības nošķirt savu domāšanu no iepriekš radītiem aizspriedumiem un to mainīt. Autori savā darbā uzsver, ka psiholoģiskās noslieces, kas parādās indivīda uzskatos un pieņemtajos lēmumos, rodas dažādu kognitīvo procesu rezultātā, arī emocionālo, kā arī kultūras un izglītības procesu rezultātā.⁴⁹

Kognitīvās noslieces apzīmē procesu, kurā indivīda prāts neapzināti apstrādā informāciju vienkāršotā veidā, tādējādi novedot pie sagrozīta skatījuma vai sprieduma.⁵⁰ Brīdī, kad persona pieņem lēmumu, viņa smadzenes pārstrādātā tai pieejamo informāciju, taču, nevis ņemot vērā faktus, kas ir būtiskākie, bet gan tādus, kas atsaucas atmiņā un ir “vieglāk pieejami”. Papildu tam jaunām situācijām tiek piemēroti jau izveidojušies stereotipi un veidojas dažādas citas gala lēmumu iespaidojošas psiholoģiskas darbības. Indivīda lēmumu pieņemšanu iespaido arī emocionalitāte. Emocionālajam stāvoklim ir ļoti liela ietekme uz cilvēka uzvedību, informācijas apstrādi un lēmumu pieņemšanu. Arī zināšanas un to pielietojums maina indivīda uztveri par šobrīd notiekošo, kā arī ietekmē indivīda prognozes par nākotnes iespējamajiem scenārijiem. Tāpat arī indivīda zināšanas par vēsturi un pašas personas pieredze veido viņa domāšanu, un ļauj iepriekšējo notikumu gaitu izmantot kā piemēru esošās situācijas prognozēšanai. Šāds vēstures pielietojums var būt noderīgs, taču reizēm arī var novest pie kļūdaina domāšanas veida. Tāpat liela nozīme ir kultūrai, kas sabiedrībā veido un uztur kopējas vērtības, tradīcijas un kopēju izpratni par vēsturi. Kultūras noslieces ir īpaši manāmas kara laikā, kad karojošās puses tiek skatītas pretstatā kā “labais” un “ļaunais”, “mēs” un “viņi” u.tml., kas pretstata vienu labo pusi, kurai ir taisnība un kura

⁴⁸ Spektors A., *Vārdnīca Tēzaurus*, Mākslīgā intelekta laboratorija, Izgūts no: <http://www.tezaurs.lv/#/sv/nosliece>

⁴⁹ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 39.lpp

⁵⁰ Heuer R.J., Jr., (1999), What Are Cognitive Biases?, Chapter 9, *Psychology of Intelligence Analysis*, Central Intelligence Agency. 111.lpp

rīkojas kopēju interešu vārdā, pret otru pusi, kura ir ļauna, rīkojas savu interešu vārdā, melo utt.⁵¹

Šie četri aizspriedumus un domāšanas noslieces veidojošie elementi iespaido indivīdu subjektīvo vērtējumu par uzvarētāju un zaudētāju konfliktā. Kā apgalvojis pētnieks J.Vetzbergs (*Yaacov Vertzberger*) kritēriji, lai noteiktu vai valsts ārpolitika ir veiksmīga, parasti sabiedrības prātos ir ļoti neskaidri. Sabiedrībai ir vieglāk noteikt, kā veidojas valsts iekšpolitika, ko var saskatīt ikdienā, apmeklējot slimnīcas, veikalus, novērtējot ekonomisko stāvokli u.tml. Savukārt viedoklis par ārpolitiku un citām valstīm lielākajā daļā gadījumu ir tikai mentāla konstrukcija, kas ir izveidota indivīda prātā, turklāt šī mentālā konstrukcija visbiežāk ir veidojusies bez tiešas pieredzes konkrētajā valstī.⁵² Tieši tāpēc dažādi informācijas sniedzēji var manipulēt ar informāciju par ārpolitikā notiekošiem procesiem, vienlaikus arī līderiem ļaujot šo informāciju pasniegt kā veiksmīgu ārpolitisko darbību.⁵³

Arī indivīda atlasītā informācija ir pakļauta noslieci, un autori min četrus iemeslus, kas indivīda informācijas kopumu padara tik subjektīvu. Pirmkārt, tā ir pieeja informācijai. Tā kā indivīds iegūst informāciju no dažādiem avotiem – līderiem, opozīcijas pārstāvjiem, medijiem, ģimenes, draugiem – tad šajā informācijas gūzmā ir jāspēj orientēties, to filtrēt un izprast. Jo vairāk informācijas gūst indivīds, jo sarežģītāk ir sašķirot iegūtos datus. Otrkārt, problemātiku rada informācijas atlase, jo dažādu psiholoģisku iemeslu dēļ (gan apzināti, gan neapzināti) daļa informācijas tiek ievērota, taču daļa – ignorēta, jo tā nesakrīt ar jau pastāvošajiem indivīda uzskatiem.⁵⁴ Ticami argumenti sabiedrībā tiks vieglāk pieņemti nekā tādi, kuri sabiedrībai šķitīs neticami.⁵⁵ Treškārt, notiek informācijas sagrozīšana. Arī gadījumos, kad tiek uztverta informācija, kas neatbilst indivīda uzskatiem, tā tiek sagrozīta un interpretēta tā, lai tā spētu pielāgoties un radīt psiholoģisku komfortu. Visbeidzot, nozīme ir arī tam, kā indivīdi atsauc atmiņā dažādus notikumus. Atminoties kādu notikumu, indivīdiem ir tendence atcerēties tikai daļu faktu vai informācijas. Cilvēku atmiņas var ietekmēt dažādi aspekti, kā, piemēram, emocionāli pārdzīvojumi, mediju sniegtā informācija, šoks par notikumu, personīgie uzskati u.tml.⁵⁶

⁵¹ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 40.42.lpp

⁵² Turpat, 42.- 43.lpp

⁵³ Vertzberger, Y., (1990), *The world in their minds: Information processing, cognition, and perception in foreign policy decisionmaking*, Stanford University Press, Standford, California, 262.lpp

⁵⁴ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics.*, 44.-46.lpp

⁵⁵ Trippas D., Pennycook G., Verde M.F., Handley S.J., (2015), Better but still biased: Analytic cognitive style and belief bias, *Thinking & Reasoning*, Vol. 21, No. 4, 43-445, Routledge, Taylor & Francis, <http://dx.doi.org/10.1080/13546783.2015.1016450>, 432.lpp

⁵⁶ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 44.-46.lpp

Lai spētu rast pēc iespējas objektīvāku atbildi, ir jāspēj nodalīt mērījuma kritērijus un informāciju no iepriekšējiem pieņēmumiem par uzvaru un zaudējumu. Individīdiem ir tendence vēlamus notikumus uzskatīt par tādiem, kas visticamāk gūs panākumus visās kategorijās, savukārt tādiem notikumiem, kas nav vēlami vai par kuriem tiek uzskatīts, ka tie neizdosies, jau iepriekš neizdošanās tiek paredzēta visās notikuma kategorijās. Individīdam ir tendence domāt kategorijās “melns un balts”, kas nostāda notikumus galējībās, necenšoties izprast detaļas. Patiesībā abas no pusēm notikumu gaitā var rast ieguvumus, kā arī ciest zaudējumus, taču indivīdi dod priekšroku vienkāršām uzvarētāja un zaudētāja kategorijām, kas nav sarežģīta rakstura secinājumi.⁵⁷

Tāpat arī izvēlētajam laika periodam ir liela loma secinājumu noteikšanā. Individīdi ļoti subjektīvi izvēlas laika periodu, kas ietekmē to, kā šis notikums beigās tiek uztverts. Kaut nelielas izmaiņas sākuma un beigu posma noteikšanā var radīt iespaidīgas izmaiņas secinājumos, it īpaši gadījumā, ja konflikta izskaņa ir bijusi ilgstoša abu pušu cīņa “turp un atpakaļ”. Laika perioda izvēle spēlē lielu lomu diskusijās, kas pierādās, piemēram, miera sarunās starp Izraēlu un Palestīnu, kur viena no pusēm par atskaites punktu izvēlas 20.gadsimta deviņdesmitos gadus, savukārt otra puse – 20.gadsimta četrdesmitos gadus, kas krasi maina skatījumu uz ieguvumiem un zaudējumiem, kā arī diskusiju par to, kāds būtu taisnīgs iznākums.⁵⁸

Lai gan rezultāta labošanas pieejas ietvaros ir virkne subjektivitātes, kas norāda uz uzvarētāja noteikšanas sarežģītību, šī modeļa mērķis ir nevis pateikt, kurš ir uzvarētājs, bet gan izprast, kā novērotāji novērtē situāciju un kāpēc tiek pieņemts konkrēts lēmums par vienu pusi kā uzvarētāju un otru – kā zaudētāju.⁵⁹

Lai noskaidrotu, kā sabiedrībā tiek uztverts iznākums, ir jāpēta, kā indivīdi izvēlas mērījuma kritērijus, kā atlasa informāciju un kā to novērtē. Rezultāta labošanas pieeja pēta personu kā individuālu būtņu spriestspēju, kas tiek iespaidota ar tendenciozas informācijas palīdzību un kuru ietekmē dažādi psiholoģiskie faktori. Pēc rezultāta labošanas pieejas secinātais parasti atšķiras no rezultātu skaitīšanas pieejas secinājumiem, kas iezīmē uztveres procesu īpatnības.⁶⁰

Rezultāta labošanas pieeja ir balstīta trīs elementu – domāšanas veida, nozīmīgo notikumu novērtējuma un sabiedrības spiediena – analīzē. Visi trīs elementi raksturo uztveres īpatnības dažādos laika periodos, kas hronoloģiski nosedz visu konflikta attīstības posmu. No

⁵⁷ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 46.lpp

⁵⁸ Turpat, 46.-48..lpp

⁵⁹ Turpat, 48.-49.lpp

⁶⁰ Turpat, 49.lpp

sākuma indivīds cenšas veidot savus uzskatus, kas ir balstīti jau iepriekš (pirms konflikta) pastāvošā domāšanas veidā. Tam seko uzmanības pievēršana īpašiem notikumiem, kas notiek konflikta brīdī. Savukārt konflikta laikā, un arī pēc tā indivīds izjūt spiedienu no apkārtējās sabiedrības, medijiem un citām sabiedrības grupām, kas galu galā veido indivīda uztveri par konflikta iznākumu. Jāatzīmē, ka šie trīs elementi aptver (1) gan “no apakšas uz augšu” (*angļu val. – bottom-up*) procesu, t.i., indivīdiem ir jau iepriekš izveidojušās uztveres īpatnības, (2) tie ietver procesu, kas balstīts vērtējumā par pētāmo vai novērojamo konfliktu, tāpēc raksturīgiem, nozīmīgiem notikumiem tiek pievērsta īpaša uzmanība un (3) tie ietver arī “no augšas uz apakšu” (*angļu val. – top-down*) procesu, kas raksturo spiedienu no mediju un elites puses. Viss iepriekš minētais iespaido indivīda uztveri par konfliktu un ietekmē gan mērījuma kritēriju izvēli, gan arī informācijas izmantošanu.⁶¹

Novērotāja domāšanas veids ietekmē to, kā tiks izvēlēti mērījuma kritēriji un kā tiks interpretēta informācija. Vērtējot domāšanas veidu, ir jāņem vērā situācijas konteksts (nesenie notikumi, ietekmes zonu veidošana, iesaistīto pušu attiecības, vēsture utt.), iesaistītās puses un līderi (konkrēto aktieru pozīcijas, attiecības), un līdz ar to arī kopējā sabiedrības uztvere par šiem rādītājiem.⁶²

Mērījuma kritēriju izvēlē liela loma ir novērotāja gaidām jeb ekspektācijām. Vēlamais rezultāts vai sagaidāmais iznākums nosaka to, kā tiks definēts konflikta iznākums. Bieži vien kara kontekstā ir novērojama pārāk liela pašpārliecinātība par to, ka tiks sasniegta uzvara, tajā pašā laikā nenovērtējot pretinieku. Šādā situācijā nepanākot ideālu un izcilu uzvaru, šī puse var to uztvert kā zaudējumu iepriekš nostādīto ekspektāciju dēļ. Savukārt negaidīti notikumi var tikt novērtēti daudz pozitīvāk, ja tie ir patīkami, vai daudz negatīvāk un sāpīgāk, ja tie ir nepatīkami, nekā iepriekš paredzēti notikumi.⁶³

Šeit nozīme ir arī kognitīvajai disonancei. Tā rezultātā indivīds neapzināti izvairās vai neņem vērā informāciju, kas nav savietojama ar viņa uzskatiem. Tas var ietvert arī indivīda emocionalitāti it īpaši tad, ja tiek apdraudētas viņa pamatvērtības un pamatzskati. Šajā sakarā vērtēšanas process parasti norit pretēji – vispirms tiek izdarīts vēlamais secinājums un tikai pēc tam tiek izvēlēti piemēroti vērtēšanas kritēriji, kas apstiprina vēlamo iznākumu. Jāatzīmē,

⁶¹ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 50.-51.lpp

⁶² Conflict analysis, Chapter 2, *Conflict-sensitive approaches to development, humanitarian assistance and peace building: tools for peace and conflict impact assessment*, 2.-5.lpp

⁶³ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 52.-53.lpp

ka novērotāja domāšanas veids ar laiku var mainīties un līdz ar to var mainīties arī izvēlētie mērīšanas kritēriji.⁶⁴

Otrkārt, jāapskata nozīmīgie notikumi, kuri var spēcīgi ietekmēt uzskatu veidošanos par uzvarētāju un zaudētāju. Šeit daļa gadījumu var sakrist ar rezultātu skaitīšanas pieejā izvēlētajiem notikumiem, taču ne vienmēr, jo par nozīmīgiem notikumiem tiek uzskatīti tādi, kas, iespējams, pat nenes nozīmīgus ieguvumus vai zaudējumus kādai no pusēm, tomēr ietekmē sabiedrības skatījumu uz konflikta norisi. Šos uzskatus var ietekmēt notikumu dramatiskums, kas raisa spēcīgas emocijas, stresu, histēriju u.tml.⁶⁵

Nozīmīgo notikumu ietvaros mērījumu procesu ietekmē vienošanās par pamieru procesa norise. Tieši veids, kā notiek pamiera noslēgšana (neskatoties uz vienošanās saturu), spēcīgi iespaido uzskatus par uzvarētāju un zaudētāju. Ja pamiera noslēgšanu apkārtējā sabiedrība redz kā abpusēju vienošanos, tad tas drīzāk tiks uzskatīts kā neizšķirts. Taču ja abas puses rīkojas kā sāncenši un pēkšņi ir redzama vienas puses atkāpšanās vai piekāpšanās, tad otra puse tiks uzskatīta par uzvarētāju. Taču patiesībā, šādi novērtējot iznākumu, netiek ņemti vērā patiesie katras puses ieguvumi vai zaudējumi.⁶⁶

Indivīdiem ir tendence nelielus notikumus vispārināt uz visu situāciju, tāpēc simboliskie notikumi veido tādu kā īsāko ceļu, lai nonāktu pie secinājumiem. Papildu tam autori min, ka, atminoties notikumus, indivīdiem ir tendence atcerēties pašu labāko, vai pašu sliktāko notikumu, kas noticis beigās, nevis ikdienas situācijas, kas bijis mazāk spilgts savā raksturā. Tāpēc bieži vien cilvēki atmiņas par kādu situāciju balsta uz pēdējo spilgto notikumu, kas arī tiek pieņemts kā iznākuma atspoguļojums. Jāatzīmē, ka gadījumos, ja simboliskie notikumi ietekmē mērījumu procesu, vai arī mudina nacionālisma, reliģisko vai citu ideoloģisko vērtību veicināšanu, tad tas nozīmē, ka tie visdrīzāk ietekmēs arī uzskatu veidošanos par uzvarētāju un zaudētāju.⁶⁷

Vienlaikus nozīmīgi notikumi līderim sniedz iespēju uzlabot savu tēlu. Spilgti notikumi veicina sabiedrības atbalstu līderim un līdz ar to arī uzlabo sabiedrības uztveri par līdera darbību kopumā.⁶⁸ Šādos gadījumos līdera tēls var strauji uzlaboties un pēc tam tikpat

⁶⁴ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 55.-56.lpp

⁶⁵ Turpat, 62.lpp

⁶⁶ Turpat, 62.-63.lpp

⁶⁷ Turpat, 63., 65.lpp

⁶⁸ Glaser T., *Conflict Research Consortium article summary* (Stein J.G., "Image, Identity and Conflict Resolution", in *Managing Global Chaos*, eds. Chester Crocker, Fen Hampson and Pamela Aall, Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, (1996), pp .93-111.), Izgūts no: <http://www.colorado.edu/conflict/peace/example/stei5095.htm>

strauji kristies, jo sabiedrības atbalsts ir augstāks brīdī, kad notikumi ir dramatiski, pārsteidzoši, vai norit visaktīvākajā fāzē.⁶⁹

Treškārt, ir jāapskata sabiedrības spiediena nozīme. Sabiedrības spiedienu veido mediju, valdības, līderu, apkārtējo sabiedrības locekļu un citu aktieru ietekme, kas virza indivīda domāšanu kādā konkrētā virzienā. Īpaši demokrātiskās valstīs ir būtiski apskatīt sabiedrības viedokli par konflikta norisi, kas var spēcīgi ietekmēt arī līderu darbības un akceptētos risinājuma variantus.

Mediji, kā zināms, ir ļoti spēcīgs instruments sabiedrības viedokļa veidošanā. Pieejamais informācijas apjoms ir milzīgs, tāpēc arī mediju telpa ir tik piesātināta ar dažāda veida informāciju, viedokļiem, dažādiem gan patiesiem, gan nepatiesiem apgalvojumiem. Plašsaziņas līdzekļi ietekmē gan mērījumu procesu, gan arī informācijas uztveri par konkrēto gadījumu, kas ļauj spriest un vērtēt katram novērotājam pēc savas patikas. Autori izdala trīs gadījumus, kuros mediji neatkarīgi no citiem spēlētājiem iespaido vērtējumu par konflikta iznākumu: (1) demokrātiskā un atvērtā sabiedrībā, kur mediji nav tiešs politiķu rupors; (2) kad medijiem ir korespondentu grupa, kas ir eksperti šajā jomā, un ar pietiekamu resursu un kontaktu daudzumu, kas var piedāvāt alternatīvu versiju valdības skatījumam; (3) kad mediji apvienojas, lai piedāvātu tādu pašu (jau eksistējošu) neobjektīvu viedokli ar noslieci par konkrētajiem notikumiem.⁷⁰

Šeit jāraksturo arī līdera vēlme manipulēt ar informāciju. Līderiem ir ļoti būtiski saglabāt savu politisko amatu, tāpēc viņam un viņa rīcībai sabiedrības acīs jāizskatās pēc iespējas labāk. Līderim nav obligāti jāuzvar karā, bet viņam ir būtiski, lai sabiedrība uzskatītu to par uzvaru, tieši tāpēc līderi manipulē ar informāciju un maina mērījuma procesu un informācijas uztveri sabiedrībā.⁷¹ Nedemokrātiskās valstīs līderi var samērā vienkārši manipulēt ar sabiedrībai pieejamo informāciju. Savukārt demokrātiskās valstīs manipulācijas notiek daudz piesardzīgāk un viltīgāk, turklāt tas ir daudz sarežģītāk paveicams, jo līdera teiktais mēdz palikt arī nesadzirdēts. Tajā pašā laikā līderi, manipulējot ar informāciju, saskaras ar dilemmu. Veicinot sabiedrības atbalstu misijai, karam u.tml., līderi vienlaikus arī paaugstina sabiedrības ekspektācijas par situācijas iznākumu, kas savukārt apgrūtina konflikta rezultātu uzskatīt par veiksmīgu. Autori izdala vairākas situācijas, kad līderiem ir lielākas izredzes un ietekme mainīt sabiedrības uzskatus: (1) nedemokrātiskās valstīs, kurās tiek

⁶⁹ Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 64.-67.lpp

⁷⁰ Turpat, 70.lpp

⁷¹ Vertzberger, Y., (1990), *The world in their minds: Information processing, cognition, and perception in foreign policy decisionmaking*, 262.lpp

kontrolēta informācijas plūsma; (2) ja sabiedrība uzticas līderim; (3) ja līderis ir populārs; (4) dramatiskās krīzēs; (5) un īsās krīzēs.⁷²

Visbeidzot sabiedrība pati veido manipulāciju ar informāciju. Individādam ir būtiski, ko domā pārējie, un gadījumos, ja indivīda viedoklis nav nostiprinājies, vairākuma viedoklis to var spēcīgi ietekmēt. Kā apgalvo autori, sākotnējās diskusijas par uzvarētāju un zaudētāju laika gaitā noved pie viena kopēja uzskata sabiedrībā gan akademiķu vidū, gan arī sabiedrībā.⁷³

Lai rezultāta labošanas pieeju piemērotu esošajai situācijai konflikta konteksts tiks apskatīts secīgi, atbilstoši teorijā izdalītajām kategorijām. Pirmkārt, tiks apskatīts konflikta konteksts un pastāvošais domāšanas veids, kas ietver sevī abu pušu attiecību tendenču novērtējumu, sabiedrības viedokli par līderiem u.tml. Otrkārt, tiks apskatīti nozīmīgie notikumi, kas ietver sevī galveno notikumu analīzi – ko tie simbolizē un par ko liecina. Treškārt, tiks apskatīts sabiedrības spiediens, kur tiks raksturota mediju sniegtā informācija, elites paustais viedoklis, kā arī sabiedrības uzskati par konfliktu. Apkopojot šajās trīs kategorijās iegūto informāciju tiks raksturota Rietumvalstu uztvere par konflikta iznākumu, kas ļaus arī izprast šādas uztveres veidošanās iemeslus.

⁷² Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*, 70.-75.lpp

⁷³ Turpat, 75.lpp

2. UKRAINAS KRĪZES KONTEKSTS

Sarežģījumi Ukrainā sākās 2013.gada beigās. Ukrainas un ES ilgstošā sadarbība paredzēja, ka 2013.gada 21.novembrī Austrumu partnerības samita laikā tiks parakstīts asociācijas līgums un līgums par padziļinātu un vispārēju tirdzniecību abu pušu starpā. Taču Krievijas spiediena rezultātā Ukrainas prezidents V.Janukovičs neparakstīja šo līgumu, tā vietā piekrītot ciešākas sadarbības veidošanai ar Krieviju Muitas savienības ietvaros.⁷⁴ Šāds pavērsiens izraisīja plašus un ilgstošus protestus Ukrainā, kas sabiedrībā tiek dēvēts kā "Eiromaidans". Protestu kulminācija notika 2014.gada februārī, kad Ukrainas galvaspilsētā Kijevā notika policijas un protestētāju sadursmes – divu dienu laikā tika nogalināti aptuveni 88 cilvēki un simtiem iesaistīto tika ievainoti.⁷⁵ Nespējot stabilizēt situāciju, un līdz ar valdības atkāpšanos 22.februārī Ukrainas prezidents V.Janukovičs pameta valsti.⁷⁶ Ukrainas parlaments nobalsoja par prezidenta impīčmentu. Šajā brīdī V.Putins paziņoja, ka ar Ukrainas bijušo prezidentu parakstītās vienošanās šādi tiek anulētas, kas nozīmēja, ka Krievija to turpmāk varēja izmantot savu interešu labā.⁷⁷ Tikmēr Ukrainā sekoja krasas pārmaiņas tās pārvaldē – tika uzsākta jauna parlamenta veidošanas procedūra un noteikti plāni tuvākajā laikā rīkot parlamenta un prezidenta vēlēšanas.⁷⁸

Nemieri Ukrainā bija tikai konflikta sākumposms. 2014.gada 24.februārī Ukrainas dienvidos esošajā Krimas pussalā aizsākās protesti, kuru laikā prokrieviskie protesta dalībnieki bloķēja Krimas parlamentu, pieprasot referendumu par Krimas aneksiju.⁷⁹ Tam sekoja Krievijas militāro spēku iejaukšanās Krimā, pārņemot stratēģiski nozīmīgus objektus, kā, piemēram, lidostas Sevastopolē un Simerfopolē, televīzijas kompānijas "Krym" mītni, kā arī telekomunikāciju nodrošināšanai nepieciešamos objektus.⁸⁰ Lai gan sākotnēji Krievija noliedza, ka tās militārpersonas ir iesaistīts šajās darbībās (militārpersonām nebija atpazīšanās vai piederības zīmes), Krievija vēlāk atzina, ka tie bija Krievijas karavīri, kuri ir rīkojušies

⁷⁴ Gotev G., (2013 29.nov.), *EU seeks 'time for reflection' after Vilnius summit failure*, Euractive, Izgūts no: <http://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/eu-seeks-time-for-reflection-after-vilnius-summit-failure/> ;

⁷⁵ *The Ukraine crisis timeline*, Center for Strategic & International Studies (CSIS), Izgūts no: <http://ukraine.csis.org/>

⁷⁶ Moret E., Biersteker T., Giomelli F., Portela C., Veber D., Bastiat-Jarosz D., & Bobocea C., (2016 12.oct.), *The New Deterrent? International Sanctions Against Russia Over The Ukraine Crisis*, Geneva International Sanctions Network, (43.p), 9.lpp

⁷⁷ Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 90(6), 1255-1297, 1261.lpp

⁷⁸ *The Ukraine crisis timeline*, Center for Strategic & International Studies (CSIS), Izgūts no: <http://ukraine.csis.org/>

⁷⁹ Moret E., Biersteker T., Giomelli F., Portela C., Veber D., Bastiat-Jarosz D., & Bobocea C., (2016 12.oct.), *The New Deterrent? International Sanctions Against Russia Over The Ukraine Crisis*, Geneva International Sanctions Network, (43.p), 9.lpp

⁸⁰ *The Ukraine crisis timeline*, Center for Strategic & International Studies (CSIS), Izgūts no: <http://ukraine.csis.org/>

atbilstoši V.Putina un viņa kolēģu lēmuma Krimu atgriezt Krievijas sastāvā.⁸¹ 16.martā Krimā notika referendums, kurā tika paziņots, ka 95,5% balsotāju ir atbalstījuši Krimas pievienošanu Krievijai⁸², kas patiesībā nesaskan ar referendumā sākotnējo ideju par neatkarīgu Krimu. Rietumos šis referendums ir izpelnījies plašu kritiku par tā prettiesiskumu un leģitimitātes trūkumu, taču, neskatoties uz to, 21.martā V.Putins parakstīja līgumu par Krimas pievienošanu Krievijai. ES un NATO, kā arī ANO Ģenerālasamblejā⁸³, Japānā⁸⁴ un citviet nosodīja šādas Krievijas darbības, apsūdzot Krieviju par apdraudējuma situācijas radīšanu reģionā, kā arī par klaju starptautisko normu pārkāpumu.

Neskatoties uz Krievijas izdarīto spiedienu, 2014.gada 21.martā Ukraina parakstīja asociācijas līgumu ar ES (tika parakstīta līguma politiskā daļa)⁸⁵, savukārt vēlāk 27.jūnijā pēc tam, kad Ukrainā tika ievēlēts prezidents P.Porošenko, ES un Ukraina parakstīja asociācijas līguma atlikušo daļu.⁸⁶ Šāds solis iezīmē ciešāku abu pušu sadarbību ekonomikas jomā, kā arī simbolizē ES atbalstu politiskajām pārmaiņām Ukrainā.⁸⁷

Tomēr konfliktsituācija Ukrainā tikai pasliktinājās – marta otrajā pusē vairākās Ukrainas austrumu pilsētās aizsākās ļaunu protesti, pieprasot lielāku autonomiju Ukrainas austrumu reģioniem.⁸⁸ Protesta pasākumi aizvien pastiprinājās, turklāt tajos piedalījās tā sauktie prokrieviskie aktīvisti un separātisti. Rietumvalstis ir pārliecinātas, ka protestus ir izprovocējusi Krievija, iesaistot tajā militārpersonas no Krievijas,⁸⁹ turklāt Krievijas spēki tobrīd bija sapulcējušies pie Ukrainas austrumu robežas, kas situāciju padarīja vēl saspīlētāku. 7.aprīlī protestētāji okupēja vietējo valdību ēkas Doņeckā, Luhanskā un citās austrumu pilsētās, apgalvojot, ka tiks rīkoti referendumi lielākas autonomijas piešķiršanai. 11.maijā pēc

⁸¹ *Putin reveals secrets of Russia's Crimea takeover plot*, (2015 9.mar.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-31796226>

⁸² *Crimea referendum: Voters 'back Russia union'*, (2016 16.mar.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26686949>

⁸³ *Backing Ukraine's territorial integrity, UN Assembly declares Crimea referendum invalid*. (2014). UN News Centre. Izgūts no: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=47443&Cr=ukraine&Cr1=#.UzW4fvldWSp>

⁸⁴ Shankar, S. (2014). *Japan Joins US, EU In Imposing Sanctions On Russia For Recognizing Crimea's Independence Following Referendum Termed Illegal By Western Nations*. International Business Times. Izgūts no: <http://www.ibtimes.com/japan-joins-us-eu-imposing-sanctions-russia-recognizing-crimeas-independence-following-referendum>

⁸⁵ Croft A., (2014 21.mar.), *European Union signs landmark association agreement with Ukraine*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-eu-agreement-idUSBREA2K0JY20140321>

⁸⁶ Pifer S., (2014 27.jun.), *Poroshenko Signs EU-Ukraine Association Agreement*, Brookings, Izgūts no: <https://www.brookings.edu/blog/up-front/2014/06/27/poroshenko-signs-eu-ukraine-association-agreement/>

⁸⁷ Croft A., (2014 21.mar.), *European Union signs landmark association agreement with Ukraine*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-eu-agreement-idUSBREA2K0JY20140321>

⁸⁸ *The Ukraine crisis timeline*, Center for Strategic & International Studies (CSIS), Izgūts no: <http://ukraine.csis.org/>

⁸⁹ *What's Behind the Flare-Up in Eastern Ukraine?*, (2017 9.feb.), Ukraine Crisis Media Center, <http://uacrisis.org/52456-behind-flare>; Miles T., (2015), *U.N. finds growing signs of Russian involvement in Ukraine war*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-un-idUSKBN00H2SK20150601>

referendumu noturēšanas Doņecka un Luhanska paziņoja, ka ir neatkarīgas “tautas republikas”, taču referendums netika atzīts ne Ukrainā ne Rietumvalstīs.⁹⁰ Tā paša gada vasarā notika traģiska civilās lidmašīnas MH17 notriekšana virs Ukrainas, kuras notriekšanu, kā vēlāk atklāja izmeklēšana, izraisīja Krievijas raķete.⁹¹

Rietumvalstis un citi starptautiskie aktieri nav bijuši vienaldzīgi pret šādu Krievijas agresīvu rīcību. ES, ASV un citas valstis ir ieviesušas sankcijas un atsevišķus ierobežojumus pret Krieviju, lai panāktu Krievijas rīcības maiņu. Arī Krievija ir reaģējusi, ieviešot pretsankcijas, t.i., liedzot ievest lauksaimniecības produkciju no valstīm, kuras pret Krieviju ir ieviesušas sankcijas.⁹² Pret Krieviju ir ieviesti arī diplomātiski ierobežojumi: Krievija ir izslēgta no G8 valstu grupas, plānojot saglabāt šādu sastāvu, kamēr Krievija nemainīs savu uzvedību,⁹³ ES dalībvalstis ir apturējušas arī iepriekš plānoto procesu par Krievijas uzņemšanu EDSO Starptautiskajā Enerģētikas aģentūrā; ES ir pārtraukusi rīkot regulāras divpusējās tikšanās ar Krieviju un atcēlusi arī ES-Krievijas samita darbību; kā arī ir apturētas Krievijas-ES divpusējās sarunas par bezvīzu režīmu un abu valstu jauno sadarbības vienošanos.⁹⁴

Lai gan konflikta gaitā ir panāktas divas pamiera vienošanās (“Minska 1” 2014.gada 5.septembrī un “Minska 2” 2015.gada 11.februārī⁹⁵), kuru ietvaros ir noteikta pamiera ieviešana un miera uzturēšana Ukrainas austrumos, valstī vēl joprojām norit nemieri un reģionā notiek regulāras apšaudes. Konflikta attīstība liecina par to, ka abas puses nespēj ievērot pamiera procedūras, kas varētu būt skaidrojams kā politiskās gribas trūkums.⁹⁶

⁹⁰Ukraine crisis in maps, (2015 18.mar.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-27308526>

⁹¹MH17 missile 'came from Russia', Dutch-led investigators say, (2016 28.apr.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-37495067>

⁹²Ukraine crisis: Putin orders retaliatory sanctions, (2014 6.aug.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-28680656>

⁹³G8 suspends Russia for annexation of Crimea. (2014). The Telegraph. Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/10720297/G8-suspends-Russia-for-annexation-of-Crimea.html>

⁹⁴EU sanctions against Russia over Ukraine crisis, European Union Newsroom, Izgūts no: http://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/eu-sanctions-against-russia-over-ukraine-crisis_en

⁹⁵Minsk peace agreement: still to be consolidated on the ground, (2015), European Parliament, 2.lpp Izgūts no: <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-548991-Minsk-peace-summit-FINAL.pdf>

⁹⁶McKirdy E., (2017 23.feb.), Ukraine ceasefire: No sign of weapons withdrawal, official says, CNN, Izgūts no: <http://edition.cnn.com/2017/02/22/europe/ukraine-ceasefire-violations/>

3. REZULTĀTA LABOŠANAS PIEEJA: ES UN NATO VALSTU UZSKATI

3.1. Domāšanas veids

Uzskatus par Ukrainas konflikta līdzšinējām sekām veido vairāki mainīgie, tostarp domāšanas veids, kas ir kā viens no filtriem, caur kuru indivīda prātos ienāk apkārtējā informācija. Šajā ziņā lielu lomu spēlē dažādu spēlētāju gaidas par iespējamo notikumu attīstību, konteksts, kurā situācija ir radusies, sabiedrības redzējums par pie varas esošajiem līderiem un citi tamlīdzīgi mainīgie.

Pēc PSRS sabrukuma ES un NATO aizvien centās uzlabot attiecības ar Krieviju. Rietumvalstis cerēja, ka Krievija modernizēsies, kļūs demokrātiskāka vai vismaz veidos ciešākas, draudzīgākas un savstarpējā sadarbībā balstītas attiecības ar Rietumvalstīm, saglabājot pastāvošo režīmu. NATO un Krievijas sadarbība sāka veidoties līdz ar Aukstā kara beigām. 1991.gadā Krievija pievienojās Ziemeļatlantijas sadarbības padomei, un 1994.gadā tā pievienojās programmai "Partnerattiecības mieram".⁹⁷ 1997.gadā tika izveidota formāla bāze abu pušu sadarbībai, līdz ar „Pamatakta par savstarpējām attiecībām, sadarbību un drošību” parakstīšanu. Šis ir ļoti nozīmīgs atskaites punkts NATO un Krievijas attiecībās, jo tas aizstāja iepriekš pastāvošo abu pušu konfrontāciju ar vēlmi sadarboties un kopīgi risināt dažāda veida drošības jautājumus.⁹⁸ Abu pušu sadarbība aizvien pastiprinājās un 2002.gadā NATO un Krievija izveidoja NATO-Krievijas padomi, ar nolūku izveidot platformu savstarpējām konsultācijām aktuālo drošības jautājumu risināšanai, kā arī praktiskas sadarbības veidošanai dažādās jomās.⁹⁹ Sarežģījumi NATO un Krievijas attiecībās radās jau 2008.gadā pēc Krievijas militārajām aktivitātēm Gruzijā, kad uz brīdi NATO pārtrauca sadarbību atsevišķās jomās, tomēr vēlāk līdz 2014.gadam abas puses turpināja sadarbību tādās jomās kā pretterorisms, palīdzība Afganistānas bruņotajiem spēkiem u.c., Krievija piedalījās arī NATO miera uzturēšanas misijās Balkānos un citās kopējās programmās.¹⁰⁰

Līdzīgi arī ES un Krievijas attiecības nav bijušas vieglas, tās ir bijušas divējādas – lai gan kopš Aukstā kara beigām ir noritējuši centieni veidot ciešāku sadarbību, it īpaši ekonomikas jomā, kā arī veidot ciešākas integrācijas saites, tomēr ar laiku politiskie jautājumi

⁹⁷ *Relations with Russia*, (2016.20.dec.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no:

http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_50090.htm

⁹⁸ *NATO sadarbības programmas*, Aizsardzības ministrija, Izgūts no:

http://www.mod.gov.lv/NATO/Sadarb_programmas.aspx

⁹⁹ *Relations with Russia*, (2016.20.dec.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no:

http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_50090.htm

¹⁰⁰ *Russia-NATO: A difficult relationship*, European Parliament, Izgūts no:

http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2016/583782/EPRS_ATA%282016%29583782_EN.pdf

abu pušu starpā ir radījuši atsevišķas problēmas. 1994.gadā tika parakstīts ES un Krievijas Partnerības un sadarbības līgums, kas stājās spēkā trīs gadus vēlāk.¹⁰¹ Tam sekoja centieni veidot ES un Krievijas Stratēģisko partnerību, kas ietvēra četras kopējās sadarbības jomas: ekonomika un vide, brīvība, drošība un taisnīgums, ārējā drošība, kā arī izglītība, zinātne un kultūra.¹⁰² 2003.gada ES Drošības stratēģija raksturoja Krieviju kā galveno spēlētāju reģionālās drošības jautājumos.¹⁰³ Krievija tika uzskatīta par partneri globālu un reģionālu izaicinājumu risināšanā, kas ietvēra jautājumus par klimata pārmaiņām, terorisma apkarošanu, sadarbību Tuvajos austrumos, kā arī G8 un G20 ietvaros.¹⁰⁴ ES uztverē Krievija bija viens no nozīmīgākajiem sadarbības partneriem, un šādu nepieciešamību pastiprināja 2004. un 2007.gada ES paplašināšanās austrumu virzienā, iegūstot vēl tuvāku abu pušu ģeogrāfisko novietojumu un jaunas iespējas kopējas sadarbības veidošanai. 2008.gadā ES ar Krieviju sāka veidot jaunu vienošanos, ar cerību tajā iekļaut idejas par brīvās tirdzniecības zonu, kā arī bezvīzu režīmu, taču 2008.gada Gruzijas konflikts ES un Krievijas attiecības nedaudz piebremzēja, tāpēc netika īstenotas iepriekš izvirzītās ambiciozās idejas. Neskatoties uz to, 2010.gadā starp abām pusēm tika noslēgta vienošanās par partnerību modernizācijai.¹⁰⁵ Sākotnēji ES un Krievija bija kā partneri, Krievija vēlējās modernizēties un veidot ciešāku sadarbību ar ES, tomēr pēc V.Putina atgriešanās prezidenta amatā 2012.gadā ES un Krievijas attiecībās ir krasī mazinājusies vēlme sadarboties, ko aizēno sāncensība vai ideoloģiska rakstura jautājumi. Viena no V.Putina bažām ir ES paplašinās un ES kaimiņu politikas, kā arī Austrumu partnerības programmas, kas ietver sevī ciešākas sadarbības veidošanu ar valstīm, kas pēc Krievijas uzskatiem atrodas Krievijas interešu un ietekmes zonā. Līdz Ukrainas konflikta sākumam ES un Krievijas tirdzniecības saites kļuva aizvien ciešākas, ar nelielu pārrāvumu 2009.gadā pēc Gruzijas konflikta. Tomēr Krievija saglabājās kā viens no galvenajiem ES tirdzniecības partneriem¹⁰⁶, un neskatoties uz iepriekšējiem sarežģījumiem,

¹⁰¹ *The EU's Russia policy: Five guiding principles*, (2016 oct.), Briefing, European Parliament, Izgūts no: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589857/EPRS_BRI\(2016\)589857_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589857/EPRS_BRI(2016)589857_EN.pdf), 2.lpp

¹⁰² *EU and Russia: A Strategic Partnership, Delegation on the European Union to Russia*, (2011), Izgūts no: http://eeas.europa.eu/archives/docs/russia/docs/2011_eu-russia_leaflet_en.pdf

¹⁰³ *The European Union and Russia: Close Neighbours, Global Players, Strategic Partners*, (2007), European Commission, External Relations, Izgūts no: http://eeas.europa.eu/archives/docs/russia/docs/russia_brochure07_en.pdf, 1.lpp

¹⁰⁴ *EU and Russia: A Strategic Partnership, Delegation on the European Union to Russia*, (2011), Izgūts no: http://eeas.europa.eu/archives/docs/russia/docs/2011_eu-russia_leaflet_en.pdf

¹⁰⁵ Sherr J., (2016. 5.jan.), *How Russia's relationship with Europe has evolved*, BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-35154633>; *The EU's Russia policy: Five guiding principles*, (2016 oct.), Briefing, European Parliament, Izgūts no: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589857/EPRS_BRI\(2016\)589857_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589857/EPRS_BRI(2016)589857_EN.pdf), 2.lpp

¹⁰⁶ *EU's top trading partners in 2015: the United States for exports, China for imports*, (2016 31.mar.), 60/2016, Eurostat press release, Izgūts no: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7224419/6-31032016-BP-EN.pdf/b82ea736-1c73-487f-8fb5-4954774bb63a>

ES saglabāja vēlmi veidot ciešākas un tuvākas attiecības ar Krieviju, cerot uz attiecību uzlabošanu.

Gan ES, gan NATO darbojās kontekstā, kas ietver sevī cerības par Krievijas un Rietumvalstu attiecību uzlabošanu. Pirms konfliktsituācija Ukrainā bija sākusies, dažādās diskusijās tika skarta doma, ka NATO eksistences jēga ir zudusi. NATO sākotnēji tika veidota kā alianse aizsardzības nolūkos, lai pasargātu aliansē ietilpstošās valstis no Padomju Savienības agresijas.¹⁰⁷ Taču līdz ar to, ka mūsdienu Krievijas un NATO starpā veidojās aizvien ciešākas un labākas attiecības, NATO identitāte un tās jēga tika apšaubītas.

Papildu tam NATO jēgas mazināšanos apstiprināja gan ciešāku attiecību un sadarbības attīstīšana ar Krieviju, gan alianses ietvaros radusies ideja par Krieviju kā NATO dalībvalsti. Ideja par Krieviju kā NATO dalībvalsti ir izskanējusi vairākkārt. Piemēram, 2009.gadā Polijas ārlietu ministrs R.Sikorskis (*Radoslaw Sikorski*) apgalvoja, ka Krievijai vajadzētu ļaut dalību NATO pēc tam, kad tā būs izpildījusi nepieciešamos kritērijus. Šāda ideja Polijas pārstāvim bija radusies pamatojoties uz domu, ka tādējādi Eiropai būtu vieglāk risināt globāla rakstura jautājumus.¹⁰⁸ Ņemot vērā šādu hipotētisku izteikumu, Krievijas sūtnis NATO apgalvoja, ka viņš nevar izslēgt šādu iespēju nākotnē, vienlaikus viņa runa neiztika arī bez pāris kritiskām piezīmēm NATO virzienā.¹⁰⁹ Vēlāk 2010.gadā ideju par Krievijas dalību NATO izteica aizsardzības eksperti no Vācijas,¹¹⁰ kuri pamatoja, ka austrumu-rietumu konfrontācija ir beigusies, tāpēc Rietumvalstīm ir jādomā par to, kā piesaistīt Krieviju kopēju izaicinājumu un globālu jautājumu risināšanā. Pēc ekspertu domām, Krievijas iesaiste NATO ļautu vieglāk integrēt Gruziju un Ukrainu Eiropas telpā, kā arī nodrošinātu vairākus citus ieguvumus kā, piemēram, radītu enerģētisko drošību, ļautu vieglāk cīnīties ar problēmām Tuvajos austrumos u.tml.¹¹¹ Šādi, notikumiem attīstoties, NATO veidošanas pamatideja tika pavērsta pretējā virzienā. Rietumvalstis vēlējās aizvien ciešākas un iekļaujošākas attiecības ar Krieviju, kamēr Krievija saglabāja samērā distancētu pozīciju, turpinot uztvert NATO kā draudu.

Šāda cerību pilna atmosfēra par Krieviju kā potenciāli ļoti tuvu sadarbības partneri Ukrainas konflikta notikumus padarīja daudz spilgtākus. Aktieris, ar kuru ES un NATO

¹⁰⁷ *NATO's purpose*, (2015 3.oct.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_68144.htm?

¹⁰⁸ Jones G., Williams A., (2009. 31.mar.), *Polish minister wants to see Russia in NATO*, Reuters Canada, Izgūts no: <http://ca.reuters.com/article/topNews/idCATRE52U21020090331>

¹⁰⁹ Pop V., (2009. 1.apr.), *Russia does not rule out future NATO membership*, EUobserver, Izgūts no: <https://euobserver.com/news/27890>

¹¹⁰ Bijušais Vācijas aizsardzības ministrs V.Ruhe (*Volker Rühle*), bijušais Vācijas bruņoto spēku ģenerālis un bijušais NATO Militārās komitejas priekšsēdētājs K.Naumans (*Klaus Naumann*), bijušais Vācijas vēstnieks un Vācijas Ārlietu ministrijas Plānošanas komitejas direktors F.Elbe (*Frank Elbe*) un bijušais Vācijas Aizsardzības ministrijas Plānošanas komitejas direktors U.Weisers (*Ulrich Weiser*)

¹¹¹ Ruhe V., Naumann K., Elbe F., Weisser U., (2010 8.mar.), *It's Time to Invite Russia to Join NATO*, Spiegel Online, Izgūts no: <http://www.spiegel.de/international/world/open-letter-it-s-time-to-invite-russia-to-join-nato-a-682287.html>

vēlējās veidot aizvien ciešākas attiecības, šo procesu pilnībā apstādināja, visus iepriekš panāktos sadarbības rezultātus padarot veltus. ES un NATO mērķis bija aizvien labāku kontaktu nodibināšana ar Krieviju, kas līdz ar Ukrainas krīzi tika izpostīti un visus iepriekšējos centienus, parakstītās vienošanās un idejas par ciešākiem integrācijas procesiem daļēji vai pat pilnībā atcēla, atmetot abu pušu attiecības vairākus gadus atpakaļ. Šāds konteksts liek uzskatīt Rietumvalstu pūles par neveiksmīgām, un līdz ar to sniedz priekšrocības Krievijai – lai tā tiktu uztverta kā veiksmīgs spēlētājs, kas pati pēc savas patikas un iegribām veido savu nākotni.

Būtiska nozīme konflikta seku vērtējumā ir arī mērījuma atskaites punkta izvēlei, atbilstoši kuram novērotājs izdara secinājumus par konflikta iznākumu. ES sākotnējais mērķis bija panākt ciešāku sadarbību ar Ukrainu, precīzāk, lai tā paraksta asociācijas līgumu ar ES. Pirms vēl konflikts bija sācies, šis tika nostādīts kā mērījuma atskaites punkts, kas noteiktu vai ES politika attiecībā pret Ukrainu ir bijusi veiksmīga vai nē. Krievijas ietekmes un spiediena dēļ, Ukraina neparakstīja asociācijas līgumu, kas jau sākotnēji norādīja uz Krieviju kā spēlētāju, kas ir panācis sev vēlamu rezultātu. Vēlāk Ukraina tomēr parakstīja asociācijas līgumu ar ES, kas norādīja uz pretējo – ES un Ukraina ir panākusi savas intereses, savukārt Krievija – nav. Tomēr, neskatoties uz šo ES un Ukrainas kopīgo panākumu, tas zināmā mērā ir palicis Ukrainas konflikta agresīvo notikumu ēnā. Vairumā gadījumu novērotāji par mērījuma atskaites punktu ir izvēlējušies citus rādītājus. Rietumvalstis vēlējās redzēt sev blakus ekonomiski plaukstošu, suverēnu Ukrainu, kas demokratizējas un saglabā tās teritoriālo integritāti.¹¹² Taču līdz ar Krimas aneksiju un konfliktiem Austrumukrainā ir redzams, ka lielā daļā jomu, kurās tika iecerēta izaugsme un situācijas uzlabošanās, ir novērojama tieši pretēja notikumu attīstība – situācijas pasliktināšanās. Kopš konflikta sākuma Ukraina ir zaudējusi kontroli pār Krimu, tās austrumu daļā norit mērena, tomēr regulāra karadarbība, Ukrainai ir pasliktinājušies eksporta¹¹³, importa¹¹⁴, iekšzemes kopprodukta¹¹⁵ un citi ekonomiskie rādītāji¹¹⁶ u.tml.

Kopš Krievija ir anektējusi Krimu, par mērījuma atskaites punktu konflikta atrisināšanā Rietumvalstis drīzāk ir izvēlējušās nosacījumu par Krimas piederību vienai no pusēm. Reaģējot uz Krimas aneksiju, Rietumvalstis pret Krieviju vērsa ekonomiskās sankcijas, kuras idejiski pieprasa Krimas atdošanu atpakaļ Ukrainai. Līdz ar to no

¹¹² *EU-Ukraine Association Agreement “Quick Guide to the Association Agreement”*, European External Action Service, Izgūts no: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/071215_eu-ukraine_association_agreement.pdf

¹¹³ *Ukraine Exports*, Trading economics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/exports>

¹¹⁴ *Ukraine Imports*, Trading economics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/imports>

¹¹⁵ *Ukraine GDP*, Trading economics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/gdp>

¹¹⁶ *Ukraine Economic Indicators*, Trading economics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/indicators>

Rietumvalstu skatpunkta, Krievija būtu uzskatāma par uzvarētāju, ja tā ilgtermiņā saglabātu Krimu savā sastāvā, jo Krievija būtu īstenojusi savas intereses. Savukārt Ukraina šādā gadījumā kļūst par faktisko zaudētāju, jo daļa no tās teritorijas tiek nelikumīgi iekļauta citas valsts teritorijā. Arī Rietumvalstis šajā situācijā tiek uzskatītas par zaudētāju, lai gan Krīma nav bijusi ne ES, ne NATO sastāvdaļa, Rietumvalstu zaudējums būtu principa jautājums – tas norādītu uz Rietumvalstu bezspēcību iepretim Krievijai, un papildu tam pret Krieviju vērstās sankcijas turpinātu apgrūtināt vai sarežģīt Rietumvalstu ekonomiku. Jau šobrīd ir izskanējuši vairāki viedokļi, kas noliedz jebkādu iespējamību, ka Ukraina tuvākajā laikā varētu atgūt Krimu. Rietumvalstu uztverē ir iesakņojusies zināma bezcerība, un to uzmanība ir novērsta uz citu jautājumu risināšanu, kuros drīzāk būtu iespējams sasniegt iecerētos rezultātus.¹¹⁷

Lai gan Rietumvalstis publiski turpina pastāvēt par savu viedokli, apgalvojot, ka nosoda Krīmas nelikumīgo aneksiju un pieprasa Krīmas atdošanu atpakaļ Ukrainai, tomēr ir jūtams, ka valstu fokuss ir nomainījies, šobrīd vairāk akcentējot Minskas vienošanās izpildi, nevis Krīmas atgūšanu kā Ukrainas sastāvdaļu. Kā kritizējis pētnieks Dž.Šerris (*James Sherr*), Rietumvalstis ir pazaudējušas savus sākotnējos mērķus, tās vairs nav ieinteresētas Ukrainas suverenitātes un teritoriālās integritātes nodrošināšanā, bet gan tiecas uz rezultātu, lai tiktu izpildīta Minskas vienošanās. No valstu uzmanības centra ir pazudis arī sākotnējais mērķis, kāpēc tika ieviestas sankcijas (lai Krīma tiktu atdota atpakaļ Ukrainai), jo arī runājot par sankciju pagarināšanu, Krīmas vietā tiek pieminēta Minskas vienošanās.¹¹⁸ Līdz ar to ir notikusi mērījuma atskaites punkta maiņa, sabiedrības uzmanība tiek koncentrēta uz pavisam citu aspektu, kas arī nosaka vērtējumu par konflikta sekām. Jāsaka, ka šāda mērījuma punkta izvēle (par atskaites punktu ņemot Minskas vienošanās izpildi) ir vairāk izdevīga Rietumvalstīm, nekā tas būtu, ja par mērījuma atskaites punktu tiktu izvēlēta Krīmas atdošana atpakaļ Ukrainai, jo pirmais no minētajiem ir drīzāk īstenojams nekā otrais.

Konteksta nozīmi un cilvēku domāšanas veidu par konflikta sekām ietekmē arī uztvere par valstu līderiem šajā laika periodā. Pēdējo laiku notikumi Eiropā aizvien vairāk norāda uz dažādām nepilnībām vai problēmām ES ietvaros, kas ir raisījusi cilvēku neapmierinātību, kritiku ES pārvaldes modelim u.tml. ES pēdējos gados ir saskārusies ar finanšu krīzi un Grieķijas parādu problēmām; tā ir piedzīvojusi lielo imigrantu pieplūdumu, kas raisījis

¹¹⁷ Wesslau F., (2016 18.mar.), *Why non-recognition matters in Crimea*, *European Council on Foreign Relations*, Izgūts no: http://www.ecfr.eu/article/commentary_why_non_recognition_matters_in_crimea6043; Osborn A., (2017 15.febr.), *Russia tells White House it will not return Crimea to Ukraine*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-usa-trump-russia-ukraine-idUSKBN15U0U0>; Sanders L., (2016 18.mar.), *Two years after Crimea annexation, NATO chief urges continued sanctions on Russia*, Deutsche Welle, Izgūts no: <http://www.dw.com/en/two-years-after-crimea-annexation-nato-chief-urges-continued-sanctions-on-russia/a-19127597>

¹¹⁸ Shevtsova L., (2016, 11.apr.), *What Minsk Means*, *The American Interest*, Izgūts no: <http://www.the-american-interest.com/2016/04/11/what-minsk-means/>

domstarpības valstu starpā par vēlamāko rīcības modeli situācijas risināšanai; tam ir sekojis referendums Lielbritānijā, kuras iedzīvotāji ir izteikuši vēlmi izstāties no ES; visbeidzot arī pēdējo laiku teroristu uzbrukumus ir satricinājuši Eiropas un ASV iedzīvotāju prātus. Visas šīs problēmas un papildu tam Ukrainas konflikta notikumi ir radījuši kontekstu, kurā starp Eiropas valstīm ir izcēlušies vairums strīdīgu jautājumu, kuros ir grūti panākt vienprātību. Arī iedzīvotāji ir neapmierināti un vaino līderus, kuri nespēj risināt šīs problēmas, pakļaujās citu valstu ietekmei vai pieņem tādus lēmumus, kas lielai sabiedrības daļai nav pieņemami, taču izdabā ES interesēm.

ES ieviestās sankcijas pret Krieviju nebija viennozīmīgs un pilnībā atbalstīts solis no visām ES ietilpstošajām pusēm. Par piemēru var minēt jau Ukrainas konflikta sākumā izcēlušās diskusijas, kur Austrumeiropas valstis daudz aktīvāk aizstāvēja sankciju ieviešanas ideju, turpretī Dienvideiropas valstis bija nobažījušās par iespējamām sankciju izmaksām.¹¹⁹ Vēlāk tādas valstis kā, piemēram, Austrija, Itālija, Slovākija un Bulgārija bija pret sankciju turpmāku pagarināšanu, pamatojot ka, viņuprāt, Krimas aneksija un vispārējā konfliktsituācija Ukrainā nav bīstama Eiropai.¹²⁰ Kā apgalvo domnīcas „Carnegie Europe” pētniece Dž.Dempsija (*Judith Dempsey*), jo vairāk ir tādu ES līderu, kas atbalsta Krieviju vai vismaz neiebilst V.Putina rīcībai, jo vieglāk Krievijai ir rīkoties pēc savas patikas. Tikmēr ES iekšienē valda nespēja vienoties par vērtībām, kam būtu jābūt kā ES pamatvērtībām, ko tā vienmēr aizstāv, t.i., atbalsts tiem, kuri vēlas dzīvot demokrātijā un stabilitātē, kā arī droša un stabila ES kaimiņu reģiona nodrošināšana.¹²¹

Aizvien vairāk Rietumvalstu līderi tiek kritizēti kā vāji. Ne tikai nesaskaņas un ķildas ir raisījušas šādu uzskatu veidošanos, bet arī nespēja mainīt Krievijas darbības Ukrainas konflikta kontekstā rada nelabvēlīgu klimatu Rietumvalstu līderu novērtējumam. Vienlaikus katras valsts iekšienē ir radušās virkne problēmu, tāpēc arī rodas sarežģījumi, lai vienotos par kopēju ES lēmumu kādā no jautājumiem, jo katra valsts vēlas panākt savas intereses, kas ne vienmēr sakrīt ar pārējo valstu vēlmēm.¹²²

¹¹⁹ Schult C., Schindler J., Neukirch R., (2014 12.mai.), *Russian Dilemma. Why EU Sanctions are a Bluff*, Spiegel Online, Izgūts no: <http://www.spiegel.de/international/world/strong-eu-economic-sanctions-against-russia-unlikely-a-968913.html>

¹²⁰ Dempsey J., *Europe's Weakness Over Russia*, Carnegie Europe, Izgūts no: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=56172>

¹²¹ Turpat

¹²² Redei L., (2014. 4.sep.), *Weak and Weaker: Why Europe's Newest Leaders Will Be a Disaster*, Foreign Affairs, Izgūts no: <https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/2014-09-04/weak-and-weaker>, *Interview: EU leaders 'too weak' on human rights*, (2008), Euractiv, Izgūts no: <http://www.euractiv.com/section/eu-priorities-2020/news/interview-eu-leaders-too-weak-on-human-rights/>; *Polish Foreign Minister Sikorski 'Moscow Needs Our Money'*, (2014 10.mar.), Spiegel Online, Izgūts no: <http://www.spiegel.de/international/europe/polish-foreign-minister-discusses-weak-eu-position-in-ukraine-crisis-a-957812.html>; Taylor P., (2016 29.feb), *EU's Tower of Babel may fall while*

Vairākkārt ir minēts Rietumvalstu vājums attiecībā pret Krievijas darbībām. Tas varētu būt skaidrojams ar to, ka ASV ir vairāk pievērsusies Tuvo austrumu problemātikas risināšanai, tā ir aizrāvusies ar centieniem mazināt Ķīnas augošo varu, papildu tam jaunā ASV prezidenta D.Trampa (*Donald Trump*) ievēlēšana amatā vēl vairāk ir sašķobījusi izpratni par ASV turpmāko rīcību.¹²³ Šis ir viens no iemesliem, kāpēc Ukrainas konflikta risināšanas lielākais slogs ir jāuzņemas Eiropas valstīm, kur ASV ir drīzāk kā atbalstītāja un palīga lomā.¹²⁴ Kā izteicies pats D.Tramps, Ukraina ir drīzāk Eiropas nevis ASV problēma, norādot, ka Vācija ir bagāta un spēcīga valsts, kurai būtu jāuzņemas lielāka atbildība.¹²⁵

Jāsaka, ka Rietumvalstis pārstāv liberālu, demokrātisku sabiedrību, un kritika ir tikai veselīga demokrātijas sastāvdaļa, kas ļauj diskutēt par dažādām tēmām un nonākt pie secinājumiem. Taču reizēm šī kritika kļūst nepamatoti spēcīga, tāpēc var izraisīt tieši pretēju efektu – nevis palīdzēt nonākt pie labākā risinājuma, bet gan graut pašapziņu un saredzēt sevi sliktākā situācijā nekā tas ir patiesībā.

Savukārt Krievija un tās prezidents V.Putins ļoti bieži tiek attēlots kā veiksmīgs spēlētājs starptautiskajā politikā, kura rīcība ir bijusi konkrēta, paša interesēs balstīta un sasniegusi savus iecerētos mērķus. Krievijas prezidents un citas amatpersonas ir norādījušas, ka Krima jau vēsturiski ir bijusi Krievijas teritorija, ko beidzot Krievija ir atguvusi atpakaļ, un tā nemaz nepieļauj iespēju, ka Krima varētu nonākt atpakaļ Ukrainas sastāvā.¹²⁶

Nav šaubu, ka V.Putins saskaras ar dažādām problēmām, taču viņš bieži vien tiek raksturots kā persona ar lieliskām līdera spējām, jo V.Putins sasniedz savas ieceres un panāk, ko vēlas.¹²⁷ V.Putins medijos ir raksturots kā līderis, kurš spējis izveidot sev plašu atbalstītāju loku Krievijā, līderis, kurš ir izveidojis veiksmīgu tēlu¹²⁸, kā cars, kurš padarīs Krieviju atkal

leaders distracted, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-babel-analysis-idUSKCN0W10AQ>

¹²³Farkas E.N., (2016 30.dec.), *Why Trump Would Be Crazy to Give Putin What He Wants*, Politico, Izgūts no: <http://www.politico.com/magazine/story/2016/12/donald-trump-vladimir-putin-214580>

¹²⁴ Michta A.A., (2015.25.jul.), *Europe's Russia denial*, Politico, Izgūts no: <http://www.politico.eu/article/europe-russia-denial-ukraine-baltics-central-europe-attack/>

¹²⁵ Vinocur N., (2016 3.okt.), *Old World's moment of Trump reckoning*, Politico, Izgūts no: <http://www.politico.eu/article/the-old-worlds-moment-of-trump-reckoning-presidency-european-politicians-diplomats/>

¹²⁶McKirdy E., (2017 16.dec.), *Russia: 'We're not returning our territory' Crimea to Ukraine*, CNN, Izgūts no: <http://edition.cnn.com/2017/02/15/europe/russia-foreign-ministry-crimea-ukraine/>; Loiko S.L., *Vladimir Putin says Crimea is part of Russia historically and forever*, Los Angeles Times, Izgūts no: <http://www.latimes.com/world/europe/la-fg-putin-insists-crimea-20141204-story.html>

¹²⁷Karabell S., (2014 15.dec.), *Leadership in Russia: The Putin Paradigm*, Forbes, Izgūts no: <https://www.forbes.com/sites/shelliakarabell/2014/12/15/leadership-in-russia-the-putin-paradigm/3/#619bcc631500>

¹²⁸Luhn A., (2015 6.mai.), *15 years of Vladimir Putin: 15 ways he has changed Russia and the world*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2015/may/06/vladimir-putin-15-ways-he-changed-russia-world>

varenu¹²⁹, kā ģēnijs, kurš spējis izdarīt pareizos gājienus, lai panāktu sev vēlamu rezultātu¹³⁰ u.tml. Tiek minēti vairāki piemēri, kas raksturo V.Putina sasniegumus. Krievija ir anektējusi Krimu ar pavisam nelielu piepūli, kā nosodījumu pretī saņemot tikai nelielas sankcijas. Krievija ir uzsākusi militārās aktivitātes Sīrijā prezidenta B. al Asada (*Bashar al-Assad*) prezidenta pusē, lai gan ASV un citi spēki ilgstoši ir atbalstījuši pretējo pusi – t.s. nemierniekus. V.Putinam ir izdevies radīt domstarpības Eiropas valstu vidū par ES eksistences jēgu, kas zināmā mērā ir panākts, finansējot euroskeptiķu partijas Eiropā no Krievijas līdzekļiem. V.Putina un Krievijas lielā ietekme ir manāma arī saistībā ar ASV prezidenta vēlēšanām ne tikai tāpēc, ka Krievija tika bieži pieminēta priekšvēlēšanu debašu laikā, bet arī tāpēc, ka ir aizdomas par Krievijas ietekmi uz vēlēšanu iznākumu. Papildu tam tiek runāts par V.Putina spēju saglabāt varu Krievijā – viņš ir spējis iegūt prezidenta amatu jau trešo termiņu, viņš ir apklusinājis opozīciju, un vienlaikus arī ieguvis sev lielu atbalstītāju loku.¹³¹ Ne velti žurnāls “*Forbes*” 2016.gadā V.Putinu ir nosaucis kā pasaules ietekmīgāko personu.¹³²

Bez šaubām, Rietumvalstu uzskati nav tik viennozīmīgi, un V.Putina attēlojums sabiedriskajā domā ne vienmēr ir tik slavinošs, tieši pretēji, ietver sevī arī lielu daļu kritikas. Tomēr V.Putinam kā spēcīgam līderim ir atvēlēta liela daļa rakstu, par viņa līderības spējām ir daudz diskutēts un V.Putina ietekmi pasaules politikā nevar noliegt.

Vērojot pasaules notikumus, var spriest, ka aizvien populārāki kļūst tie līderi, kuri sevi pozicionē kā spēcīgas, pašpārliecinātas, turklāt nacionāli noskaņotas personības. Par šāda tipa līderiem tiek uzskatītas tādas personības kā ASV prezidents D.Tramps, Turcijas prezidents R.T.Erdogans (*Racep Tayyip Erdogan*), kā arī par šāda tipa līderi tiek uzskatīts V.Putins u.c.. Šādiem līderiem parasti ir tieksme būt nacionāli noskaņotiem, tie vēlas pielietot spēku, norāda uz ienaidniekiem valsts iekšienē un bieži vien arī vēlas atriebties tiem, kas iepriekš ir pazemojuši vai darījuši pāri konkrētās valsts nācijai.¹³³ Savukārt, runājot par Eiropas līderiem,

¹²⁹Dejevsky M., (2003 30.mar.), Vladimir Putin: Modern-day tsar who would make Russia great again, Independent, v <http://www.independent.co.uk/news/people/profiles/vladimir-putin-modern-day-tsar-who-would-make-russia-great-again-106908.html>

¹³⁰ Drezner D. W., (2014 30.jul.), *Why Vladimir Putin's strategic genius scares the heck out of me*, The Washington Post, Izgūts no: <https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2014/07/30/why-vladimir-putins-strategic-genius-scares-the-heck-out-of-me/>

¹³¹ Gessen K., (2017 22.feb.), *Killer, kleptocrat, genius, spy: the many myths of Vladimir Putin*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2017/feb/22/vladimir-putin-killer-genius-kleptocrat-spy-myths>; Crowley M., (2016 16.dec.), *Putin's Revenge*, Politico Magazine, Izgūts no: <http://www.politico.com/magazine/story/2016/12/russia-putin-hack-dnc-clinton-election-2016-cold-war-214532>

¹³² Ewalt M.D., (2016 14.dec.), *The World's Most Powerful People 2016*, Forbes, Izgūts no: <https://www.forbes.com/sites/davidewalt/2016/12/14/the-worlds-most-powerful-people-2016/#175fa7a91b4c>

¹³³ Rachman G., Financial Times, Izgūts no: <https://www.ft.com/content/39da343a-9f4b-11e6-891e-abe238dee8e2>

tiek uzskatīts ka Eiropā trūkst līderības, tā ir izteicies Vācijas bijušais kanclers H.Šmits (*Helmut Schmidt*)¹³⁴, arī Romas pāvests Francisks (*Francis*)¹³⁵, kurš lielai daļai iedzīvotāju ir autoritāte, un citi.¹³⁶

Kontekstā, kas saistīts ar līderu novērtējumu var apskatīt arī sabiedrības viedokli. Piemēram, aptaujājot ASV iedzīvotājus no 2014.gada 8. līdz 10.martam tika noskaidrots, ka 78 % respondentu uzskata V.Putinu par spēcīgu līderi, savukārt salīdzinoši tikai 45 % respondentu uzskatīja tālaika ASV prezidentu B.Obamu (*Barack Obama*) par spēcīgu līderi.¹³⁷ Savukārt citā 2016.gada aptaujā, kurā tika aptaujāti respondenti no dažādām pasaules valstīm, tika noskaidrots, kuri ir pasaulē apbrīnotākie cilvēki. Starp vīriešiem šajā aptaujā B.Obama ierindojās otrajā vietā, saglabājot iepriekšējās pozīcijas, savukārt V.Putins bija pakāpies par piecām pozīcijām, sasniedzot sesto vietu šajā topā. Interesanti, ka šajā aptaujā atsevišķās Eiropas valstīs V.Putins sasniedza samērā augstu vērtējumu. Vācijā V.Putins ieņēma 9.vietu, Francijā – 10.vietu un Zviedrijā – 12.vietu.¹³⁸

Par to, kura puse atrodas spēcīgākās pozīcijās, vēsta arī citi konteksta kritēriji. Eiropas demilitarizācija, kas bija novērojama desmitgadē līdz Ukrainas krīzei, līdz ar Krievijas agresīvajām izpausmēm kļuva par Eiropas bažām un vājo punktu. Turpretī Krievija šajā laikā bija veikusi ambiciozu militārās modernizācijas progresu, ieguvusi nākamās paaudzes bruņojumu, raķetes, lidmašīnas, kā arī modernizējusi tās kodolspējas. Lai gan ASV militārās spējas tik un tā ir ievērojami lielākas un modernākas nekā Krievijai, tomēr reģionālā līmenī, Krievijas attīstība šajā jomā ir vērā ņemama, tāpēc arī NATO ietvaros atkal un atkal tiek diskutēts par to, vai ASV patiešām palīdzēs Eiropai nepieciešamības gadījumā. Papildu problemātika Eiropai ir tajā, ka Krievija jau ir sagatavojusi darbības programmas vajadzīgajām situācijām, taču Eiropas valstis – Baltijas valstis, Polijas, arī Skandināvijas

¹³⁴ Marsh D., (2010 7.dec.), *Helmut Schmidt: Europe lacks leaders*, Euobserver, Izgūts no: <https://euobserver.com/political/31448>

¹³⁵ *Europe lacks leaders, says pope*, (2016 7.dec.), ANSA, Izgūts no: http://www.ansa.it/english/news/vatican/2016/12/07/europe-lacks-leaders-says-pope_f157f5fc-6a99-41a6-a3fc-260d856d27ba.html

¹³⁶ *Judy Asks: What Kind of Political Leadership Does Europe Need?*, (2012 25.apr.), Carengie Europe, Izgūts no: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=47944>; Tisdall S., (2016 21.dec.), *Europe's lack of strong leadership leaves it vulnerable to terrorism*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/21/europe-leadership-vulnerable-terrorism-merkel-hollande-renzi-berlin-truck-paris-attacks-brussels>

¹³⁷ *The Economist /YouGov Poll*, (2014.8.-10.mar.), YouGov, Izgūts no: http://d25d2506sfb94s.cloudfront.net/cumulus_uploads/document/cja74lyga5/econToplines.pdf , 3., 11.lpp

¹³⁸ Dahlgreen W., (2016 9.mai.), *World's most admired 2016: Putin and the Queen up, Pope Francis and Malala down*, YouGov, Izgūts no: <https://today.yougov.com/news/2016/05/09/worlds-most-admired-2016-putin-and-queen-pope-fran/>

valstis – kopš Ukrainas krīzes sākuma cenšas rīkoties tā, lai paveiktu iepriekš nepaveikto, nostiprinātu savu aizsardzības spējas un veido rīcības plānus ārkārtas gadījumiem.¹³⁹

Kopumā konteksts, kas bija radies pirms Ukrainas konflikta sākuma, Krievijas agresīvās izpausmes padarīja īpaši spilgtas novērotāju uztverē. ES un NATO valstis aizvien ciešāk vēlējās sadarboties ar Krieviju, veidojot partnerattiecības, nevis sāncensību, taču Krievijas agresija Ukrainā ir likusi pārvērtēt Rietumvalstu rīcību, un atkal Krievija ir nostādīta drīzāk būtiska apdraudējuma, nevis potenciālā sadarbības partnera statusā. Konflikta gaitā atspoguļotie notikumi ir likuši vairākkārt mainīt mērījuma atskaites punktu, un, ja sākotnēji par atskaites punktu tika uzskatīta ES un Ukrainas asociācijas līguma parakstīšana, tad vēlāk par mērījumu atskaites punktu izvirzījās daudz dramatiskāki notikumi – Krimas atgūšana un vēlāk Minskas vienošanās īstenošana. Lielu lomu konflikta uztverē ir nospēlējusi arī sabiedrības uztvere par valstu līderiem. Konflikta norises gaitā Rietumvalstīs valdošais apjukums, dažādi problēmjautājumi, līderu maiņa atsevišķās valstīs, kā arī neskaidrība par ES nākotni vai NATO mērķiem ir radījuši apstākļus, kuros Rietumvalstu līderi tiek uzskatīti par vājiem. Savukārt Krievijas līdera V.Putina skaidrā nostāja, stabilitāte un pārliecība likusi Krievijas prezidentu vērtēt kā daudz spēcīgāku līderi, kas savukārt arī Krievijas darbību novērtējumu un tā izpausmes parāda kā daudz konkrētākas un pārliecinošākas, nekā Rietumvalstu piesardzīgos soļus konflikta norisē.

3.2. Nozīmīgie notikumi

Uztveri par konflikta sekām ietekmē arī nozīmīgi notikumi, kas pievērsuši savu uzmanību tāpēc, ka tie ir ļoti būtiski, simboliski, šo konfliktu raksturojoši elementi. Šie notikumi parasti ir tie galvenie atskaites punkti, kas saglabājas cilvēku prātos un kas vēlāk veido skatījumu uz konflikta kopainu un rezultātiem. Nozīmīgie notikumi ne vienmēr iekļaujas konflikta ieguvumu un zaudējumu kategorijās, taču to simboliskumam ir liela loma novērtējumā par konflikta iznākumu.

Kopumā Ukrainas konflikta kontekstā ES un NATO valstu uztverē Krievija ir agresors, ko apliecina vairāki notikumi. Jau sākotnēji Krievijas spiediena dēļ Ukraina neparakstīja asociācijas līgumu ar ES. Tam sekoja spilgtākie Ukrainas konflikta notikumi – Krievija anektēja Krimu un izraisīja karadarbību Austrumukrainā. Arī lidmašīnas MH17 notriekšana izmeklēšanas rezultātā ir pasludināta par Krievijas izraisītu katastrofu¹⁴⁰. Šie ir

¹³⁹ Michta A.A., (2015.25.jul.), *Europe's Russia denial*, Politico, Izgūts no:

<http://www.politico.eu/article/europe-russia-denial-ukraine-baltics-central-europe-attack/>

¹⁴⁰ *MH17 missile 'came from Russia', Dutch-led investigators say*, (2016 28.sep.), BBC, Izgūts no:

<http://www.bbc.com/news/world-europe-37495067>

vieni no nozīmīgākajiem Ukrainas konflikta notikumiem, kas norāda uz to, ka Krievija ir tā puse, kas rīkojas agresīvi, savukārt Rietumvalstis cenšas uz to reaģēt, ierobežot Krievijas spējas un vēlmi turpināt konfliktu, lai panāktu Ukrainas teritorijas apvienošanu pirms konflikta stāvoklī.

Krievija rīkojas pēc savas patikas. Tā izmanto hibrīdkara metodes, kas sarežģī situāciju un apgrūtina iespējamo pretdarbību. Jau sākotnēji Krievija noliedza, ka tā ir iesaistīta Krimas sagrābšanā, apgalvojot, ka tie ir vietējie spēki, kas cenšas pārņemt varu Krimā.¹⁴¹ Krievija arī noliedza apgalvojumus, ka tās karavīri ir iesūtīti Austrumukrainā un ka tā šim Ukrainas reģionam piegādā ieročus. Kā apgalvoja Krievijas Ārlietu ministrs S.Lavrovs (*Sergei Lavrov*), šādi apvainojumi ir nepatiesi un trūkst faktu, lai pierādītu šādus izteikumus.¹⁴² Tajā pašā laikā Rietumu medijos aktīvi tiek publicēta informācija, kas norāda, ka tas ir Krievijas karaspēks, kas darbojas Ukrainā, par ko liecina vairāki pierādījumi. Šādus pierādījumus Rietumvalstis ir ieguvušas no vairākiem avotiem: Krievijas medijiem, Krievijas sociālajiem medijiem, notikumu vietā esošajiem žurnālistiem, medijiem Ukrainā, satelīta attēliem, ASV, NATO un citu sabiedroto sniegtās informācijas, kā arī vietējiem iedzīvotājiem un karā iesaistītajiem.¹⁴³ Būtiski ir tas, ka, notikumiem attīstoties, Krievija ir atzinusi, ka tā apzināti un plānoti ir anektējusi Krimas pussalu.¹⁴⁴ Vēlāk vienā no preses konferencēm V.Putins ir arī atzinis, ka atsevišķas personas no Krievijas piedalās Ukrainas konflikta notikumos, tostarp arī militārajā sfērā.¹⁴⁵ Šis norāda uz V.Putina kārtējam manipulācijām. Krievijas rīcība pilnībā ignorē starptautiskās normas, Krievijas prezidents publiski un bez jebkādiem pārmetumiem ir atzinis, ka iepriekš ir apzināti melojis un noklusējis faktus, taču pēc kāda laika tomēr atzīst notikumu patieso gaitu. Šis liek pārdomāt starptautiskajā politikā ierasto lietu kārtību, kā arī turpmāk uz V.Putina paziņojumiem liek raudzīties ar vēl lielākām šaubām un neuzticību. Taču šī pētījuma kontekstā šāda Krievijas darbība norāda uz to, ka Krievija kontrolē notikumu gaitu, tā izvēlas kurā brīdī, ko, kā un cik lielos apjomos paziņot pārējai sabiedrībai, lai tas būtu izdevīgi pašai Krievijai. Savukārt Rietumvalstīm šādā situācijā

¹⁴¹ *Russia's Putin denies Russian troops took Crimea*, (2014 4.mar.), Reuters, Izgūts no:

<http://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-russia-crimea-idUSL6N0M122M20140304>

¹⁴² *Russia says no proof it sent troops, arms to east Ukraine*, (2015 21.jan.), Reuters, Izgūts no:

<http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-lavrov-idUSKBN0KU12Y20150121>

¹⁴³ Urban M., (2015 10.mar), *How many Russians are fighting in Ukraine?*, BBC, Izgūts no:

<http://www.bbc.com/news/world-europe-31794523> ; Bushuev M., (2015 3.apr.), *Evidence mounting of Russian troops in Ukraine*, Deutsche Welle, Izgūts no: <http://www.dw.com/en/evidence-mounting-of-russian-troops-in-ukraine/a-18294255> ; *U.N. finds growing signs of Russian involvement in Ukraine war*, (2015 1.jun.), Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-un-idUSKBN0OH2SK20150601>

¹⁴⁴ *Putin reveals secrets of Russia's Crimea takeover plot*, (2015 9.mar.), BBC, Izgūts no:

<http://www.bbc.com/news/world-europe-31796226>

¹⁴⁵ Walker S., (2015 17.dec.), *Putin admits Russian military presence in Ukraine for first time*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2015/dec/17/vladimir-putin-admits-russian-military-presence-ukraine>

ir jārīkojas atbilstoši Krievijas noteikumiem, atbilstoši tam, ko Krievija ir atzinusi. Jo kamēr Krievija neatzīst, ka tā darbojas Ukrainas austrumos, vai kamēr Rietumvalstis nevar pilnīgi droši apgalvot, ka tas patiesi ir Krievijas karaspēks, tikmēr tas rada apgrūtinājumus sarunu vešanā, jo Krievija apgalvo, ka tā ir nevainīga, un konfliktsituācija Ukrainā ir pašas Ukrainas iekšējā problēma.

Nozīmīgo notikumu kontekstā būtiski ir apskatīt, kā tiek panākta vienošanās par konflikta pārtraukšanu. Kā jau minēts, Minskas protokols (Minska 1) un vēlāk arī otrreizējie centieni slēgt pamieru Minskā (Minska 2) visas puses nostādīja līdzīgās pozīcijās, jo kā tikšanās vieta tika izvēlēta neiesaistītā puse – Baltkrievija. Šāda sarunu vietas izvēle novērotāja acīs nevienu no pusēm īpaši neizcēla un neparādīja kādas puses pārākumu, vai tieši pretēji – vājumu. Gadījumā, ja pārrunu dalībnieki tiktos kādā no sarunu partneru mītnes valstīm, tas simboliski norādītu uz kādas puses pārākumu pār pārējiem pamiera sarunu procesā iesaistītajiem un jau sarunu procedūras sākumā novērotāja acīs radītu noslieces konflikta seku uztverē.

Papildu tam jāpievērš uzmanība tam, kādas puses tika iesaistītas miera procesa veidošanā. Pirmajās Minskas vienošanās sarunās piedalījās Ukrainas un Krievijas pārstāvji, EDSO priekšsēdētājs, kā arī Doņeckas un Luhanskas pašpasludināto tautas republiku pārstāvji, turklāt šīs kontaktgrupas tikšanās notika kā turpinājums iepriekš augustā notikušajām sarunām starp Ukrainas prezidentu P.Porošenko un Krievijas prezidentu V.Putinu.¹⁴⁶ Savukārt otrajās Minskas vienošanās sarunās piedalījās Krievijas prezidents V.Putins, Ukrainas prezidents P.Porošenko, Francijas prezidents F.Olands (*François Hollande*) un Vācijas kanclere A.Merkel (*Angela Merkel*).¹⁴⁷ Neskatoties uz abās Minskas vienošanās sarunās iesaistīto personu loku, gala dokumentu abās reizēs parakstīja sekojošas personas: diplomāte no Šveices, EDSO pārstāve H.Tagliavini (*Heidi Tagliavini*), bijušais Ukrainas prezidents, Ukrainas pārstāvis L.Kučma (*Leonid Kuchma*), Krievijas vēstnieks Ukrainā, Krievijas pārstāvis M.Zurabovs (*Mikhail Zurabov*), kā arī pašpasludinātās Doņeckas tautas republikas līderis A.Zakharčenko (*Alexander Zakharchenko*) un pašpasludinātās Luhanskas tautas republikas līderis I.Plotņitskis (*Igor Plotnitsky*).¹⁴⁸ Būtiski, ka otrajās Minskas vienošanās sarunās piedalījās nozīmīgāks personu loks. Uz to norāda tas, ka,

¹⁴⁶ Press statement by the Trilateral Contact Group, (2014 2.sep.), OSCE, Izgūts no: <http://www.osce.org/home/123124>

¹⁴⁷ *Ukraine ceasefire: New Minsk agreement key points*, (2015.12.feb.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-31436513>

¹⁴⁸ *Протокол по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы*, (2014, 5.sep.), Izgūts no: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>; *Комплекс мер по выполнению Минских соглашений*, (2015, 12.feb.), Президент России, Izgūts no: <http://kremlin.ru/supplement/4804>; *Full text of the Minsk agreement*, (2015, 12.feb.), Financial Times, Izgūts no: <https://www.ft.com/content/21b8f98e-b2a5-11e4-b234-00144feab7de>

pirmkārt, otrajā Minskas sarunu procesā iesaistījās nevis Ukrainas un Krievijas pārstāvji, bet gan valsts augstākās amatpersonas, kas iezīmē sarunu nozīmīgumu. Papildu tam sarunu vešanā tika iesaistīti arī Rietumvalstu pārstāvji, t.i., Vācijas kanclere un Francijas prezidents, kas iezīmē gan konflikta nozīmīgumu Eiropā, gan arī to, ka Rietumvalstis, un it īpaši Eiropa, ir ļoti ieinteresētas konflikta veiksmīgā un miermīlīgā atrisināšanā. Vienlaikus Rietumvalstis, un it īpaši ES, ir uzskatāmas par līdzatbildīgām konflikta izcelsmē, tāpēc konflikta norise ir ne tikai Ukrainas un Krievijas starpā risināma problēma, bet arī Rietumvalstu interešu objekts.

Neskatoties uz to, ka Minskas vienošanās tika noslēgtas salīdzinoši neitrālā veidā, visām pusēm sanākot kopā ar konfliktu nesaistītā vietā, lai vienotos par nepieciešamajām turpmākajām darbībām, tomēr vienošanās ietver sevī vairākus aspektus, kas norāda uz to, kura puse diktē konflikta gaitas noteikumus. Abās Minskas vienošanās var saskatīt vairākas problēmas, kas rada sarežģījumus jau pašā konflikta risinājuma meklējumu sākumā. Pirmkārt, Krievija faktiski ir uzskatāma par agresoru, taču Minskas vienošanās ietvaros tā darbojas kā viena no pusēm, kas cenšas veidot mieru, turklāt Krievijas prasības un vēlmes ir ietvertas Minskas vienošanās saturā. Rietumvalstu piekāpšanos Krievijas interesēm var skaidrot kā nevēlēšanos saniknot Krieviju vēl vairāk, dodot tai iespēju īstenot vismaz daļu savu interešu. Otrkārt, Francija un Vācija, kas darbojas kā konflikta mediatori, ir ļāvušas Minskas pamiera vienošanās Krievijai izmantot kā instrumentu, ar kura palīdzību Krievija var mainīt Ukrainas konstitūciju un valstiskumu. Ar to tiek saprasts Minskas vienošanās ietvaros noslēgtais kompromiss, kas nozīmē, ka Krievija piekrīt uguns pārtraukšanai, karaspēka un ieroču atvilkšanai, un Ukrainas robežkontroles atjaunošanai, turpretī Ukraina piekrīt izmaiņām konstitūcijā, kas paredz separātistu teritorijas saglabāt Ukrainas teritorijā kā neatkarīgus apgabalus. Šāds konflikta risināšanas veids jau pamatā ietver sevī nevienlīdzīgus noteikumus un darbojas par labu Krievijas interesēm. Treškārt, Rietumvalstis cerēja, ka, iesaistoties konfliktā ar diplomātiskiem paņēmieniem un sankciju palīdzību, būs iespējams panākt risinājumu, kas apmierinātu gan Ukrainu, gan Krieviju, t.i., Ukrainai ļaut iespēju ciešāk integrēties ar ES, vienlaikus Krievijai ļaujot turpināt ciešo sadarbību ar Ukrainu. Diemžēl Ukraina nebija tik spēcīga, lai spētu aizstāvēt savas intereses, savukārt Rietumvalstīm trūka vēlmes un resursu, lai aizstāvētu Ukrainu. Tāpēc vienīgā iespēja šādā gadījumā bija piekāpties Krievijas interesēm.¹⁴⁹

Arī pētnieks Dž.Šers ir kritizējis abas Minskas vienošanās, apgalvojot, ka Rietumvalstis vairs necīnās par sākotnējo ideju – suverēnu Ukrainu un tās teritoriālo integritāti. Rietumvalstis ieviesa sankcijas ar domu, ka tas liks Krievijai pārtraukt iesākto

¹⁴⁹ Shevtsova L., (2016, 11.apr.), *What Minsk Means*, The American Interest, Izgūts no: <http://www.the-american-interest.com/2016/04/11/what-minsk-means/>

agresiju Ukrainā, taču, kā ir iespējams novērot, konfliktsituācija Ukrainā nav atrisinājusies. Papildu tam, nevis Krievija ir tā, kas, kā iecerēts iepriekš, pakļaujoties Rietumvalstu diplomātiskajam un ekonomisko sankciju spiedienam, piekāpjas, bet gan tieši pretēji, Rietumvalstis ir tās, kuras ir piekāpušās Krievijas spiedienam un ļauj Krievijai diktēt spēles noteikumus. Šeit ir redzama nesaskaņa starp mērķiem un līdzekļiem. Ja sākumā Rietumvalstis ieviesa un pagarināja sankcijas, jo netika ievērota suverēnas un teritoriāli vienotas Ukrainas būtība, tad vēlāk sankcijas tika pagarinātas, ar aizbildinājumu, ka netika panākts Minskas vienošanās noteiktais.¹⁵⁰

Šeit ir jāatzīmē fakts, ka abas Minskas vienošanās nepiemin Krimu un nepieciešamību to atgriezt Ukrainas sastāvā, par ko raksta arī Eiropas Ārlietu padomes informatīvie materiāli. Minskas vienošanās sevī ir iestrādājušas tēzi par iesaldētajiem konfliktiem Ukrainas austrumos un vienlaikus ignorējušas Krimas jautājumu, kas ir ļoti būtisks Ukrainas suverenitātes un teritoriālās integritātes pamatjautājums. Vienlaikus ES nav iespēju uz Krimu nosūtīt ļaužu grupu, kas atbildētu par situācijas monitoringu, jo Krievija bloķē šāda veida iniciatīvas, tātad tā kontrolē situāciju Krimā un neļauj Rietumvalstīm tajā iejaukties. Arī tādas organizācijas kā ANO un EDSO nav izveidojušas platformu, kas censtos atrisināt Krimas problemātiku, jo gan ANO Drošības padomē, gan arī citos daudzpusējos formātos Krievija ir bloķējusi iniciatīvas, kas saistītas ar Krimas jautājumu.¹⁵¹

Vēl kā vienu no nozīmīgajiem notikumiem var minēt Rietumvalstu ekonomiskās sankcijas pret Krieviju. Politiskās elites gan Eiropā, gan arī ASV ir piešķirušas ļoti lielu nozīmi sankciju ieviešanai, tomēr vairākkārt ir analizēts, ka šīs sankcijas īstermiņā vai vidējā termiņā neko nemainīs Krievijas politikā, Krievija sankciju dēļ neatdos Krimu Ukrainai, tāpēc, visticamāk, Rietumvalstīm būs jā saglabā sankcijas ilgtermiņā. Pretējā gadījumā sankciju atcelšana norādītu uz Rietumvalstu vājumu, jo tādējādi tas iezīmētu ES un NATO valstu atkāpšanos no saviem principiem iepretim tam, ka V.Putins būtu panācis savu – anektējis Krimas pussalu, atstājot Rietumvalstis bezspēcīgas. Šajā ziņā ES valstu viedokļu sašķeltība var nākt Krievijai par labu. Atšķirīgā attieksme, apdraudējuma izjūta un attiecības ar Krieviju ES valstu vidū var būt par iemeslu sankciju atcelšanai, jo ne visas ES valstis ir aktīvas sankciju aizstāves, kas jau šobrīd ir radījis problēmas sankciju pagarināšanas

¹⁵⁰ Sherr J., (2015, 29.mai.), Russia's Minsk and Yalta Projects, Intersection: Russie/ Europe/ World, Izgūts no: <http://intersectionproject.eu/article/russia-europe/russia%E2%80%99s-minsk-and-yalta-projects>

¹⁵¹ Urcosta R.B., (2017 16.mar.), *How to put Crimea back on the European agenda*, European Council on Foreign Relations, Izgūts no: http://www.ecfr.eu/article/commentary_how_to_put_crimea_back_on_the_european_agenda_7247

procesos.¹⁵² Vienlaikus arī jaunā ASV prezidenta D.Trampa svārstīgā pozīcija pret Krieviju var radīt pārrāvumu sankciju turpmākajā darbībā, jo ir izskanējušas versijas, ka D.Tramps varētu atcelt sankcijas, ja pretī ASV iegūtu kādu labumu vai tiktu noslēgts starp Krieviju un ASV abpusēji izdevīgs darījums.¹⁵³ Šo iemeslu dēļ Krievija un V.Putins var pārāk neuztraukties par sankcijām, ļaut tām būt par diskusiju objektu Rietumvalstu vidū ar cerību, ka nesaskaņas ES iekšienē var novest pie sankciju atcelšanas bez papildu piepūles no Krievijas puses. Tāpat arī ASV kontekstā, V.Putinam atliek sagaidīt piemērotu brīdi vai uzklaut Krievijai izdevīgu darījumu, ko, iespējams, varētu piedāvāt D.Tramps, kas varētu atcelt pret Krieviju vērstās sankcijas. Tikmēr Krievija ir gatava rast citas iespējas un sadarbības partnerus tirdzniecības jomā, ko tā jau ir aizsākusi Centrālāzijas un Ķīnas virzienā.

Kā redzams, apskatot nozīmīgos notikumus, Ukrainas konflikta kontekstā Krievija ir ieguvusi raksturojumu kā agresors, kā valsts, kas rīkojas savu interešu vadīta un ignorē starptautiskās normas. ES un NATO pretreakcija, sankciju ieviešana pret Krieviju un Minskas vienošanās noslēgšana parāda, ka Rietumvalstis nav vienaldzīgas par notiekošo Ukrainā un cenšas rīkoties atbilstoši savām iespējām. Taču vairāki argumenti liecina par to, ka Krievija ir tā, kas uzstāda spēles noteikumus. Krievija izvēlas, kurā brīdī atzīt un kurā – neatzīt tās klātesamību Ukrainas konfliktā, Krievija ir panākusi savu interešu noteikšanu Minskas vienošanās ietvaros, Krievija ir anektējusi Krimu, kas ir teritoriāls un stratēģiski nozīmīgs reģions, un tā īpaši nereaģē uz Rietumvalstu ieviestajām sankcijām. Krievija ir tā, kura nosaka “spēles noteikumus”, tātad Krievija vada konflikta norisi tā, lai tas atbilstu Krievijas interesēm, kur pārējie aktieri darbojas, atbilstoši reaģējot uz Krievijas darbībām (tātad – Krievija rīkojas, pārējie reaģē). Vienlaikus apkārtējo valstu reakcija tiek veikta tādā līmenī, lai pēc iespējas mazinātu risku izprovocēt Krievijas agresiju. Šeit spilgti izceļas tas, ka Rietumvalstis ir tās, kuras ir piekāpušās atsevišķos principiālos jautājumos, kas faktiski skar Ukrainu, savukārt Krievija ir tā, kas nav atkāpusies ne laukumā, t.i., tā nav atkāpusies Krimā un arī Austrumukrainā, kā arī vēlreiz jāmin, ka Krievija ir īstenojusi savas intereses Minskas vienošanās ietvaros.

Pamiera procesa veidošanā piedalījās visas konfliktā iesaistītās puses, turklāt sarunu vietas izvēle īpaši nedeļa priekšrocības kādam no aktieriem. Minskas vienošanās procesā ir manāma Krievijas interešu dominance un Rietumvalstu piesardzība attiecību veidošanā ar Krieviju. Krimas jautājuma neskatīšana Minskas vienošanās ietvaros rada izmaiņas mērījuma

¹⁵² Kanter J., (2015 18.dec.), *E.U. to Extend Sanctions Against Russia, but Divisions Show*, New York Times, Izgūts no: https://www.nytimes.com/2015/12/19/world/europe/eu-to-extend-sanctions-against-russia-but-divisions-show.html?_r=0

¹⁵³ Movchan A., (2017 28.mar.), *How the Sanctions Are Helping Putin*, POLITICO, Izgūts no: <http://www.politico.com/magazine/story/2017/03/how-the-sanctions-are-helping-putin-214963>

atskaites punktu novietošanā un līdz ar to arī vērtējumā par konfliktu. Minskas vienošanās neietver Krimas jautājuma risināšanu, kas var būt izdevīgs nosacījums Rietumvalstīm publiskā tēla uzlabošanai. Ja gadījumā izdodas īstenot Minskas vienošanos, Rietumvalstis publikai varēs paziņot, ka tās ir spējušas ar diplomātiskiem paņēmieniem un bez spēka pielietošanas atrisināt Ukrainas konfliktu. Publiski tas izskanētu kā Rietumvalstu panākums, taču faktiski Krimas problēmjautājums tiktu ignorēts. Bez šaubām, Krimas jautājums tiks skatīts kā pavisam atsevišķa tēma, taču Minskas vienošanās šādā gadījumā būtu veiksmes stāsts.

3.3. Sabiedrības spiediens

Novērotāju uztveri iespaido vairākas sabiedrības grupas – politiķi, elites, uzņēmēji, mediji, apkārtējā sabiedrība u.tml. Katram indivīdam, atrodoties šajā vidē, sava viedokļa mijiedarbībā ar pārējo sabiedrības daļu, formulējas viedoklis un izpratne par konkrēto situāciju. Būtiski, ka dažas no šīm sabiedrības grupām apzināti cenšas veidot sev vēlamu viedokli par konkrēto situāciju, ko var saukt par manipulāciju.

Ukrainas konflikta kontekstā ES un NATO elites ir centušās sevi parādīt kā labo spēlētāju, kurš pastāv par saviem principiem un ideāliem, veicina indivīdu pamatbrīvību ievērošanu, valstu attīstību ekonomiskās izaugsmes un stabilitātes virzienā, kā arī cenšas palīdzēt nelaimē nonākušajiem.

Neskatoties uz atsevišķām nesaskaņām Rietumvalstu vidū, tās tomēr ir spējušas rast kopēju, vienotu nostāju pret Krieviju, aizvien apgalvojot, ka Rietumvalstis turpinās veidot ekonomisku un diplomātisku spiedienu pret Krieviju tik ilgi, kamēr tā neizies no Ukrainas. Tomēr pastāv arī viedokļu dalīšanās par labāko turpmāko stratēģiju konflikta risināšanas pieejā. Piemēram, vienā no preses konferencēm, kurā piedalījās B.Obama un A.Merkele, atklājās, ka gadījumā, ja esošie centieni nenovestu pie vēlāmā rezultāta, ASV būtu gatava sniegt militāro palīdzību Ukrainai aizsardzības nolūkos, taču Vācijas kanclere ir pret šādu pavērsienu, apgalvojot, ka šo konfliktu nevarēs atrisināt ar militāriem līdzekļiem.¹⁵⁴ Te ir redzamas arī abu pušu atšķirīgās attieksmes, kas sakņojas ne tikai valstu nacionālajās interesēs, bet arī lieliski norāda uz valstu ģeogrāfisko novietojumu un iespējamiem riskiem.

Domstarpības ir radušās arī ES ieviesto sankciju kontekstā. ES sankcijas pret Krieviju vēl arvien ir spēkā, taču ES ietvaros ir izveidojusies valstu grupa, kura ir samērā atturīga pret turpmāku sankciju pagarināšanu, turklāt šo valstu uzskati turpina nostiprināties. Starp šīm

¹⁵⁴ Korte G., (2015 9.febr.), *Obama, Merkel hint at disagreements on Ukraine*, USA Today, Izgūts no: <https://www.usatoday.com/story/news/politics/2015/02/09/german-chancellor-merkel-visit-obama/23115859/>

valstīm ir Kipra, Itālija, Grieķija, Ungārija, Slovākija, Austrija un Spānija. Piemēram, Kipras, Itālijas un Grieķijas līderi esošo attiecību saspīlējuma apstākļos ir devušies vizītē uz Maskavu, Kipra Krievijai ir sniegusi piekļuvi Kipras ostām, savukārt tālaika Itālijas premjerministru M.Renci (*Mateo Renzi*) V.Putins ir nosaucis par partneri, kuram ir privilēģijas.¹⁵⁵

ES vienoto nostāju Ukrainas jautājumā ir sašūpojusi arī Nīderlandes rīcība. 2016.gada 6.aprīlī Nīderlandē notika referendums, kurā Nīderlandes iedzīvotāji izteica bažas par ES asociācijas līgumu ar Ukrainu. Lai kļiedētu nesaskaņas un panāktu vienprātību ES vēlāk noteica, ka asociācijas līgums ar Ukrainu nesniedz tai ES kandidātvalsts statusu un negarantē šāda statusa piešķiršanu nākotnē, tāpat arī šis līgums negarantē militārās palīdzības sniegšanu Ukrainai.¹⁵⁶ Nīderlande samērā ilgi ir bijusi vienīgā ES valsts, kas nav ratificējusi šo līgumu,¹⁵⁷ un tajā vēl joprojām norit diskusijas par šī līguma ratifikāciju.¹⁵⁸ Šis ir viens no piemēriem, kā Eiropas valstu sašķeltība var nākt par labu Krievijas interesēm Ukrainā.

Savukārt Polija, Latvija, Lietuva, Igaunija un Lielbritānija ir tās valstis, kuras aizstāv sankciju turpmāku pagarināšanu, kas lielā daļā minēto gadījumu ir saistāms ar valstu ģeogrāfisko novietojumu un vēsturisko pieredzi. Sarežģītākā pozīcijā ir Vācija, kura kā ES līdere ir pakļauta sarežģītam uzdevumam – saglabāt stingru nostāju pret Krieviju, tajā pašā laikā nepazaudēt Eiropas Savienības vienotības un vienprātības ideju. No Vācijas skatpunkta, ja izdotos noturēt pamieru Ukrainā, rastos lielāka iespēja, ka ES varētu samazināt sankcijas pret Krieviju. Arī Francijas amatpersonas ir izteikušās, ka, ja Krievija ievērotu soļus, kas paredz pamiera īstenošanu un noturēšanu Ukrainā, tad ES varētu kā motivējošu līdzekli izmantot pakāpenisku sankciju atcelšanu.¹⁵⁹ Lai gan pakāpeniska abu pušu piekāpšanās, iespējams, palīdzētu risināt saspīlēto situāciju Ukrainā, tomēr šāda retorika norāda uz ES līderu piekāpšanos Krievijas interesēm Krimas jautājumā.

Lai gan ES un NATO līderi vairākkārt ir uzsvēruši, ka neatzīs Krimas aneksiju, taču tas diemžēl nemaina reālo, faktisko situāciju, kas norāda, ka šobrīd Krīma ir Krievijas kontrolē. Atsevišķi izteikumi rada izpratni, ka Rietumi apzinās, ka Krimas atgriešana Ukrainas teritorijā ir maz ticama. Piemēram, tālaika ASV prezidents B.Obama jau 2014.gadā

¹⁵⁵ Neuger J.G., (2015 18.mar.), *Is EU Support for Russia Sanctions Waning? See Who's Visiting the Kremlin*, Bloomberg, Izgūts no: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-03-17/putin-s-guests-show-diminishing-eu-backing-for-sanctions>

¹⁵⁶ European Council Conclusions on Ukraine (15 December 2016), (2016 15.dec.), European Council,

¹⁵⁷ *Netherlands, EU Reach Deal On Ukraine Association Agreement*, (2016 15.dec.), Radio Free Europe, RadioLiberty, Izgūts no: <http://www.rferl.org/a/eu-netherlands-ukraine-association-agreement/28178787.html>

¹⁵⁸ *The Netherlands' Senate may hold debates on ratification of Ukraine-EU agreement in May*, (2017 19.apr.), Kyiv Post, Izgūts no: <https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/netherlands-senate-may-hold-debates-ratification-ukraine-eu-agreement-may.html>

¹⁵⁹ Neuger J.G., (2015 18.mar.), *Is EU Support for Russia Sanctions Waning? See Who's Visiting the Kremlin*, Bloomberg, Izgūts no: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-03-17/putin-s-guests-show-diminishing-eu-backing-for-sanctions>

sacīja, ka starptautiskā sabiedrība neatzīs Krimas aneksiju, taču viņš apzinās, ka Krieviju un V.Putinu īpaši nesatrauc šāds nosodījums.¹⁶⁰ Tā kā Rietumvalstis nevēlas, lai pret Krieviju tiktu veikta militāra pretdarbība, irniecīga iespēja, ka Krievija pati no savas gribas padosies Krimas jautājumā un atdos to atpakaļ Ukrainai. Jau sākotnēji elites mazāk runāja par to, kā atgriezt Krimu Ukrainas sastāvā, un vairāk apsprieda jautājumu, kā nepieļaut Krievijas tālāku ekspansiju.¹⁶¹ Tomēr ES turpina sankciju pagarināšanas procesu un pagaidām ES ekonomiskās sankcijas ir pagarinātas līdz 2017.gada 31.jūlijam, savukārt atsevišķas sankcijas, kas ietver aktīvu iesaldēšanu un ceļošanas aizliegumu atsevišķām personām ir pagarināts līdz 2017.gada 15.septembrim.¹⁶²

Konfliktsituācijas vērtētājam, no malas vērojot, var šķist, ka Rietumvalstis ir izrādījušas savu vājumu, jo tās nav militāri iesaistījušas konflikta risināšanā, turklāt informācija liecina, ka Krimas aneksijas notikumu gaitā Rietumvalstis aicināja Ukrainu neuzsākt karu pret Krieviju, jo tas būtu kā ieganst, kas ļautu Krievijai iesūtīt papildus karaspēku Ukrainas teritorijā un ar daudz lielākiem spēkiem cīnīties pretī. Tādējādi Ukraina nespētu pretoties Krievijai, savukārt Rietumi šajā brīdī nebūtu gatavi sniegt militāru palīdzību.¹⁶³

Paralēli valstu nostājai ir jāapskata arī plašsaziņas līdzekļu vidē sniegtā informācija. Tā kā Rietumvalstis šī konflikta kontekstā ir nostājušās Ukrainas pusē, jāsaprot, ka mediji atsevišķas frāzes, apzīmējumus un pat nievājošus izteicienus par Krieviju ir aizņēmušies tieši no medijiem Ukrainā, tādējādi pārnesot šādu diskursu arī uz Eiropas un ASV mediju vidi.¹⁶⁴

Rietumvalstu mediju vidē ir novērojama dažādība, ko ietekmē gan izcelsmes valsts, gan redakcijas īpatnības, īpašnieku vēlmes (vai tas ir publisks, privāts vai neatkarīgs medijs), un arī pats medija tips (vai tā ir televīzija, radio, laikraksts, medijs internetā vai sociālajos tīklos). Vienā no pētījumiem, kurā tika apskatīta dažāda tipa mediju darbība Kanādā, ASV, Lielbritānijā, Japānā, Ukrainā, Honkongā un Austrālijā tika saskatītas atsevišķas tendences.¹⁶⁵

¹⁶⁰ Obama admits Russia unlikely to leave Crimea, (2014 26.mar.), France24, Izgūts no: <http://www.france24.com/en/20140325-ukraine-obama-russia-crimea-lost-russia>

¹⁶¹ Turpat

¹⁶² *Timeline - EU restrictive measures in response to the crisis in Ukraine*, European Council. Council of the European Union, Izgūts no: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/ukraine-crisis/history-ukraine-crisis/>

¹⁶³ Rettman A., (2016 24.feb.), *West told Ukraine to abandon Crimea, document says*, EUobserver, Izgūts no: <https://euobserver.com/foreign/132425>; Allison, R., (2014), Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules., *International Affairs*, 90(6), 1255-1297, 1261.lpp

¹⁶⁴ Molchanov M.A., (2016), *Russia as Ukraine's 'Other': Identity and Geopolitics*, Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives, (Ed. Pikulicka-Wilczewska A., Sakwa R.), E-International Relations Publishing, Bristol, England, (278.lpp), 196.lpp

¹⁶⁵ Dyczok M., (2016), *The Ukraine Stroy in Western Media*, *Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*, (Ed. Pikulicka-Wilczewska A., Sakwa R.), E-International Relations Publishing, Bristol, England, (278.lpp), 186-187.lpp

Eiromaidana protestu laikā Rietumu mediji galvenokārt fokusējās uz dramatiskiem un vardarbīgiem notikumiem. Mediju uzmanības centrā bija sadursmes starp protestētājiem un policiju, vardarbības izpausmes pret žurnālistiem, bojā gājušie protestētāji, politiķu paziņojumi un augsta līmeņa tikšanās, bijušā Ukrainas prezidenta V.Janukoviča bēgšana uz Maskavu u.tml. Mediju ziņas lielākoties tika raksturotas vienkāršos, īsos stāstījumos, kur tika atspoguļota cīņa starp Eiropu un Krieviju, starp Ukrainas rietumiem un austrumiem vai starp policiju un protestētājiem. Mediju sniegtā informācija pamatā atspoguļoja divus stāstus. Viens no tiem raksturoja situāciju, kurā Ukrainas iedzīvotāji ir izvēlējušies virzīties ES virzienā, gatavi stāties pretī grūtībām un pastāvēt par savu izvēli. Šāda tipa vēstījumiem raksturīgi bija fokusēties uz protestu apjomu, ilgumu, iesaistīto personu radošumu, kas parādīja atskaņoto mūziku, ES karogus, kā arī vēstījumā iekļāva Eiropas un Ziemeļamerikas vadošo personu atbalstu Ukrainai. Otra tipa stāstījums raksturoja Ukrainu kā sadalītu valsti, kurā daļa iedzīvotāju vēlas kļūt par daļu no Eiropas, taču daļa – turpināt un attīstīt sadarbību ar Krieviju. Šāda tipa stāstījumos tika iekļauti vēstījumi par V.Janukoviča atbalstītājiem, nacionālistu simboliem, kā arī proeiropeiskām ļaužu grupām.¹⁶⁶

Kopumā Eiromaidana protesti Rietumu medijos tika attēloti kā daudz vardarbīgāki un dramatiskāki, nekā patiesībā tie bija, lai gan liela daļa protestētāju patiesībā bija miermīlīgi un radoši, un tikai daļa no tiem izmantoja vardarbīgas metodes. Ekstrēmākie personāži un skaļākie saukļi guva lielāko mediju uzmanību. Vairāki fotoattēli no Ukrainā notiekošajiem protestiem nokļuva 2014.gada fotogrāfiju topos. Taču mediju telpā trūka skaidrojuma par to, ka protesti notika dažādos Ukrainas rajonos un tas nebija tikai austrumu-rietumu konflikts. Mediju uzmanība izpalika arī tādiem faktiem, ka, piemēram, aptaujas liecināja, ka neapmierinātību ar V.Janukoviču un vadošo eliti izteica arī Krimā, Doņeckā un Luhanskā, kā arī, piemēram, ziņa, ka proeiropeiskus saukļus protestu laikā sauca arī krievu valodā.¹⁶⁷

Vēlāk Ukrainā, strauji attīstoties notikumiem, izveidojās pagaidu valdība, savukārt Krievija anektēja Krimu. Šis laika periods radīja apjukumu, jo notikumi attīstījās un mainījās ļoti strauji, tāpēc Rietumu medijos bija jūtams neliels apjukums. Medijiem bija grūti atspoguļot specifisko Krimas aneksijas notikumu gaitu. Krievija noliedza un slēpa savas darbības Ukrainā, Krimā esošajam karaspēkam nebija atpazīšanās zīmju, tāpēc Ukrainā un arī citviet tos sāka dēvēt par „mazajiem zaļajiem cilvēciņiem”. Ukrainā bija zināma nestabilitāte ar pagaidu ievēlētajām valsts amatpersonām, savukārt Rietumvalstu žurnālistu piekļuve tika apgrūtināta, tie tika iebiedēti un citādi iespaidoti. Notikumi attīstījās ļoti strauji, un, ņemot

¹⁶⁶ Dyczok M., (2016), *The Ukraine Story in Western Media, Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*, 188.lpp

¹⁶⁷ Turpat, 188-189.lpp

vērā minētos faktorus, auditoriju sasniegušās ziņas bija ļoti dažādas un tajās bija vairāki pārpratumi un nesaskaņas, kas situāciju padarīja grūti uztveramu. Par konfliktu neinformētai personai bija grūti saprast, vai Krievija centās nosargāt etniskos krievus no fašistiskās, labējās valdības Kijevā, vai arī Krievija bija veikusi iebrukumu kaimiņvalstī.¹⁶⁸

Arī Krimas referendums tika spilgti attēlots Rietumu medijos, kur parādījās ziņas, ka 95% Krimas iedzīvotāju ir nobalsojuši par pievienošanos Krievijai, taču tikai daži mediji atspoguļoja informāciju, ka pāris nedēļas pirms referenduma Kijevas Starptautiskā socioloģijas institūta veiktajā aptaujā tikai 41% Krimas iedzīvotāju atbalstīja šādu ideju. Vairākās no šīm ziņām tika minēts fakts, ka 1954.gadā Krievija Krimu nodeva Ukrainai, taču tikai daži mediji atzīmēja to, ka Krimas pussala bija Krimas tatāru apdzīvota vieta, kuru 18.gadsimtā iekaroja Krievijas impērija.¹⁶⁹

Tam sekoja karš Austrumukrainā. Sākotnēji mediju sniegtā informācija par notikumiem Doņeckā un Luhanskā bija pārāk skopa, jo to aizēnoja situācija Krimā. EDSO misija Ukrainā izdeva ziņojumus par notiekošo jau kopš marta vidus, taču Rietumvalstu un starptautiskajos medijos ziņas par karu Ukrainas austrumos sāka parādīties tikai aprīlī. Šajā brīdī prokrieviskie spēki Austrumukrainā jau vēlējās īstenot līdzīgu referendumu kā Krimā, taču Ukraina to centās apstādināt, turklāt dēvējot to par pretterorisma operāciju. Šajā brīdī medijos sāka runāt arī par notiekošo informācijas karu. Un jau atkal mediju sniegtā informācija bija sadalījusies divās grupās. Vieni apgalvoja, ka prokrieviskie separātist vēlējās atdalīties no Ukrainas, un bija gatavi izmantot spēku, ja tas būtu nepieciešams. Otrs stāsts raksturoja situāciju kā Krievijas īstenoto hibrīdkaru Ukrainā, kur Krievija ir iesūtījusi ieročus, personālu, sniedz finansiālu atbalstu un citādi atbalsta un uzkurina separātistu idejas.¹⁷⁰

Sākot ar aprīli mediju iespējas kļuva vēl apgrūtinātākas. Bija vairāki atgadījumi, kur žurnālistus nolaupa bruņoti, maskās tērpti vīrieši¹⁷¹, kas, protams, apgrūtināja mediju iespējas iegūt informāciju no notikumu vietas. Tas īpaši parādījās lidmašīnas MH17 notriekšanas laikā, kad žurnālistiem tika liegta vai ierobežota piekļuve notikumu vietai.¹⁷²

¹⁶⁸ Dyczok M., (2016), The Ukraine Story in Western Media, *Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*, 189-190.lpp

¹⁶⁹ Turpat, 190.lpp

¹⁷⁰ Turpat

¹⁷¹ Harding L., (2014 23.apr.), *US journalist Simon Ostrovsky held by pro-Russian militia in Ukraine*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2014/apr/23/american-journalist-simon-ostrovsky-vice-held-pro-russians-ukraine>; Mortensen A., (2014 28.jul), *Voices in Danger: The innocent journalist kidnapped by Russian separatists for 'spying'*, Independent, Izgūts no: <http://www.independent.co.uk/voices/comment/voices-in-danger-the-innocent-journalist-kidnapped-by-russian-separatists-for-spying-9633599.html>

¹⁷² Dyczok M., (2016), The Ukraine Story in Western Media, *Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*, 191.lpp

Apgrūtinātā mediju darbība noveda pie tā, ka medijos parādījās pretrunīgas ziņas. Liela daļa žurnālistu neiedziļinājās konflikta būtībā, kas ieviestu skaidrību notikumu gaitā. Piemēram, medijos daudz tika minēts prokrieviskais sentiments Ukrainas austrumos, taču tikai daļa žurnālistu minēja, ka patiesībā šāda tendence bija manāma jau kopš divdesmitā gadsimta deviņdesmito gadu sākuma un sasniedza aptuveni 33-35 % Doņeckā un 25 % Luhanskas reģionā, tāpēc svarīgi būtu analizēt, kāpēc nemieri izcēlās tieši šajā brīdī. Papildu piemērs, kas netika īpaši atspoguļots starptautiskajos medijos, bija Doņeckas tautas republikas organizatora I.Girkina (*Igor Girkin*), kurš pazīstams arī kā Strelkovs, atzīšanās, ka viņš līdz 2013.gadam bija strādājis Krievijas slepenajā dienestā, un vēlāk apzināti provocēja Doņeckas konflikta sākšanos.¹⁷³

Laika gaitā konflikts attīstījās, diplomātiskās sarunas un noslēgtie pamieri nenesa gaidītos rezultātus, taču konfliktā bojā gājušo personu skaits turpināja pieaugt. Plašsaziņas līdzekļos šis stāsts zaudēja savu aktualitāti un dramatiskumu, tāpēc starp ziņu virsrakstiem Ukrainas konflikta tematika parādījās aizvien retāk. Pēc Ukrainas prezidenta un parlamenta vēlēšanām samazinājās ziņas par to, ka Ukrainā varu cenšas pārņemt labējie spēki. Lai gan laika gaitā pieauga izpratne par to, ka konfliktā iesaistītie cilvēki patiešām ir Krievijas militārpersonas¹⁷⁴, tomēr šo situāciju tāpat turpina dēvēt par Ukrainas krīzi, Ukrainas konfliktu vai Ukrainas pilsoņu karu, kas viennozīmīgi iespaido sabiedrības uztveri par konfliktu.¹⁷⁵

Kopumā jāsaprot, ka Eiropas, ASV un citu Rietumvalstu mediju centieni atspoguļot notikumus objektīvi, prezentējot situāciju auditorijai no dažādiem skatpunktiem, ir radījis problēmas daudz plašākā mērogā, t.i., liedzis sabiedrībai izprast konflikta notikumu gaitu šajā sarežģītajā situācijā, kur informācijas izplatīšana tiek izmantota kā kara instruments. Komunikācijas zinātnes viens no mērķiem ir nevis pateikt, ko domāt, bet gan par ko domāt. Kritiski domājošā un spriestspējīgā sabiedrībā, kas spēj iedziļināties un analizēt situāciju, tas ir labs veids kā komunicēt. Taču, ja auditorija uztver tikai ienākošo informāciju, tad tādas frāzes kā „vietējo krievu apspiešana”, „referendums”, „nelegitīma valdība” u.tml. iespiežas sabiedrības prātos, un vēlāk var tikt interpretēti ļoti dažādi, atbilstoši katra indivīda vērtību sistēmai un domāšanas veidam. Papildu jāmin, ka mediju vidē ir pieņemts stāstus veidot kā

¹⁷³ Dyczok M., (2016), *The Ukraine Story in Western Media, Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*, 191.lpp

¹⁷⁴ *Ukraine claims photos prove Russian special forces in eastern Ukraine*, (2014 21.apr.), CBS News, Izgūts no: <http://www.cbsnews.com/news/ukraine-claims-photo-proof-russian-special-forces-in-eastern-ukraine/>; Walker S., (2015 17.dec.), *Putin admits Russian military presence in Ukraine for first time*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2015/dec/17/vladimir-putin-admits-russian-military-presence-ukraine>

¹⁷⁵ Dyczok M., (2016), *The Ukraine Story in Western Media, Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*, 191.lpp

naratīvus ar konkrētiem atskaites punktiem, kas ļauj auditorijai uztvert informāciju un sasaitēt to ar iepriekš uztverto. Kā jau minēts iepriekš, Ukrainas konflikts bieži tiek raksturots kā divu pretpolu sadursme – policija pret protestētājiem, rietumi pret austrumiem –, kas laika gaitā situāciju auditorijas uztverē ir nostādījis kā cīņu starp Krieviju un Eiropu/ASV, Ukrainu padarot tikai kā cīņas lauku.¹⁷⁶

Būtiski ir novērtēt arī sabiedrības attieksmi un viedokli par Ukrainas konfliktu, iedzīvotāju uzskatus par nepieciešamo Rietumvalstu reakciju un iesaistes apmēriem. Pētījumu centrs „Pew Research Center” 2015.gadā no aprīļa līdz maijam veica aptauju, kurā tika atspoguļots sabiedrības viedoklis atsevišķās NATO valstīs (ASV, Kanādā, Lielbritānijā, Vācijā, Francijā, Itālijā, Spānijā, Polijā). Aptauja norāda, ka NATO valstu iedzīvotāji uzskata Krieviju par vainīgo pusi konflikta norisē, turklāt saredz Krieviju kā draudu tās kaimiņvalstīm. Aptaujas dati liecina, ka NATO valstis īpaši nevēlas militāri iesaistīties konfliktā. Aptaujā tika piedāvāti vairāki varianti, kā NATO varētu palīdzēt Ukrainai. No šiem variantiem visvairāk atbalstītā iespēja bija ekonomiskās palīdzības sniegšana Ukrainai (70 %), nedaudz vairāk kā puse respondentu (57 %) atbalstīja Ukrainas pievienošanos NATO, puse respondentu (50 %) atbalstīja Ukrainas pievienošanos ES, savukārt 41 % respondentu atbalstīja ieroču piegādi Ukrainai. Jāatzīmē, ka aptaujāto valstu vidū Francija, Vācija un Itālija bija tās, kurās mazāk kā puse respondentu atbalstīja Ukrainas pievienošanos ES vai NATO. Savukārt, salīdzinot ar aptauju 2009.gadā, ASV, Lielbritānijas un Spānijas atbalsts Ukrainas dalībai NATO ir ievērojami pieaudzis.¹⁷⁷ (skatīt 1.pielikumu)

Aptaujas dati liecina, ka ASV un Vācijas sabiedrības uzskatos ir manāmas samērā lielas atšķirības par to, kāds būtu piemērotākais veids palīdzības sniegšanai Ukrainai. ASV sabiedrība ievērojami vairāk atbalsta NATO darbības atsevišķās kategorijās, nekā Vācijas sabiedrība: ieroču piegādi Ukrainai (46 % pret 19 % atbalsts), Ukrainas pievienošanos NATO (62 % pret 36 % atbalsts), militārā spēka izmantošana, lai pasargātu NATO dalībvalstis (56 % pret 38 % atbalsts). Savukārt sankciju samazināšanu atbalsta 10 % ASV un 29 % Vācijas iedzīvotāju. Lielāka vienprātība abu pušu starpā ir par ekonomiskās palīdzības sniegšanu Ukrainai, kur atbalstu izsaka 62 % ASV un 71 % Vācijas iedzīvotāju.¹⁷⁸

Savukārt Polijas sabiedrība ir manāmi vairāk noraižējusies par Krievijas darbībām nekā citas aptaujātās NATO valstis. 70 % poļu uzskata, ka Krievija ir nozīmīgs militārais drauds tās kaimiņvalstīm, turpretī pārējās NATO valstīs šādam apgalvojumam piekrīt tikai 49

¹⁷⁶ Dyczok M., (2016), The Ukraine Story in Western Media, *Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*,192.lpp

¹⁷⁷ Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun.), *NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid*, Pew Research Center, 4.,5.,8.,2.lpp

¹⁷⁸ Turpat, 9.lpp

% sabiedrības. Ievērojami lielāka daļa Polijas sabiedrības nosoda un vaino Krieviju par vardarbības izcelšanos Ukrainā, kā arī Polijas sabiedrībā pastāv ievērojami negatīvāks viedoklis par Krieviju. Papildus jāmin, ka Polijas sabiedrība daudz aktīvāk atbalsta sankciju pastiprināšanu.¹⁷⁹ Šādu attieksmi var skaidrot ar to, ka Polijai vēsturiski ir bijušas sarežģītas attiecības ar Krieviju, gan PSRS pastāvēšanas laikā, gan arī iepriekš, kā arī Polija ģeogrāfiski atrodas daudz tuvāk Krievijas robežai nekā pārējās aptaujātās valstis, kas rada lielāku apdraudējuma izjūtu pret Krieviju.

Interesanti rezultāti tika uzrādīti, aplūkojot, kura no pusēm tiek vainota pie Ukrainas konflikta rašanās. Īpaši lielu pārsteigumu izraisa tas, ka NATO dalībvalstu vidū, lielākā daļa respondentu (vidēji 39 %) uzskata, ka Krievija ir vainīga, ka Ukrainā ir radusies šāda situācija. Visvairāk šādu viedokli atbalstīja Polijas sabiedrība (57 %), kam sekoja Francijas (44 %), ASV (42 %) un Lielbritānijas (40 %) sabiedrības viedoklis. Samērā atšķirīgi uzskati ir Vācijas un Itālijas sabiedrībai, kur par vainīgajiem tiek minēta galvenokārt Krievija (abās valstīs 29 %), bet tikai nedaudz mazāka sabiedrības daļa vaino prokrieviskos separātistus Ukrainā – 25 % Vācijā un 22 % Itālijā. Arī Francijā gandrīz trešā daļa sabiedrības (30 %) uzskata, ka prokrieviskie separātisti ir vainojami pie Ukrainas konflikta rašanās.¹⁸⁰ (*skat.2.pielikumu*)

Aptaujā tika noskaidrots arī sabiedrības viedoklis, vai ES un ASV ieviestās ekonomiskās sankcijas pret Krieviju būtu jāpalielina, jāsamazina vai jāatstāj esošajos apmēros. Vairākums respondentu (45 %) atbalstīja sankciju atstāšanu esošajā līmenī, 28 % – atbalstīja sankciju palielināšanu un 17 % – samazināšanu.¹⁸¹ Taču jāatzīmē, ka citā 2014.gada septembra aptaujā, vaicājot, vai palielinot ES sankciju apjomus tas atturēs Krieviju no tālākas agresijas Ukrainā, tikai 14 % respondentu uzskatīja, ka tas apturēs Krievijas plašāku agresiju, savukārt 55 % respondentu apgalvoja, ka tas Krieviju neatturēs.¹⁸² Apskatot šos datus detalizētāk, ir iespējams noteikt pāris būtiskas nianšes. No aptaujātajām astoņām NATO dalībvalstīm, tikai Polijā lielākais atbalsts (49 %) bija sankciju palielināšanai, savukārt pārējās septiņās valstīs vairākums atbalstīja sankciju saglabāšanu esošajā līmenī. Tomēr arī šajās valstīs 23 % līdz 30 % respondentu, tātad gandrīz katrs trešais, atbalstīja sankciju palielināšanu.¹⁸³ (*skat.3. pielikumu*)

¹⁷⁹ Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun), *NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid*, 10.lpp

¹⁸⁰ Turpat, 51.lpp

¹⁸¹ Turpat, 53.lpp

¹⁸² *The Economist/YouGov Poll*, (2014), YouGov, August 30-September 1, 2014 p.8, Izgūts no: <https://today.yougov.com/news/2014/09/04/ukraine-more-sanctions-wont-stop-russia/>

¹⁸³ Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun), *NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid*, 53.lpp

Kopumā ES un NATO sevi cenšas parādīt kā spēlētāju, kurš cenšas palīdzēt Ukrainai, kurš cenšas risināt problēmu un kaut ko dara lietas labā, tomēr šādām darbībām ir maza ietekme, jo Krievija tik viegli nepadosies un, lai gan skaļi nepauž, Rietumi to patiesībā apzinās. Rietumvalstu vidū pastāv atsevišķas nesaskaņas, kas laika gaitā var novest pie sankciju turpmākas nepagarināšanas, taču līdz šim ES ir izdevies panākt kompromisu šajā jautājumā un pagarināt sankcijas. Lai gan cerības, ka Krimu izdosies atgriezt Ukrainas sastāvā, ir samērā vājas, Rietumvalstu līderi tupina pastāvēt par saviem principiem, nosodot Krievijas rīcību un nemainot savas pozīcijas šajā jautājumā. Mediju uzmanība konflikta laikā ir fokusējusies uz dramatiskiem un vardarbīgiem notikumiem, kas ne vienmēr ir atbildusi patiesajai situācijai. Ukrainas konflikta sarežģītība mediju telpā ir raisījusi apjukumu, tāpēc sabiedrība nereti saņēmusi pretrunīgi sniegtu informāciju dažādos kanālos, kas skaidrojams ne tikai kā apzināta sabiedrības viedokļa iespaidošana, bet to ietekmējusi arī notikumu ātrā virzība, neskaidrība par konflikta gaitu un tajā iesaistītajām pusēm, ko radījusi Krievijas noslēpumainība, maldināšana un faktu noliegšana. Konflikts laika gaitā ir zaudējis savu sākotnējo aktualitāti medijos, tomēr tēma vēl joprojām ir aktuāla. Tikmēr Rietumvalstu sabiedrība Krieviju uzskata par vainīgo pusi, kas aizsākusi konfliktu. Rietumvalstu sabiedrība ir visai piesardzīga un nevēlas, lai Rietumi konfliktā iesaistītos militāri, priekšroku dodot ekonomiskās palīdzības sniegšanai un turpmākas sadarbības attīstīšanai. Tā kā ekonomiskās sankcijas ir galvenais instruments spiediena noturēšanā pret Krieviju, sabiedrības vairākums atbalsta sankciju saglabāšanu esošajā līmenī, savukārt gandrīz katrs trešais ir pat gatavs sankciju palielināšanai, kas norāda uz to, ka ne tikai elite, bet arī sabiedrība nosoda Krievijas darbības. Vienlaikus sabiedrība ir diezgan skeptiska, ka sankciju rezultātā Krievija piekāpsies Ukrainas un Rietumvalstu interesēm.

4. REZULTĀTA SKAITĪŠANAS PIEEJA

4.1. Krievijas mērķi, ieguvumi un zaudējumi

Krievija konflikta norises gaitā nav atklājusi savus patiesos mērķus, darbojas slepus, bieži vien aizbildinoties ar argumentiem, par kuriem fakti liecina pretējo. Tāpēc, apskatot Krievijas mērķus, šī darba ietvaros, vispirms tiks aplūkota Krievijas paustā nostāja tādos oficiālajos dokumentos, kuri raksturo Krievijas intereses pirms Ukrainas konflikta sākuma. Šeit tiks atlasīta informācija, kas raksturo ne tikai Krievijas mērķus, bet arī Krievijas uztveri par starptautiskās politikas tendencēm, draudu izjūtu u.tml., lai spētu precīzāk izprast Krievijas pozīcijas un skatījumu uz pasaulē notiekošo. Tam sekos atsevišķu citu versiju un pieņēmumu analīze par Krievijas mērķiem Ukrainas konflikta kontekstā, papildinot to ar atsevišķu pētnieku, kā arī Krievijas līderu izteikumiem. Jāatzīmē, ka sadaļa par Krievijas mērķiem, ieguvumiem un zaudējumiem ir daudz plašāka nekā pārējās divas sadaļas par Ukrainas un Rietumvalstu mērķiem, jo, kā jau minēts, Krievijas mērķi šajā konfliktā netiek skaidri pausti, tāpēc ir nepieciešama plašāka un padziļinātāka šīs sadaļas analīze.

Krievijas Federācijas Nacionālās drošības koncepcija (turpmāk – drošības koncepcija) ir apstiprināta 2000.gadā, taču tā ietver atsevišķas būtiskas tēzes, kas nosaka Krievijas darbību starptautiskajā arēnā, tostarp arī Ukrainas krīzes kontekstā. Krievija drošības koncepcijā min, ka starptautiskajā arēnā attīstītās Rietumvalstis cenšas dominēt un pieņemt vienpusējus lēmumus, kā arī apiet starptautiskās normas, turklāt ASV ir uzņēmusies līdera pozīciju šajās darbībās. Krievija uzskata, ka pastāv vairākas valstis, kuras cenšas ekonomiski, politiski, militāri un ar citiem paņēmieniem vājināt Krievijas pozīcijas, turklāt centieni ignorēt Krievijas intereses būtiskākajos starptautiskās politikas problēmjautājumos var mazināt starptautisko drošību un stabilitāti. Drošības koncepcijā starp Krievijas nacionālajām interesēm ir minēta Krievijas kā lielvaras pozīciju nostiprināšana multipolārā sistēmā, primāri sadarbojoties ar NVS valstīm un Krievijas tradicionālajiem partneriem.¹⁸⁴

Drošības koncepcijā ir uzskaitīti galvenie faktori, kas izraisa draudus Krievijai starptautiskā līmenī, starp kuriem ir minēti draudi Krievijas ietekmes mazināšanai pasaulē, NATO un citu alianšu paplašināšanās vai stiprināšanās, liela karavīru kontingenta vai ārvalstu militāro bāzu parādīšanās Krievijas tuvumā, NVS integrācijas procesa vājināšanās, ka arī

¹⁸⁴ *National Security Concept Of The Russian Federation*, (2000), The Ministry of Foreign Affairs of Russian Federation, Izgūts no: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/589768

konflikta izcelšanās Krievijas pierobežā.¹⁸⁵ Krievija kā draudu saredz citu valstu centienus mazināt Krievijas ietekmes pozīcijas Eiropā, Aizkaukāza reģionā, Tuvajos Austrumos, Centrālāzijā un Āzijas un Klusā okeāna reģionā.¹⁸⁶ Arī “kaimiņvalstu ekonomiskā, demogrāfiskā, kultūras-reliģiskā ekspansija Krievijas teritorijā”¹⁸⁷ ir viens no Krievijas apdraudējuma iemesliem. Tā uzskata, ka kopumā militāro draudu apmēri turpina pieaugt, turklāt no Krievijas skatpunkta NATO militārā spēka izmantošana ārpus NATO robežām rada draudus starptautiskā mērogā.¹⁸⁸

Uzskaitīto apdraudējumu novēršanai drošības koncepcijā ir izvirzīti vairāki uzdevumi, starp kuriem ir minēta Krievijas teritoriālās integritātes, kā arī Krievijas robežas telpas drošības nodrošināšana, uz vienlīdzīgiem noteikumiem balstītas un abpusēji izdevīgas sadarbības veidošana ar vadošajām pasaules valstīm, kā arī valsts militārā potenciāla uzlabošana.¹⁸⁹ Šeit jā komentē, ka Krievija kā uzdevumu min ne tikai drošības nodrošināšanu tās teritorijā un tās robežai, bet arī robežas “telpai”, kas jau ir plašāks jēdziens, kurš nenosaka konkrētu robežu un var tikt interpretēts atbilstoši Krievijas interesēm. Jāatzīmē, ka nosacījums par sadarbību ar pasaules vadošajām valstīm iezīmē Krievijas vēlmi būt vienā līmenī, nevis kā zemākas kategorijas spēlētājam.

Drošības koncepcijā minēts, ka Krievijas nacionālajās drošības interesēs ietilpst militāro bāzu uzturēšana atsevišķos stratēģiski nozīmīgos pasaules reģionos un ierobežota karaspēka izvietošana tajos. Par iemeslu šādām interesēm Krievija min nepieciešamību veidot militāri stratēģisku spēku balansu atsevišķos reģionos, lai būtu iespējams reaģēt jau krīzes situācijas sākuma stadijā, kā arī īstenot citus valsts ārpolitikas mērķus.¹⁹⁰ Šādas Krievijas oficiālajos dokumentos paustas intereses liek uzdot jautājumu, vai Krievija militāro bāzi Krimā uzturēja tāpēc, ka krīzes situācija šajā reģionā tika paredzēta jau iepriekš?

Būtiski ir apskatīt arī Krievijas Federācijas ārpolitikas koncepciju (turpmāk – ārpolitikas koncepcija), kas ir apstiprināta 2013.gada 12.februārī.¹⁹¹ Ārpolitikas koncepcijā ir uzskaitīti galvenie mērķi, kuros ir balstīta Krievijas ārpolitika, kur viens no tiem ir šāds: “sekmēt labas kaimiņattiecības ar blakus esošajām valstīm un palīdzēt pārvarēt un novērst

¹⁸⁵ *National Security Concept Of The Russian Federation*, (2000), Izgūts no: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICkB6BZ29/content/id/589768

¹⁸⁶ Turpat

¹⁸⁷ Turpat

¹⁸⁸ Turpat

¹⁸⁹ Turpat

¹⁹⁰ Turpat

¹⁹¹ *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013), The Ministry of Foreign Affairs of Russian Federation, Izgūts no: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICkB6BZ29/content/id/122186

potenciālos saspīlējumus un konfliktus Krievijas Federācijai blakus esošajos reģionos.”¹⁹² Šis Krievijas izvirzītais mērķis liek šaubīties par tā būtību, ņemot vērā, ka Krievija vismaz daļēji ir vainojama Ukrainas konflikta izcelsmē un faktu, ka Ukraina ir Krievijas kaimiņvalsts. Atbilstoši šim ārpolitikas mērķim Krievijai nevajadzēja veidot agresīvu rīcību pret Ukrainu, tieši pretēji – tai vajadzētu censties atrisināt konfliktu miermīlīga veidā, taču, kā liecina notikumu gaita, tad Krievija pati ir darbojusies pretēji dokumentā noteiktajām interesēm. Kā draudu mieram un stabilitātei pasaulē Krievija saskata vienpusēju sankciju vai citu piespiedu līdzekļu, tostarp bruņotas agresijas, izmantošanu. Krievija nosoda centienus gāzt leģitīmo varu, kas bieži vien tiek veikts ar pamatojumu „vietējo civiliedzīvotāju aizsargāšanai”.¹⁹³

Tā kā pasaule saskaras ar virkni globālu problēmu, Krievija uzstāda vairākas ārpolitikas prioritātes. Jaunās pasaules kārtības ietvaros Krievija vēlreiz uzsver, ka tā vēlas izveidot stabilu, starptautiskajās normās balstītu politiku, kas sakņojas principā par neiejaukšanos citas valsts iekšējās lietās. Krievija negatīvi vērtē atsevišķu valstu centienus mainīt starptautiski pieņemtās normas, kas rada draudus starptautiskajai kārtībai un mieram pasaulē.¹⁹⁴ Ņemot vērā, ka pret Krieviju ir vērsti pārmēti Ukrainas konflikta kontekstā par centieniem mainīt vai interpretēt starptautisko normu būtību¹⁹⁵, jāatzīst, ka tieši pretrunā ar šo ir pašas Krievijas oficiālajos dokumentos rakstītais.

Krievija atzīst, ka esošā alianšu sistēma vairs nespēj pasargāt no mūsdienu izaicinājumiem, tāpēc tā pamazām tiek aizstāta ar tīklošanās diplomātiju un daudzpusēju aktieru iesaisti risinājuma meklējumos. Krievija uzskata, ka konfliktu risināšanā ir jāizmanto politiski un diplomātiski līdzekļi, jo mūsdienās konfliktu nevar atrisināt ar spēka palīdzību, turklāt šajā dialogā un sarunu procesā ir nepieciešams iekļaut visas iesaistītās puses.¹⁹⁶ Šie Krievijas noteiktie principi ir bijuši skaidri redzami un īstenoti Minskas vienošanos sarunu procesa gaitā, kad visas iesaistītās puses (arī Doņeckas un Luhanskas pašpasludinātās tautu republikas) tika iesaistītas sarunu procesā.

Drošības koncepcija, kā arī ārpolitikas koncepcijā skaidro, ka Krievijas uzdevums ir konsolidēt krievu diasporu un saglabāt krievu kultūru, kā arī vienam no virzieniem, kurā ir vērstas Krievijas ārpolitikai, ir jābūt Krievijas pilsoņu tiesību aizsardzībai ārvalstīs, izmantojot politiskos, militāros un citus līdzekļus. Savukārt Krievijas Federācijas konstitūcijā ir teikts, ka

¹⁹² *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013), Izgūts no:http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/122186

¹⁹³ Turpat

¹⁹⁴ Turpat

¹⁹⁵ Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules*, 1256.lpp

¹⁹⁶ *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013), Izgūts no:
http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/122186

Krievija „garantē tās pilsoņiem aizsardzību un patronāžu ārvalstīs,”¹⁹⁷ kas vēlreiz apliecina Krievijas vēlmi uzturēt un izmantot tās labā Krievijas tautiešu ideju.

Krievija uzskaita arī savas reģionālās prioritātes. Viena no tām ir sadarbības attīstīšana ar NVS valstīm, jo tām ir kopīga vēsture kā arī „lieliska kapacitāte integrēties dažādās sfērās.”¹⁹⁸ Krievija kā prioritāti saskata Eirāzijas Ekonomiskās Savienības (turpmāk – EES) izveidi, NVS ietvaros tā vēlas veidot sadarbību drošības jomā, lai spētu cīnīties pret terorismu, migrāciju, narkotiku tirdzniecību u.tml., savukārt Kolektīvās drošības līguma organizāciju tā vēlas padarīt par galveno drošības nodrošinātāju reģionā. Ārpolitikas koncepcijā par prioritāru tiek raksturota attiecību uzlabošana ar Ukrainu, kas tiek uzskatīta par vienu no galvenajiem partneriem NVS valstu vidū, un „sekmēt tās dalību paplašinātā integrācijas procesā.”¹⁹⁹ Savukārt 2016.gada Krievijas Federācijas ārpolitikas koncepcijā ir rakstīts, ka Krievija ir ieinteresēta „attīstīt politiskās, ekonomiskās, kultūras un garīgās saites ar Ukrainu visās jomās, balstoties savstarpējā cieņā”²⁰⁰ un ievērojot Krievijas nacionālās intereses. Krievija arī apgalvo, ka tā ir apņēmusies „pielietot visas iespējamās pūles, lai sekmētu politisku un diplomātisku Ukrainas iekšējā konflikta atrisināšanu, sadarbojoties ar visām ieinteresētajām valstīm”²⁰¹. Šeit jāvērs uzmanība uz to, ka Krievija, kā rakstīts dokumentos, ir gatava sadarboties ar Ukrainu, lai īstenotu tieši Krievijas intereses, kā arī būtisks ir fakts, ka Krievija Ukrainas konfliktu dēvē par iekšēju valsts konfliktu, t.i., iezīmējot, ka tā ir pašas Ukrainas iekšēja problēma.

Būtiski, ka Ārpolitikas koncepcijā Krievija apgalvo, ka tā respektē citu NVS valstu tiesības veidot sadarbību ar citiem starptautiskiem dalībniekiem. Tā pat uzskata kā prioritāti attiecību veidošanu ar Eiroatlantiskās telpas valstīm, un patiesu partnerattiecību veidošanu ar ES un ASV, īpaši uzsverot attiecību veidošanu ar Vāciju, Franciju, Itāliju, Nīderlandi un Lielbritāniju. Eiroatlantiskajā telpā Krievija vēlas uzturēt mieru, stabilitāti, vienlīdzībā balstītu sadarbību un abpusēju uzticību.²⁰²

¹⁹⁷ *The Constitution of the Russian Federation*, Article 61 (2)

¹⁹⁸ *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013), Izgūts no:
http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/122186

¹⁹⁹ Turpat

²⁰⁰ *Foreign Policy Concept of the Russian Federation (approved by President of the Russian Federation Vladimir Putin on November 30, 2016)*, (2016), The Ministry of Foreign Affairs of Russian Federation, Izgūts no: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/2542248?p_p_id=101_INSTANCE_CptICk6BZ29&_101_INSTANCE_CptICk6BZ29_languageId=en_GB

²⁰¹ Turpat

²⁰² *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013), Izgūts no:
http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/122186

Runājot par attiecībām ar NATO, Krievija ārpolitikas koncepcijā raksta, ka tā veidos attiecības ar NATO ņemot vērā tās gatavību „taisnīgai partnerībai”, atbilstoši starptautiskajām normām, balstoties abpusējā uzticībā, caurspīdīguma un paredzamības principos. Vienlaikus Krievija atzīst, ka tai ir negatīva attieksme pret NATO ekspansiju un NATO militārās infrastruktūras paplašināšanu pie Krievijas robežām, kas pēc Krievijas uzskatiem sadala Eiropu.²⁰³

Krievijas ārpolitikas koncepcijā ir raksturotas arī attiecības ar ASV. Krievijas viens no mērķiem ir novērst vienpusēju ASV sankciju ieviešanu pret Krievijas pilsoņiem un juridiskajām personām. Krievija vēlas veidot sadarbību ekonomikas jomā, kodolieroču neizplatīšanas jomā u.c., un tā cer, ka ASV darbības starptautiskajā arēnā būs balstītas starptautiskajās normās, tostarp par neiejaukšanos citas valsts lietās.²⁰⁴

Vienlaikus Krievija uzskata, ka tai ir jābūt pilntiesīgai dažādu globāla vai reģionāla mēroga politisko vai ekonomisko grupu dalībnieci.²⁰⁵ Krievija par ļoti svarīgu starptautisko attiecību regulētāju uzskata ANO; tā uzskata, ka lielākajām pasaules valstīm ir jāuzņemas līderība, un papildu tam Krievija vēlas pastiprināt savu darbību dažādos formātos kā, piemēram, G20, BRICS, G8, RIC, Šanhajas Sadarbības organizācijā u.c.²⁰⁶

Kopumā Krievijas oficiālajos dokumentos rakstītais skaidro, ka pasaulē veidojas jauni reģionāli spēki, turklāt Rietumvalstu pārspēks aizvien mazinās. Krievija ir ieinteresēta sadarbības veicināšanā ar NVS telpas valstīm, tā vēlas veidot uz vienlīdzīgiem noteikumiem balstītas attiecības arī ar Rietumvalstīm, taču tā ir pret NATO ekspansiju. Izvērtējot iepriekš apskatītos Krievijas oficiālos dokumentus, jāsaka, ka bieži vien ir novērojama nesaskaņa vai pat pretrunas starp Krievijas oficiālo nostāju un tās darbībām realitātē. Šāda situācija sarežģī analīzi par Krievijas darbībām un mērķiem, jo ir grūti nošķirt, kurš no dokumentos paustajiem apgalvojumiem tiks īstenots realitātē, un kurš tiks pārkāpts, ja tas atbildīs Krievijas interesēm vai Krievijas elites vēlmēm.

Krievijas mērķus nevar skatīt, balstoties tikai uz oficiālajos dokumentos rakstīto. Bijušie notikumi liecina, ka Krievija ne vienmēr rīkojas atbilstoši koncepcijās minētajiem mērķiem, kas norāda uz to, ka, visticamāk, tai ir citi, oficiālajos dokumentos neierakstīti mērķi, kas var būt gan iepriekš plānoti, gan arī tādi, kas radušies pēkšņi, izmantojot esošās

²⁰³ *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013). Izgūts no:
http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICkB6BZ29/content/id/122186

²⁰⁴ Turpat

²⁰⁵ *National Security Concept Of The Russian Federation*, (2000), Izgūts no:
http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICkB6BZ29/content/id/589768

²⁰⁶ *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013), Izgūts no:
http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICkB6BZ29/content/id/122186

situācijas priekšrocības. Dažādi autori ir izteikuši dažādas versijas par iespējamiem Krievijas mērķiem Ukrainas notikumu kontekstā, un ir vērts tos apskatīt un analizēt.

Samērā bieži par Krievijas vienu no mērķiem tiek uzskatīta Novorosijas jeb Jaunās Krievijas veidošana. Par Novorosiju vēsturiski tiek uzskatīta Melnās un Azovas jūras ziemeļu daļas reģioni, kas vēsturiski 18.gadsimta laikā ir bijuši Krievijas impērijas sastāvā, taču mūsdienās ietilpst Ukrainas valsts teritorijā. Novorosijas ideja atjaunojās divdesmitā gadsimta beigās. Atsevišķi domātāji „spēlējās” ar Novorosijas ideju, sprieda par ģeopolitiskajām pārmaiņām un atsevišķu Ukrainas dienvidu daļas apgabalu pievienošanu Krievijai.²⁰⁷ Ukrainas konflikta kontekstā par Novorosiju tiek uzskatīta Ukrainas dienvidaustrumu daļa, kurā dzīvo liela daļa prokrieviski noskaņotu personu, tāpēc, izmantojot šādu retoriku, atsevišķas personu grupas Krimas aneksiju, nemierus Ukrainas austrumu daļā un Krievijas iejaukšanos Ukrainā skaidro ar Krievijas tautiešu aizsardzības ideju.²⁰⁸ Novorosijas tēmai ir pieskārusies arī Krievijas elite, taču kopumā šīs idejas vairāk ir izmantojuši citi patērētāji – ideologi, V.Putina aizstāvji, prokrieviskie aktīvisti un tamlīdzīgas sabiedrības grupas.²⁰⁹

Novorosijas ideju, kas atbalsojas atmiņās par Padomju Savienību, ticību Krievija varenībai un pretošanos Rietumiem, pamatā kultivē ideologi A.Dugins (*Alexander Dugin*) un A.Prokhanovs (*Alexander Prokhanov*). V.Putina darbības politiskajā arēnā ir tikai spēcīnājušas šo un citu ideologu idejas par Novorosijas atdzimšanu. A.Dugins ir ne tikai attīstījis Novorosijas ideju, bet arī piedāvājis Krievijai apvienot EES un t.s. „Krievu pasaules” idejas. Kā apgalvo pētniece M.Laruelle (*Marlene Laruelle*), pirms Ukrainas krīzes abas šīs idejas bija pilnīgi nošķirtas un savstarpēji izslēdzošas, kur EES ietvaros tika attīstīta ideja par multikulturālu integrāciju, iesaistot Centrālāzijas valstis, taču otrs projekts vairāk sliecās uz Krievijas tautiešu aizsargāšanu ārvalstīs un ideju par krievu tautu kā sadalītu nāciju. Savukārt A.Prokhanovs ar Novorosijas ideju liek fokusu uz Krievijas mesiānismu un iestājas pret rietumnieciskiem uzskatiem.²¹⁰

Lai gan var noliegt un pretoties idejai par to, ka Krievijā pie varas esošo cilvēku plāni un mērķi ir balstīti Novorosijas idejās, tomēr Krievijas reālajās darbībās ir saskatāmas

²⁰⁷ Laruelle M., (2016 20.mar.), The three colors of Novorossiya, or the Russian nationalist mythmaking of the Ukrainian crisis, *Post-Soviet Affairs*, Taylor & Francis Online, 32:1, 55-74, DOI:10.1080/1060586X.2015.1023004, 56.lpp

²⁰⁸ Wilfred Gilje V., "*Novorossija (New Russia)*": *Historical Genesis and Political Relevance of an Imperial Identity Claim*, lecture series: revolutions and their impact on modern eastern and central Europe, Deutsche Gesellschaft für Osteuropakunde e.V., Izgūts no: <https://www.dgo-online.org/kalender/berlin/2017/novorossija-new-russia-historical-genesis-and-political-relevance-of-an-imperial-identity-claim/>

²⁰⁹ Suslov M., (2017 22.mar), The Production of ‘Novorossiya’: A Territorial Brand in Public Debates, *Europe-Asia Studies*, Taylor & Francis Online, 69:2, 202-221, DOI: 10.1080/09668136.2017.1285009, 205.lpp

²¹⁰ Laruelle M., (2016 20.mar.), The three colors of Novorossiya, or the Russian nationalist mythmaking of the Ukrainian crisis, *Post-Soviet Affairs*, 58, 59.lpp

vairākas līdzības ar šajās idejā ietvertu. Krievija pretojas Rietumvalstu ideju ekspansijai, tā turpina slavināt Krievijas vērtības un unikālo identitāti, tā ir anektējusi Krimu un iesaistījusies vai pat izraisījusi nemierus Ukrainas austrumos. Ģeogrāfiskais teritoriju novietojums norāda uz to, ka, ja tiktu īstenota Novorosijas ideja, Krievijas teritorija būtu izpletusies līdz Piedņestras teritorijai Moldovā, kas ir viens no Krievijas iesaldētajiem konfliktiem un tā sauktajām „pelēkās zonas” teritorijām. Šādi spriežot, Krievijai šāda taktika būtu izdevīga, jo tā papildus teritorijām Dienvidukrainā varētu censties pievienot sev vai vismaz veikt lielāku kontroli Piedņestrā, papildu tam tā iegūtu plašu piekļuvi un kontroli pār Melnās jūras ziemeļu daļu. Piedņestras kontekstā jāatzīmē, ka 2014.gada martā šīs teritorijas aktīvisti aicināja Krieviju, lai tā pievieno Piedņestras reģionu Krievijai²¹¹, kas nozīmē, ja Krievija to vēlētos, tas varētu būt īstenojams ar mazāku piepūli.

Pats V.Putins 2014.gada 17.aprīļa runā teica, ka „Novorosija – Harkova, Luhanska, Doņeckā, Hersona, Nikolajeva un Odesa – agrāk cara laikos nebija Ukrainas sastāvdaļa”²¹² piemētot, ka viņš nezina, kāpēc šīs teritorijas tika atdotas Ukrainai, taču, lai gan Krievija tās zaudēja, Krievijas cilvēki tur palika. Līdzīgu skaidrojumu par Ukrainas dienvidaustrumu reģioniem V.Putins ir teicis Valdaja Starptautiskajā diskusiju klubā (*angļu val. – Valdai International Discussion Club*) 2014.gada oktobrī, kur viņš necentās īpaši uzsvērt apzīmējumu „Novorosija”, tomēr atzina, ka atsevišķu iemeslu dēļ Krima un Ukrainas austrumu reģioni tika nodoti Ukrainai nelegitīmā veidā. Savukārt par Krimas aneksiju V.Putins izteicās, ka „Krimas iedzīvotāji baidījās par savu un bērnu nākotni pēc tam, kad notika valsts apvērsums ar rietumu partneru atbalstu, un nolēma izmantot tiesības uz pašnoteikšanos”²¹³ Ukrainas konflikta kontekstā V.Putins un Krievijas Ārlietu ministrs S.Lavrovs ļoti bieži ir attaisnojuši Krievijas rīcību, pamatojot to ar nepieciešamību aizstāvēt Krievijas tautiešus ārvalstīs, kā arī apgalvojot, ka Ukrainas dienvidaustrumu daļā dzīvo liela daļa krievu, kas kopumā atbilst Novorosijas idejām. V.Putins, nenoliedzami, vēlas akcentēt Krievijas unikālo identitāti un Krievijas kā reģionāla un globāla līdera pozīcijas. Ne velti 2005.gada runā V.Putins apgalvoja, ka „Padomju Savienības sabrukums bija lielākā 20.gadsimta ģeopolitiskā traģēdija”²¹⁴.

²¹¹ *Moldova's Trans-Dniester region pleads to join Russia*, (2014 18.mar.), BBC, Izgūts no:
<http://www.bbc.com/news/world-europe-26627236>

²¹² Laruelle M., (2016 20.mar.), *The three colors of Novorossiya, or the Russian nationalist mythmaking of the Ukrainian crisis*, *Post-Soviet Affairs*, Taylor & Francis Online, 32:1, 55-74,
DOI:10.1080/1060586X.2015.1023004, 57.lpp

²¹³ *Meeting of the Valdai International Discussion Club*, (2014 24.oct), President of Russia, Izgūts no:
<http://en.kremlin.ru/events/president/news/page/148>

²¹⁴ Basora A.A., Fisher A., (2014 apr.), *Putin's "Greater Novorossiya" – The Dismemberment of Ukraine?*, Foreign Policy Research Institute, 3-4.lpp

Šis V.Putina izteikums ļauj apspriest arī versiju par Krievijas un V.Putina (kā līdera ar imperiālistiskām vēlmēm) mērķiem Ukrainā. V.Putinam pieder arī cits spilgts citāts, ko viņš ir teicis ASV bijušajam prezidentam Dž.Bušam: „Tev ir jāsaprot, Džordž. Ukraina nav pat valsts,”²¹⁵ kas noniecina Ukrainas pastāvēšanas būtību. Krievijas darbības norāda uz tās imperiālistiskiem mērķiem – tā veido „pelēkās zonas” jeb iesaldētos konfliktus ar reģionā esošām valstīm, kas kalpo Krievijas interešu īstenošanai. 2008.gadā Krievija uzsāka konfliktu ar Gruziju, kā attaisnojumu minot nepieciešamību pasargāt vietējos iedzīvotājus. Tagad Gruzija ir viena no Krievijas pierobežā esošajām valstīm, kurā ir izveidojies iesaldēts konflikts. Pāris gadus vēlāk Krievija ir uzsākusi konfliktu ar Ukrainu, un ir manāmas līdzības ar konfliktu Gruzijā, kā arī prognozes par kārtējā iesaldētā konflikta izveidi. Šādas Krievijas darbības sniedz pamatu Krievijas kaimiņvalstīm būt piesardzīgām pret Krieviju, jo Krievijas darbību tendence norāda uz tās agresīvajām izpausmēm teritorijās pie Krievijas robežām, kas liek arī piedēvēt Krievijai imperiālistiskas tieksmes.

Kā jau iepriekš bija minēts Krievijas koncepcijās, Krievija negatīvi vērtē NATO ekspansiju, tāpēc kā vienu no Krievijas mērķiem varētu minēt aizsargreakciju jeb preventīvu darbību veikšanu iespējamai NATO ekspansijai nākotnē.²¹⁶ Lai gan Ukrainas krīzes notikumu sākumposmā Ukraina nebija NATO kandidātvalsts, Krievijas prezidents V.Putins tieši šo bija minējis par iemeslu Krimas aneksijai, attaisnojoties, ka viņš bija „dzirdējis paziņojumus no Kijevas par Ukrainas drīzu pievienošanos NATO”.²¹⁷ Ja V.Putina mērķis bija panākt, lai Ukraina nepievienotos NATO, V.Putina stratēģija ir uzskatāma par pilnībā izgāzušos, jo ir panākts tieši pretējs efekts – ir pieaugusi Ukrainas vēlme iestāties NATO.²¹⁸

Iespējams, ka Krievija jūta apdraudējumu gan no NATO, gan ES aktīvās sadarbības un dialoga veidošanas ar Eiropas austrumos esošajām valstīm, kuras Krievija uzskata par tās interešu zonā esošām valstīm. Rietumvalstu vērtību kā „universālu” vērtību pozicionēšana un centieni tās iesakņot arī ES un NATO kaimiņvalstīs no Krievijas skatpunkta, iespējams, bija saskatāms kā apdraudējums Krievijai un tās pierobežā esošajām valstīm. Krievija pēdējos gados ļoti aktīvi ir runājusi par EES un Krievu pasauli kā nozīmīgiem projektiem, ko tā vēlas īstenot, taču Rietumvalstis, kas, pēc Krievijas domām, izplata liberālās rietumu vērtības tikai savu stratēģisko mērķu īstenošanai, rada apgrūtinājumu Krievijas iecerēto projektu

²¹⁵ Cogan G.C., (2014 17.mar.), 'You Have to Understand, George. Ukraine Is Not Even a Country', The Huffingtonpost, Izgūts no: http://www.huffingtonpost.com/dr-charles-g-cogan/you-have-to-understand-ge_b_4976198.html; Remnick D., (2014 17.mar.), *Putin's pique*, The Newyorker, Izgūts no: <http://www.newyorker.com/magazine/2014/03/17/putins-pique>

²¹⁶ Tsygankov A., (2015 4.feb.), Vladimir Putin's last stand: the sources of Russia's Ukraine policy, *Post-Soviet Affairs*, Taylor & Francis Online, 31:4, 279-303, DOI: 10.1080/1060586X.2015.1005903, 290,292.lpp

²¹⁷ Treisman G., (2016), *Why Putin Took Crimea. The Gambler in the Kremlin*, Foreign Affairs, Izgūts no: <https://www.foreignaffairs.com/articles/ukraine/2016-04-18/why-putin-took-crimea>

²¹⁸ King E., (2017 2.feb.), *Ukraine mulls referendum on NATO membership*, POLITICO, Izgūts no: <http://www.politico.eu/article/ukraine-mulls-referendum-on-nato-membership/>

īstenošanā.²¹⁹ Ukrainas konflikta kontekstā Krievijai radās aizdomas, ka ES un NATO valstis cenšas kavēt Krievijas integrācijas projektu attīstību, apkārt tai esošajās valstīs radot negatīvu vai pat naidīgu attieksmi pret Krieviju.²²⁰ Tādējādi, lai ietekmētu Ukrainas politisko izvēli un pārtrauktu tās integrāciju ar ES vai NATO, Krievija destabilizēja situāciju Ukrainā.

Par vienu no Krievijas mazāka mēroga, tomēr stratēģiski nozīmīgiem mērķiem var uzskatīt vēlmi saglabāt jūras bāzi Sevastopolē (Krimā), kā nozīmīgu piekļuves punktu Melnajai jūrai. Krievijai Sevastopoles bāzē atrodas Melnās jūras flote, kas ir būtiska Krievijas spējām pielietot spēku ne tikai Melnajā jūrā, bet arī Vidusjūrā. Kā raksta analītiskais žurnāls „*Foreign Affairs*”, kāds avots, kas ir tuvs Krievijas militārās operācijas Krimā komandierim O.Belaventsevam (*Oleg Belaventsev*) teica, ka Krievija tobrīd bija norūpējusies par iespējamību, ka Ukraina varētu pārtraukt līgumu ar Krieviju par tās jūras bāzes atrašanos Krimā.²²¹ Krievijai šādas bažas varēja rasties tāpēc, ka iepriekš V.Janukovičs tika kritizēts par līguma pagarināšanu ar Krieviju saistībā ar Melnās jūras flotes atrašanos Sevastopolē, tāpēc līdz ar V.Janukoviča varas pozīciju sašķobīšanos, Krievijas karaspēka atrašanās Sevastopolē varētu tikt apdraudēta, taču tā nevēlējās riskēt ar šādu stratēģiski nozīmīgu objektu.²²² Par to, ka bāze Sevastopolē bija īpaši nozīmīgs stratēģisks punkts Krievijas karaspēka izvietojumam norāda arī Krievijas prezidenta retorika. 2014.gada 1.martā, laikā, kad Ukrainā notika Eiromaidana protesti, V.Putins apgalvoja, ka Krievijas militārie spēki Krimā tiek apdraudēti.²²³ Savukārt Krievijas Aizsardzības ministrs S.Šoigu (*Sergei Shoigu*) brīdināja, ka „pastāv draudi, ka ekstrēmistu organizācijas var sagrābt Krievijas militāro infrastruktūru.”²²⁴ Šādi izteikumi bija ar mērķi, lai Krievija varētu iesniegt pašaizsargāšanās prasību ANO. Ja Krievijas vienīgais mērķis Krimas aneksijai bija Sevastopoles bāzes nosargāšana, jāsaka, ka šāds mērķis Krievijas rīcību padara nesamērojamu ieguvumu un zaudējumu kontekstā.

Tomēr Sevastopoles bāzes nosargāšana ietilpst ne tikai Krievijas centienos nosargāt stratēģiski nozīmīgu pozīciju pie Melnās jūras. Krievijai bija būtiski saglabāt bufera zonu starp NATO un Krieviju, taču Ukrainas vēlmes tuvināties ar NATO draudēja pretēja scenārija attīstībai. 2014.gada 18.marta runā V.Putins apgalvoja, ka Ukrainas pievienošanās NATO

²¹⁹ Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 1257.lpp; Tsygankov A., (2015 4.feb.), Vladimir Putin's last stand: the sources of Russia's Ukraine policy, *Post-Soviet Affairs*, 286-287.lpp

²²⁰ Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 90(6), 1255-1297, 1257.lpp

²²¹ Treisman G., (2016), *Why Putin Took Crimea. The Gambler in the Kremlin*, Foreign Affairs, Izgūts no: <https://www.foreignaffairs.com/articles/ukraine/2016-04-18/why-putin-took-crimea>

²²² Turpat

²²³ Vladimir Putin submitted appeal to the Federation Council, (2014 1.mar.), President of Russia, Izgūts no: <http://www.en.kremlin.ru/events/president/news/20353>

²²⁴ Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 1263.lpp

nozīmētu, ka alianses karaspēks vēlētos atrasties tieši tur pat, kur tagad atrodas Krievijas militārā bāze, kas apdraudētu gan Krievijas stratēģiskās pozīcijas, gan arī Krievijas dienvidu daļu; NATO spēki pārņemtu šo Krievijai nozīmīgo teritoriju, un Krievijai paliktu tikai “450 līdz 650 km jūras robežas.”²²⁵ Šāda Krievijas prezidenta retorika norāda uz to, cik būtiski bija saglabāt Krievijas stratēģiskās pozīcijas pie Melnās jūras un noturēt NATO robežas atstātus no Krievijas robežām.

Jāatzīmē, ka Krievija aktīvi turpina attīstīt savas militārās spējas Krimā, kas rada papildu bažas par Krievijas turpmākajām iecerēm, plāniem un mērķiem. Ja sākotnēji Krievija ieņēma Krimu, aizbildinoties ar defensīviem jeb aizsardzības nolūkiem tad Krievijas aktīva militārā spēka attīstīšana Krimā šobrīd un plāni to attīstīt arī turpmāk, iespējams, norāda uz Krievijas ofensīviem jeb uzbrukuma plāniem nākotnē. Krievijas militāro spēju pieaugums Krimā ir uzskatāms par apdraudējumu Ukrainas dienvidu daļai. Iespējams, ka Krievija šādi īsteno savus ilgtermiņa plānus, un vēlas savienot Krieviju ar Piedņestras reģionu, kas atkal sasaucas ar Novorosijas plāna izpildi.²²⁶

Ja Krievijas mērķis bija atturēt Ukrainu no dalības NATO un militārās bāzes saglabāšana Krimā, rodas jautājums, kāpēc ir radusies konfliktsituācija Ukrainas austrumos? Viens no variantiem varētu būt Krievijas mērķis destabilizēt situāciju Ukrainā un ietekmēt tās politisko izvēli. Vienlaikus jāatzīmē Krievijas vēlmes decentralizēt Ukrainu vai vismaz daļu no tās reģioniem, lai tie varētu pārņemt lielāku kontroli pār savām darbībām, veidot savu ārpolitiku un sadarboties ar Krieviju gan ekonomikas jomā, gan arī dažādu politisku jautājumu risināšanā.²²⁷ Krievijas vēlmes decentralizēt Ukrainas reģionus parādās arī Minskas vienošanās ietvaros, kurās Krievijai ir izdevies iekļaut savas intereses.

Jau iepriekš tika minēts, ka V.Putins izmantoja starptautisko normu interpretāciju, juridiski attaisnojot Krievijas darbības Ukrainā. Vērtējot Krievijas juridisko retoriku, V.Putina argumenti, it īpaši Krimas notikumu kontekstā, norāda uz centieniem sašķelt starptautisko sabiedrību, tostarp Rietumvalstis, kā arī graut rietumvalstu privilēģēto stāvokli un interpretēt starptautiskās normas.²²⁸ Krievijas paustais stāstījums ir norādījis uz centieniem pasargāt vietējos iedzīvotājus Ukrainā, kas atsauc atmiņā arī citu valstu retoriku, kad bez konkrētās valsts piekrišanas Rietumvalstis ir veikušas glābšanas vai palīdzības operācijas; Krievija apgalvo, ka tā ir iejaukusies tāpēc, ka tika izteikts šāds lūgums, kas, piemēram, atgādina par

²²⁵ *Address by President of the Russian Federation*, (2014 18.mar.), President of Russia, Izgūts no: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/20603> ; *Direct Line with Vladimir Putin*, (2014 17.apr.), President of Russia, Izgūts no: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/20796>

²²⁶ Allison, R., (2014), Russian ‘deniable’ intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules., *International Affairs*, 1281.lpp

²²⁷ Turpat, 1275.lpp

²²⁸ Turpat, 1268.lpp

gadījumu, kad notika Rietumvalstu iejaukšanās Āfrikā pēc vietējās valdības lūguma; Krievija ir atsaukusies arī uz Kosovas atdalīšanos no Serbijas, kas ir viens no nesensajiem pašnoteikšanās precedentiem un uz ko ir bijušas atsauces Krievijas retorikā.²²⁹ Šādi gadījumi norāda uz starptautisko normu vājam vietām, kuras ir iespējams izmantot negodprātīgi, lai panāktu savas intereses. Vienlaikus Krievija, šādi argumentējot savas darbības, izmanto Rietumvalstu iepriekš izteiktos pamatojumus, tātad Krievija izmanto Rietumvalstu retoriku pret pašiem Rietumiem.

Nevar izslēgt arī iespēju, ka, iesaistoties Ukrainā, V.Putina mērķis bija risināt iekšēja rakstura problēmas – novērst Krievijas iedzīvotāju uzmanību no iekšpolitiskām problēmām Krievijā un saliedēt sabiedrību, kultivējot ideju par apdraudējumu Krievijas interesēm. Lai to sasniegtu, Krievijā tiek dažādos veidos attaisnota Krimas aneksija, sabiedrībai tiek izklāstīti daļēji patiesi fakti vai veiktas dezinformācijas kampaņas, kas ir balstīti emocionalitātes un aizvainojuma kultivēšanā Krievijas sabiedrībā. Krievijas retorikā ir manāms uzsvars uz vēstures netaisnību novēršanu un taisnīguma nodrošināšanu, tāpēc Ukrainas konflikta ietvaros tiek bieži pieminētas tādas frāzes kā Krievijas pilsoņi, Krievijas tautieši ārzemēs, krievvalodīgie, vēsturiskais taisnīgums u.tml., kas kalpo ne tikai kā attaisnojumi Krievijas darbībām ar mērķi ietekmēt ārvalstu auditoriju, bet arī kā centieni gūt atbalstu iekšējā mērogā.²³⁰

Papildu tam V.Putins, iespējams, izjuta draudus savām pozīcijām Krievijā, un, baidoties, ka prorietumnieciskie aktīvistu Krievijā var censties izspēlēt līdzīgu soli un aizsākt t.s. „krāsaino revolūciju” arī Krievijā, V.Putins to centās novērst. Piemēram, aptaujas dati no 2011.gada liecina, ka 49 % Krievijas iedzīvotāju tobrīd bija gatavi piedalīties protesta demonstrācijās.²³¹ Krievijas Aizsardzības ministra vietnieks A.Antonovs (*Anatoly Antonov*), apgalvoja, ka „mēs pievēršam lielu uzmanību šādiem mēģinājumiem mūsu tuvākajā kaimiņu reģionā, jo tas ir mērķēts pret Krieviju.”²³² Krievijā šādas revolūcijas dēvē par „antikonstitucionālām” darbībām vai „bruņotu varas pārņemšanu”, tādējādi uz esošā informācijas fona Krievijas iejaukšanās Austrumukrainā ar mērķi pretoties nelikumīgai varas maiņai parāda Krieviju kā „labo” spēlētāju, vienlaikus vainojot Rietumus kā šādu revolūciju iniciatoru. V.Putina opozicionārs A.Navaļņijs (*Alexey Navalny*), ir teicis, ka V.Putins anektēja Krimu, lai viņa režīms izdzīvotu. Viņš apgalvo, ka šādas darbības veicina nacionālisma ideju

²²⁹ Krisch N., (2014 10.mar.), *Crimea and the Limits of International Law*, Blog for European Journal of International Law, Izgūts no: <https://www.ejiltalk.org/cremea-and-the-limits-of-international-law/>

²³⁰ Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 90(6), 1283.lpp

²³¹ *Authoritarian Russia Watches As Middle East Unravels*, (2011, 3.mar.), Radio free Europe. Radio Liberty, Izgūts no: http://www.rferl.org/a/authoritarian_russia_watches_as_mideast_unravels/2327204.html

²³² Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 1290.lpp

populāritāti Krievijā, turklāt cīņa pret ārēju ienaidnieku novērš iedzīvotāju uzmanību no ekonomikas un korupcijas problēmām pašā Krievijā.²³³ Taču kopumā Krievijā pastāv uzskats, ka Rietumvalstis centās iejaukties Ukrainas iekšējās lietās, mainīt tās valdību un iekļaut Ukrainu NATO, un Rietumi līdzīgi vēlēšies darīt arī ar Krieviju, cenšoties ieviest tajā prokrievisku valdību un sadalīt to sīkākos reģionos.²³⁴

V.Putina rīcību var skaidrot arī kā Ukrainas vājuma mirkļa izmantošanu savu interešu labā. Krievijas darbībām ļoti nozīmīga bija labvēlīga laika izvēle, jo Krievijas agresijas brīdī Ukrainā no varas atkāpās V.Janukovičs, militārie spēki, kā arī iekšējo drošību kontrolējošās puses bija fragmentētas un šajā brīdī bija neizpratnē, kurai pusei pakļauties un kam uzticēt savu lojalitāti.²³⁵ Taču balstīties pamatojumā, ka Krievijas agresija Ukrainā bija tikai mirkļa ideja bez iepriekšējas sagatavošanās nebūtu gluži objektīvi, ņemot vērā, ka šādi pieņēmumi bija izskanējuši jau iepriekš. Krievijas militārās darbības analītiķis P.Felgenhauers (*Pavel E.Felgenhauer*), kuram, kā tiek runāts, ir pazīstami avoti Krievijas militārajā sfērā²³⁶, jau 2009.gadā, analizējot Krievijas darbību, brīdināja par iespējamo Krievijas agresiju Ukrainā tuvākajā nākotnē. Pēc 2008.gada Krievijas-Gruzijas konflikta Krievijas-Ukrainas attiecībās bija manāms saspīlējums. Šajā laikā Krievijas konsulāts Sevastopolē pastiprinātā režīmā vietējiem Krimas iedzīvotājiem dalīja Krievijas pasēs. Šāds solis jau tobrīd varēja tikt uzskatīts par bīstamu, ņemot vērā, ka līdzīgas darbības Krievija veica arī Gruzijā, pirms tā uzsāka karu šajā valstī, par vienu no attaisnojumiem minot nepieciešamību aizsargāt Krievijas pilsoņus.²³⁷ Tolaik Ukrainā pie varas bija prezidents V.Juščenko (*Viktor Yushchenko*), kurš panāca NATO formālu uzaicinājumu Ukrainas dalībai aliansē²³⁸ un sliecās uz Ukrainas ciešāku sadarbību ar ES. Reaģējot uz šo, Krievijas tālaika prezidents D.Medvedevs (*Dmitry Medvedev*) savā runā kritizēja Ukrainas sadarbības attīstīšanu ar Rietumiem, nosodīja Ukrainas sniegto palīdzību Gruzijai, apvainoja Ukrainu, ka tā slepeni sadarbojas ar ES, lai panāktu Krievijas interesēm neatbilstošu līgumu par dabasgāzes tirdzniecību u.c., turklāt

²³³Navalny A., (2014 19.mar.), *How to Punish Putin*, The New York Times, Izgūts no:
<https://www.nytimes.com/2014/03/20/opinion/how-to-punish-putin.html>

²³⁴Felgenhauer P., (2014, 11.sep.), *Kremlin Sees Ukraine Crisis as Part of Overall US-Led Assault on Russia*, *The Jamestown Foundation: Global Research & Analysis*, Izgūts no:
<https://jamestown.org/program/kremlin-sees-ukraine-crisis-as-part-of-overall-us-led-assault-on-russia/>

²³⁵Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs.1258.lpp

²³⁶Traynor I., (2001 24.jan.), *The rogue intelligence officer, the bogus news agency and the spies who never were*, The Guardian, Izgūts no:
<https://www.theguardian.com/uk/2001/jan/24/freedomofinformation.politics> ; Felgenhauer P.E., (2016. 16.jun), *Russian military analyst: The forces in Donbas are Russian Army*, Euromaidan Press, Izgūts no:
<http://euromaidanpress.com/2016/06/16/russia-and-the-west-an-escalating-confrontation/#arvlbdata>

²³⁷Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 1284.lpp

²³⁸*Bucharest Summit Declaration*, (2008 3.apr.), Press Release (2008) 049, NATO, Izgūts no:
http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_8443.htm

saspīlējuma rezultātā Krievija atturējās nosūtīt tās vēstnieku uz Ukrainu.²³⁹ Pēc šāda Krievijas prezidenta vēstījuma A.Dugins, kurš jau iepriekš tekstā tika minēts kā Novorosijas idejas aizstāvis, un darbojas arī kā Kremlim pietuvinātas domnīcas “Eirāzijas kustība” līderis, apgalvoja, ka šāda “diplomātisko attiecību pasliktināšanās ir izveidojusi pirmskara situāciju,”²⁴⁰ turpinot, ka “Krievija drīzumā gatavojas neatzīt Ukrainas teritoriālo integritāti, kā tā izdarīja Gruzijā. Iespējams, ka drīz sāksies bruņots konflikts Krimā un Austrumukrainā, kā rezultātā šīs teritorijas kļūs par Krievijas protektorātu.”²⁴¹ A.Dugins apgalvoja, ka šāda karadarbība no Krievijas puses tiks deklarēta nevis kā karadarbība pret Ukrainu, bet gan pret ASV, kas traucē Krievijai īstenot tās intereses bijušās PSRS teritorijā. Nedaudz vēlāk sekoja prezidenta aicinājums papildināt Krievijas likumu ar normu, kas turpmāk Krievijai sniedz tiesības izmantot Krievijas spēkus ārvalstīs, lai aizsargātu tās karavīrus un pilsoņus pret draudiem ārvalstīs, kas tagad ir iekļauts Krievijas Militārajā doktrīnā.²⁴² P.Felgenhauers rakstīja, ka tobrīd Krievijas spēkiem bija nepieciešami uzlabojumi, lai veiktu militāru uzbrukumu Ukrainai, tāpēc, 2009.gadā viņš prognozēja, ka, Krievijai būtu nepieciešami vismaz trīs gadi, lai veiktu nepieciešamās sagatavošanās darbības iecerēto mērķu īstenošanai.²⁴³ Toreiz P.Felgenhauera apgalvojumu varēja uzskatīt tikai kā hipotētisku pieņēmumu, taču, iespējams, bija jāpievērš tam lielāka uzmanība, uzskatot to kā brīdinājuma signālu. Lai gan tobrīd iepriekš tekstā aprakstītā A.Dugina retorika šķita provokatīva un nenozīmīga, tomēr šāds scenārijs ir īstenojies, kas vēl jo vairāk liek pievērst uzmanību V.Putina lēmumiem un to iespējamai saistībai ar A.Dugina idejām par Novorosiju.

Savukārt pētniecības centra “*Carnegie Moscow Center*” direktors D.Treņins (*Dmitri Trenin*), kurš agrāk 21 gadu ir dienējis Krievijas bruņotajos spēkos, raksta, ka Krievija jau iepriekš bija sagatavojusi ārkārtas rīcības plānu gadījumam, ja Ukraina atsāks sarunas par tās

²³⁹ *Relations between Russia and Ukraine: a New Era Must Begin*, (2009 11.aug.), Transcripts, President of Russia, Izgūts no: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/25324>; Felgenhauer P., (2009 13.aug.), Russian Military Weakness Could Delay Conflict with Ukraine, *Eurasia Daily Monitor* Volume:6 Issue 156, Izgūts no: <https://jamestown.org/program/russian-military-weakness-could-delay-conflict-with-ukraine/>

²⁴⁰ Felgenhauer P., (2009 13.aug.), Russian Military Weakness Could Delay Conflict with Ukraine, *Eurasia Daily Monitor*, Izgūts no: <https://jamestown.org/program/russian-military-weakness-could-delay-conflict-with-ukraine/>

²⁴¹ Turpat

²⁴² *The Military Doctrine of the Russian Federation*, (2014), Translation from Russian, Press Releases, The Embassy of the Russian Federation to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Izgūts no: <http://rusemb.org.uk/press/2029>; Roche A., Humphries C., (2009 10.aug.), *Kremlin prepares law on military missions abroad*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-russia-military-idUSTRE5794O820090810>; Felgenhauer P., (2009 13.aug.), Russian Military Weakness Could Delay Conflict with Ukraine, *Eurasia Daily Monitor*, Izgūts no: <https://jamestown.org/program/russian-military-weakness-could-delay-conflict-with-ukraine/>

²⁴³ Felgenhauer P., (2009 13.aug.), Russian Military Weakness Could Delay Conflict with Ukraine, *Eurasia Daily Monitor*, Izgūts no: <https://jamestown.org/program/russian-military-weakness-could-delay-conflict-with-ukraine/>

dalību NATO.²⁴⁴ Pēc tam, kad Ukrainā prezidentu V.Juščenko nomainīja uz sadarbību ar Krieviju orientētais V.Janukovičs, Krievijai šādu plānu nevajadzēja pielietot, jo attiecības ar Ukrainu bija uzlabojušās un tuvinājušās, ņemot vērā, ka Ukrainā tika veiktas vairākas Krievijai labvēlīgas izmaiņas – Krievija pagarināja līgumu ar Ukrainu par bāzi Sevastapolē, tika pārtraukta tiekšanās kļūt par NATO dalībvalsti, Ukrainai apgalvojot, ka nevēlas būt kāda bloka dalībvalsts u.c. Šāda Ukrainas attīstība Krievijai deva cerības, ka Ukraina vēlēsies pievienoties Krievijas vadītajai Kolektīvās drošības līguma organizācijai.²⁴⁵ Taču tā kā V.Janukoviča pozīcijas tika apdraudētas, un Ukrainā veidojās centieni veidot ciešāku sadarbību ar Rietumvalstīm, Krievijai nācās pielietot iepriekš izstrādāto plānu.

Uzskaitītie Krievijas oficiālie mērķi, kā arī iespējamie mērķi, kas izriet no dažādu avotu sniegtās informācijas analīzes, ļauj apspriest Krievijas līdzšinējos ieguvumus un zaudējumus. Par teritoriālu ieguvumu var uzskatīt Krimas aneksiju. Krievija to ir veiksmīgi īstenojusi un, lai gan sākumā noliedza savu iesaisti Krimas notikumu kontekstā, tomēr vēlāk V.Putins atzina, ka Krievija tajā bija iesaistīta. Līdz ar to Krievija šobrīd ir ieguvusi papildu teritoriju pie Melnās un Azovas jūras krastiem. Šī teritorija ir nozīmīga ar to, ka ir stratēģiski nozīmīgs reģions – Krievija ir saglabājusi savu militāro bāzi Sevastapolē, turklāt Krimas aneksija ļauj Krievijai šo bāzi izmantot daudz plašāk un bez papildus samaksas Ukrainai par šīs bāzes izmantošanu. Tagad Krievija ir pagarinājusi tās jūras robežu pie Melnās un Azovas jūras, kā arī īstenojusi drošības koncepcijā ietvertu mērķi – saglabāt Krievijas militārās pozīcijas stratēģiski nozīmīgos reģionos.

Vienlaikus Krimas aneksija rada arī papildu apgrūtinājumu un izmaksas Krievijai, kas citkārt nebūtu radušās. Pirmkārt, tā ka Krīma faktiski šobrīd ir iekļauta Krievijas teritorijā, Krievija Krīmu un tās iedzīvotājus vairs nevar izmantot kā lobiju Krievijas interesēm Ukrainā. Krimas iedzīvotāju vidū ir samērā liels prokrievisko iedzīvotāju skaits, tāpēc šo cilvēku interesēs būtu, lai Ukraina ciešāk sadarbojas ar Krieviju nevis ES. Taču tā kā Krīma tagad ir Krievijas sastāvā, tās iedzīvotājiem vairs nebūs nekādu tiesību grozīt Ukrainas plānus par labu sadarbībai ar kādu no aktieriem. Krimas pievienošana Krievijai ir palielinājusi proeiropisko cilvēku īpatsvaru Ukrainā, tāpēc šis ir viens no iemesliem, kāpēc ir mazāka iespēja, ka Ukraina vēlēsies sadarboties ar Krieviju, kas apdraud vairāku Krievijas plānoto Eirāzijas projektu īstenošanos.²⁴⁶

Otrkārt, Krimas projekts Krievijai izmaksā ļoti dārgi. Krīma ir pussala, kas ar sauszemi ir savienota ar šauru zemes strēli, kas ved uz Ukrainu. Līdz Krimas aneksijai pa šo

²⁴⁴ Trenin D., (2014 jul.), *Ukraine and the New Divide*, Carnegie Moscow Center, p. 3

²⁴⁵ Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 1271.lpp

²⁴⁶ Turpat, 1283-1284.lpp

nelielo sauszemes savienojuma vietu Krimai no Ukrainas tika piegādāti 90% elektrības, 90% ūdens un 2/3 kopējā dabas gāzes apjoma.²⁴⁷ Taču līdz ar Krimas aneksiju Ukraina pārtrauca daļu elektrības padeves Krimai un vēlāk slēdza arī atsevišķus ūdens padeves kanālus. Papildu tam ir slēgti pārvietošanās ceļi, kas agrāk ļāva brīvi pārvietoties dažādiem importa un eksporta pārvadājumiem.²⁴⁸ Lai uzlabotu situāciju Krimā, Krievija veic apjomīgas investīcijas anektētajā pussalā – labo ceļus, modernizē slimnīcas un būvē tiltu, kas savienos Krimas pilsētu Kerču ar Krievijas Krasnodaras reģionu.²⁴⁹ Piemēram, 2016.gadā Krievija Krimā investēja 1,34 miljardus ASV dolāru,²⁵⁰ savukārt kopumā infrastruktūras projektiem un tilta būvniecībai paredzētās izmaksas sastāda 526 miljardus rubļu²⁵¹ (t.i. aptuveni 9 miljardi ASV dolāru). Taču Krimas iedzīvotājiem dzīve nerit nemaz tik viegli – sankciju dēļ ir krasi samazinājies tūristu skaits Krimā (no kuriem agrāk 70 % tūristu nāca no Ukrainas²⁵²), bankas vairs nevēlas izsniegt aizdevumus, taču globālie mazumtirdzniecības veikali ir pametuši pussalu.²⁵³ Lai gan Krimas iedzīvotājiem tika paceltas algas un pensijas, kas arī rada papildu slogu Krievijas ekonomikai, tomēr augstā inflācija šo pieaugumu padarīja nemanāmu, turklāt liela daļa iedzīvotāju ir palikuši bez darba, jo to nodarbošanās bija saistīta ar tūrismu. Krievijas plānos ietilpst arī tūrisma uzlabošana Krimā, kas izmaksātu aptuveni 882 miljonus ASV dolāru, un paredz attīstīt dažādu atpūtas vietu un viesnīcu uzlabošanu vai izbūvi.²⁵⁴ Krievijai turpmāk ir finansiāli jāsedz arī Krimas vietējās valdības izmaksas, ko iepriekš veica Ukraina. Kā teica Krievijas finanšu ministrs A.Siluanovs (*Anton Siluanov*), Krievija segs Krimas ikgadējo budžeta deficītu 1,5 miljardu dolāru apmērā.²⁵⁵ Turklāt visas šīs izmaksas Krievijai ir jāsedz, samazinot budžeta tēriņus citviet vai arī atceļot kādu citu projektu īstenošanu. Jāatzīmē, ka, ja ekonomiskā situācija Krimā neuzlabosies un infrastruktūras projekti nerasniegs solītos uzlabojumus, Krimas iedzīvotāji var sacelties un radīt papildu apgrūtinājumu. Augstās izmaksas Krievijai, vienlaikus sadzīvojot ar Rietumvalstu sankcijām, naftas cenu kritumu u.c. problēmām, var pavisam apgrūtināt Krievijas ekonomiku un

²⁴⁷ Hanauer L., (2014 7.sep.), *Crimean Adventure Will Cost Russia Dearly*, The Moscow Times, Izgūts no: <https://themoscowtimes.com/articles/crimean-adventure-will-cost-russia-dearly-39112>

²⁴⁸ Turpat

²⁴⁹ Friedman M., (2017 31.mar.), *The High Price of Putin's Takeover of Crimea*, Bloomberg, Izgūts no: <https://www.bloomberg.com/news/features/2017-03-31/crimea-pays-a-high-price-three-years-after-russian-takeover>

²⁵⁰ *Crimea costs Russia \$1.34 bln in 2016*, (2017 26.jan.), UNIAN, Izgūts no:

<https://www.unian.info/economics/1743536-crimea-costs-russia-134-bln-in-2016.html>

²⁵¹ Pismennaya E., Tanas O., (2014 13.mai.), *Russia Weighs Shifting \$3 Billion of Funds to Crimea*, Bloomberg,

²⁵² Hanauer L., (2014 7.sep.), *Crimean Adventure Will Cost Russia Dearly*, The Moscow Times, Izgūts no: <https://themoscowtimes.com/articles/crimean-adventure-will-cost-russia-dearly-39112>

²⁵³ Friedman M., (2017 31.mar.), *The High Price of Putin's Takeover of Crimea*, Bloomberg, Izgūts no: <https://www.bloomberg.com/news/features/2017-03-31/crimea-pays-a-high-price-three-years-after-russian-takeover>

²⁵⁴ Hanauer L., (2014 7.sep.), *Crimean Adventure Will Cost Russia Dearly*, The Moscow Times, Izgūts no: <https://themoscowtimes.com/articles/crimean-adventure-will-cost-russia-dearly-39112>

²⁵⁵ Turpat

V.Putina tēlu Krievijas iekšienē. Ja Krima izrādīsies kā nasta Krievijas ekonomikai, turklāt ja Krimas iedzīvotāji vainos Krieviju par solījumu nepildīšanu, šāda situācija var tikai destabilizēt Krieviju nevis nest kārotos ieguvumus.²⁵⁶

Krievijas ieguvums Ukrainas krīzes kontekstā ir jauna iesaldēta konflikta izveidošana tās pierobežā, t.i., nerimstošais konflikts Ukrainas austrumu daļā. Šī nav pirmā un vienīgā reize, kad Krievija tās interešu sfērā esošajās reģiona valstīs veic militāras darbības, kas rezultējas kā iesaldēts konflikts un netiek atrisināts vairāku gadu garumā. Doņecka un Luhanska šobrīd atrodas tieši šādā situācijā, turklāt esošo notikumu gaita liecina, ka situācija šajos reģionos arī turpmāk paliks neskaidra, tāpēc Ukrainā ir izveidojies reģions ar iesaldētu konfliktu. Krievijai šādas situācijas radīšana ir izdevīga, jo tādējādi tas sarežģī Ukrainas iespējamo dalību NATO. Kā zināms, lai Ukraina varētu iestāties NATO, ir vēlams, lai tās robežas būtu sakārtotas, kas nozīmē, ka iesaldētie konflikti paredz, ka Ukrainas iestāšanās NATO tādējādi ir apgrūtināta. Vienlaikus Krievija šādi attur NATO no tuvošanās Krievijas pierobežai, kas nozīmē, ka t.s. bufera zona starp Krieviju un NATO saglabājas.

Taču konflikta rezultātā Krievija ir radījusi arī virkni sev nelabvēlīgu iznākumu vai zaudējumu. Krievijas agresijas rezultātā Rietumvalstis ir ieviesušas sankcijas pret Krieviju. Lai gan sankcijas tika vērstas pret atsevišķām personām vai citām vienībām, tās tomēr ir ietekmējušas visu Krievijas ekonomiku un ir viens no iemesliem, kāpēc ekonomiskā situācija Krievijā ir pasliktinājusies. Papildu tam Krievijas pretreakcija un sankciju ieviešana pret Rietumvalstīm, t.i., atsevišķu importa preču embargo, kā arī aizliegums atsevišķām personām iebraukt ASV, ir radījis papildu apgrūtinājumu.²⁵⁷ Krievijai ir kļuvis grūtāk piesaistīt ārvalstu investīcijas un Krievijas uzņēmējiem ir nepieciešams lielāks valsts atbalsts, taču tas ir apgrūtināts, ņemot vērā, ka ir kritušās naftas cenas, kas ir viens no galvenajiem Krievijas ieņēmumu avotiem. 2014.gada rudenī Krievijas Ekonomikas attīstības ministrs A.Uljukajevs (*Alexey Ulyukayev*) apgalvoja, ka tūlītējās ekonomisko sankciju sekas bija aptuveni 90 miljardu ASV dolāru zaudējums, kas ir aptuveni 4,8 % no Krievijas IKP 2014.gadā. Taču Krievijas Finanšu ministrs A.Siluanovs apgalvoja, ka aptuvenie sankciju zaudējumi bija aptuveni 40 miljardi ASV dolāru, apgalvojot, ka kritušās naftas cenas ir galvenais Krievijas

²⁵⁶ Hanauer L., (2014 7.sep.), *Crimean Adventure Will Cost Russia Dearly*, The Moscow Times, Izgūts no: <https://themoscowtimes.com/articles/crimean-adventure-will-cost-russia-dearly-39112>

²⁵⁷ Walker S., Rankin J., (2014 7.aug.), *Western food imports off the menu as Russia hits back over Ukraine sanctions*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2014/aug/07/russia-bans-western-food-imports-retaliation-ukraine-sanctions> ; Rennie S., (2014 10.aug.), *Ukraine Crisis: Canada Slaps More Sanctions On Russia*, Huffington Post, Izgūts no: http://www.huffingtonpost.ca/2014/08/06/ukraine-canada-russia-sanctions-travel-bans_n_5654511.html

ekonomiskās situācijas pasliktināšanās iemesls.²⁵⁸ Savukārt neatkarīgā organizācija un domnīca “*Council on Foreign Relations*” apgalvo, ka Krievijas aptuvenie zaudējumi sankciju dēļ ir aptuveni 100 miljardi ASV dolāru.²⁵⁹ Tā kā Krievija drošības koncepcijā minēja, ka tā vēlas „izveidot labvēlīgus nosacījumus Krievijas ekonomikas integrācijai”²⁶⁰ un ārpolitikas koncepcijā kā vienu no būtiskiem punktiem minēja nepieciešamību „stiprināt Krievijas pozīcijas globālajā tirdzniecības un ekonomikas sistēmā,”²⁶¹ kā arī par vienu no ilgtermiņa mērķiem minējusi nepieciešamību izveidot ES-Krievijas vienoto tirgu, jāsaka, ka Krievijas agresija, kā arī ekonomiskās sankcijas tikai kavē šo procesu virzību Krievijai vēlamā virzienā vai pat ir apstādinājušas pavisam.

Vēl viens zaudējums Krievijai ir Ukrainas tuvināšanās ar ES, neskatoties uz Krievijas izdarīto spiedienu. Lai gan 2013.gada nogalē varēja šķist, ka Krievija ir panākusi savu, tomēr pāris mēnešus vēlāk pierādījās pretējais – Ukraina parakstīja asociācijas līgumu, kas norādīja, ka Ukraina tomēr vēlas virzīties rietumu virzienā, veicinot sadarbību ar ES un NATO. Turklāt Krievijas spiediens, agresivitāte un sevis nostādīšana par pakāpi augstāk nekā citas tās reģionā esošās valstis, tostarp Ukrainu, lika Ukrainai meklēt partneri, kas ir vērsts uz sadarbību, ekonomiskās un politiskās situācijas Ukrainā uzlabošanu un ir mazāk ieinteresēts dažādu varas manipulāciju un savu vienpusējo interešu realizācijā.

Ja Krievijas interesēs bija atturēt Ukrainu no dalības NATO, tad šis konflikts ir nesis zaudējumu Krievijai, jo Krievijas agresija ir izprovocējusi vēl lielāku Ukrainas vēlmi pievienoties aliansei. 2014.gada 1.aprīlī NATO Ārlietu ministru paziņojumā tika teikts, ka NATO pastiprinās tās sadarbību ar Ukrainu abu pušu partnerības vienošanās (*angļu val.* – “*Distinctive Partnership*”) ietvaros, kā arī NATO pieņēma lēmumu “ievieš tūlītējus un ilgtermiņa pasākumus, lai stiprinātu Ukrainas spējas nodrošināt tās drošību.”²⁶² NATO Velsas Samitā 2014.gada septembrī NATO dalībvalstis nolēma turpmāk sniegt praktisku atbalstu Ukrainai gan esošo programmu ietvaros, gan arī izveidojot jaunas sadarbības platformas, līdz ar to ir paplašināta sadarbība izglītošanā aizsardzības jomā, drošības sektoru pārvaldībā, profesionālajā attīstībā, kā arī ar drošību saistītā zinātniskajā sadarbībā. Tāpat ir izveidoti

²⁵⁸ Domańska M., Kardaś S., (2016 24.mar.), *The consequences of the Western financial sanctions on the Russian economy*, The Centre for Eastern Studies (OSW), Izgūts no:

<https://www.osw.waw.pl/en/mission-statement>

²⁵⁹ *Conflict in Ukraine*, (2017 12.mai.), Global Conflict Tracker, Council on Foreign Relations, Izgūts no:

<http://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/conflict/conflict-in-ukraine>

²⁶⁰ *National Security Concept Of The Russian Federation*, (2000), Izgūts no:

http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6B6Z29/content/id/589768

²⁶¹ *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013), Izgūts no:

http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6B6Z29/content/id/122186

²⁶² *Statement by NATO Foreign Ministers*, (2014 1.apr.), NATO, Izgūts no:

http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_108501.htm

pieci trasta fondi, kas darbojas būtiski svarīgās sfērās aizsardzības un drošības sektora spēju attīstībai un reformu īstenošanai, t.i., „komandas, kontroles, komunikācijas un datorsistēmu (C4); loģistikas un standartizācijas; kiberaizsardzības; militārās karjeras pārmaiņu; un medicīniskās rehabilitācijas” jomās. Papildu tam NATO sniedz finansiālo atbalstu, kā arī konsultatīva rakstura palīdzību tādās jomās kā publiskā diplomātija, sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem un stratēģiskās komunikācijas ietvaros.²⁶³ Uzskaitītie sadarbību veicinošie procesi ir tieši pretēji Krievijas vēlmēm atturēt ciešāku Ukrainas un NATO sadarbību, turklāt šī divu pušu sadarbība ir kļuvusi vēl spēcīgāka, nekā tā būtu situācijā, ja konflikts nebūtu izcēlies.

Jāsecina, ka Krievija ieguva Krimu, bet zaudēja Ukrainu. Ja Krievijas interesēs bija noturēt Ukrainu kā būtisku Krievijas sadarbības partneri, vai kā bufera zonu starp Krieviju un ES vai NATO, tad jāsaka, ka Krimas aneksija un karadarbība Ukrainas austrumu daļā ir tikai pastiprinājusi Ukrainas vēlmi sadarboties ar Rietumiem. Šobrīd Ukraina vēlas ciešāk sadarboties ar ES un NATO, taču Krievija vismaz Ukrainas kontrolētajās teritorijās tiek uztverta daudz negatīvāk nekā iepriekš.²⁶⁴ Arī aptaujas dati no 2015.gada pavasara liecina, ka Ukrainas sabiedrības vairākums vēlas, lai Ukraina kļūst par ES dalībvalsti (67 %) vai NATO dalībvalsti (53 %), taču tikai 12 % Ukrainas iedzīvotāju atbalsta dalību EES un 72 % iedzīvotāju ir pret šādu sadarbību.²⁶⁵ (*skat. 4.pielikumu*) Ukrainas prezidents P.Porošenko ir apņēmis pilns panākt Ukrainas iestāšanos NATO, 2017.gada sākumā viņš apgalvoja, ka plāno veikt referendumu Ukrainā, lai parādītu, ka lielākā sabiedrības daļa vēlas, lai Ukraina kļūst par NATO dalībvalsti.²⁶⁶ Šāda Ukrainas prezidenta vēlme ir radusies ne tikai viņa pārliecības dēļ, bet arī tāpēc, ka aptauju dati liecina, ka 54 % Ukrainas iedzīvotāju vēlas Ukrainas dalību NATO, kas ir straujš kāpums, ņemot vērā, ka pirms četriem gadiem šādu potenciālo Ukrainas soli atbalstīja tikai 16 % iedzīvotāju.²⁶⁷ Kā apgalvoja P.Porošenko, gadījumā, ja iedzīvotāju vairākums referendumā atbalstīs Ukrainas dalību NATO „es darīšu visu, kas ir manos spēkos, lai [Ukraina] kļūtu par transatlantiskās alianses dalībvalsti.”²⁶⁸ Lai gan NATO nav apgalvojusi, ka tā vēlas uzņemt Ukrainu kā pilntiesīgu alianses dalībvalsti, šāda iespēja teorētiski pastāv. Problēmas varētu radīt Ukrainas teritorijā esošais konflikts, kas varētu kavēt esošo NATO dalībvalstu vēlmi uzņemt Ukrainu aliansē, tāpēc jāsaka ka Krievijai

²⁶³ Relations with Ukraine, (2017 3.apr.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no:

http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37750.htm

²⁶⁴ Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules.*, International Affairs, 90(6), 1255-1297, p.1272

²⁶⁵ Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun.), *NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid*, Pew Research Center, 38.lpp

²⁶⁶ *Ukraine's Petro Poroshenko 'will hold referendum' on Nato membership*, (2017 2.feb.), The Telegraph, Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/02/ukraines-petro-poroshenko-will-hold-referendum-nato-membership/>

²⁶⁷ Turpat

²⁶⁸ Turpat

šāda iesaldētā konflikta izveidošana ir sniegusi iespēju nodrošināt bufera zonu starp Krieviju un NATO. Pastāvošais mīts, ka NATO pastāv kritēriji, ka alianses potenciālajai dalībvalstij ir jābūt bez teritoriāliem strīdiem, ir aplams, jo šāds apgalvojums ir tikai kā vadlīnijas potenciālajai dalībvalstij, ja tā vēlas kļūt par NATO dalībvalsti. Praksē ir nepieciešams esošo NATO dalībvalstu vienbalsīgs atbalsts, kur NATO kritērijiem nav obligāts, bet gan drīzāk ir rekomendējošs raksturs.²⁶⁹

Krievijas agresija pret tās kaimiņvalstīm apdraud arī Krievijas plānus par ciešāku tās reģionā esošo valstu integrāciju, kas arī pieskaitāms pie Krievijas zaudējumiem. Tādējādi var uzskatīt, ka tā ne tikai ir zaudējusi Ukrainu, bet arī iemantojusi lielāku piesardzību no tās potenciālajām sadarbības valstīm reģionā, it īpaši tuvākajiem sabiedrotajiem – Baltkrievijas un Kazahstānas. Krievijas kaimiņvalstīm ir radies pamatots iemesls veidot piesardzīgākas attiecības ar Krieviju, ņemot vērā, ka tajās ir liels krievu, krievvalodīgo vai Krievijas tautiešu īpatsvars, ko Krievija var izmantot līdzīgi kā Gruzijā vai Ukrainā, lai panāktu savas intereses. Kazahstāna, izjūtot šādu apdraudējumu, kā arī cenšoties nodrošināt pēc iespējas mazāku atkarību no Krievijas, aizvien vairāk tiecas sadarboties ar Ķīnu²⁷⁰, savukārt Baltkrievija ir kļuvusi atturīgāka un piesardzīgāka sadarbībā ar Krieviju, taču Baltkrievijas-ES kā arī Baltkrievijas-ASV attiecībās pēdējos gados ir vērojama daudz intensīvāka sadarbība.²⁷¹ Tas tikai apliecina, ka Krievijas agresīvā politika, uzstājība un vēlme dominēt grauj tās potenciālu izveidot veiksmīgu integrācijas projektu Eirāzijas reģionā. Vienlaikus Krievija ir arī teritoriāli liels spēlētājs, kas pagērē arī lielu iedzīvotāju skaitu un citādi milzīgu pārsvaru pār tās potenciālajiem sadarbības partneriem, kas šo sadarbību padara nevienmērīgu. Papildu jau uzskaitītajiem negatīvajiem sadarbības aspektiem, ko pēdējā laikā ir pierādījusi Krievija, tā apdraud savas iespējas iemantot uzticama un vēlama sadarbības partnera lomu.

Vienlaikus Krievijas agresija Ukrainā ir izprovocējusi lielāka NATO karaspēka klātbūtni Krievijas pierobežā alianses austrumu daļā. Esošā ģeopolitiskā situācija ir izgaismojusi alianses vājās vietas, kas lika dalībvalstīm rīkoties, lai tiktu nodrošināta lielāka drošība, tāpēc NATO veica tās „stratēģiskā un operacionālā līmeņa alianses austrumu flanga

²⁶⁹ Straus I.L., (2014 3.sep.), *The Myth that Ukraine Cannot Join NATO While Russia Occupies Some of its Territory*, Atlantic Community (Atlantische Initiative e.V.), Izgūts no: <http://www.atlantic-community.org/-/the-myth-that-ukraine-cannot-join-nato-while-russia-occupies-some-of-its-territory-1;Enlargement>, (2015 3.dec.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49212.htm#

²⁷⁰ Guschin A., (2015 23 mar.), *China, Russia and the Tussle for Influence in Kazakhstan*, The Diplomat, Izgūts no: <http://thediplomat.com/2015/03/china-russia-and-the-tussle-for-influence-in-kazakhstan/>

²⁷¹ Whitmore B., (2015 9.sep.), *Why Belarus Is About To Get Interesting*, Radio Free Europe. Radio Free Liberty, Izgūts no: <https://www.rferl.org/a/why-belarus-is-about-to-get-interesting/27234694.html> ; Gubarevich I., (2015 2.apr.), *Belarus Engages with the US, Improves Ties with Europe and Post-Soviet Countries – Foreign Policy Digest*, Belarus Digest, Izgūts no: <http://belarusdigest.com/story/belarus-engages-us-improves-ties-europe-and-post-soviet-countries-%E2%80%93-foreign-policy-digest-2218>

aizsardzības plānu pārskatīšanu.”²⁷² Lai gan Krievija un NATO iepriekš centās veidot savstarpēju sadarbību, Krievijas agresija Ukrainā atgādināja par militāru draudu klātesamību Eiropā, līdz ar ko radās izpratne par nepieciešamību nodrošināt lielākas drošības garantijas alianses pierobežā. Viens no veidiem kā NATO ir reaģējusi uz Krievijas militārajiem draudiem, ir plāns par kaujas grupu izvietojumu Baltijas valstīs un Polijā. NATO austrumos ir aizsākta četru bataljona lieluma kaujas grupu izvietojšana, kas turpināsies 2017. un 2018.gadā.²⁷³ Plānots, ka 2017.gada vasarā kaujas grupas tiks pilnībā nokomplektētas, tādējādi 4 000 NATO karavīri alianses austrumos (Igaunijā, Latvijā, Lietuvā un Polijā) tiks nostādīti iepretim 33 000 karavīru lielajai armijai netālu no Maskavas.²⁷⁴ Papildu tam NATO cenšas uzlabot drošību arī Melnās jūras reģionā, kas ir stratēģiski nozīmīga vieta arī Krievijai, ko pierāda Krimas anektēšana. Šeit sauszemes brigādes vadību ir uzņēmusies Rumānija, kam pievienosies arī citas NATO dalībvalstis gan sauszemes, gan arī gaisa un jūras spēku nodrošināšanā.²⁷⁵ Šis neapšaubāmi ir zaudējums Krievijai, jo tā noteikti nevēlējās redzēt pastiprinātu NATO klātbūtni tās pierobežā. V.Putina preses sekretārs D.Peskovs (*Dmitry Peskov*) ir sacījis: „Mēs to uztveram kā draudu. Šādas darbības apdraud mūsu intereses, mūsu drošību. It īpaši ja tas nozīmē trešās valsts militārās klātbūtnes palielināšanos tuvu mūsu robežām. Tā pat nav Eiropas valsts,”²⁷⁶ ar domu, ka ASV veic šīs militārās darbības.

Visbeidzot, jāatzīmē, ka Krievijas intervence Ukrainā ir prasījusi tūkstošiem cilvēku dzīvību. Tā kā Krievija nav pilnībā atzinusi savu iesaisti konfliktā Austrumukrainā, ir grūti paziņot precīzu bojāgājušo vai ievainoto Krievijas iedzīvotāju skaitu. Taču dažādi avoti ir centušies noteikt aptuveno Krievijas upuru skaitu. Krievijas prezidenta V.Putina oponentu grupa „Atvērtā Krievija” apgalvoja, ka pierādījumi liecina, ka uz 2015.gada janvāri konfliktā bija miruši 276 Krievijas karavīri. Savukārt drošības un aizsardzības studiju pētnieks I.Sutjagins (*Igor Sutyagin*) uzskata, ka šim skaitlim drīzāk būtu jābūt ap 800 upuru.²⁷⁷ Savukārt brīvprātīga organizācija „Kargo 200 no Ukrainas uz Krieviju”, kas ievāc un publicē datus par mirušajiem Krievijas karavīriem Ukrainas konfliktā, 2017.gada sākumā ir

²⁷² Vizgvanova E., Romanovs E., (2014), *NATO valstu reakcija uz karadarbību Ukrainā un izmaiņas to rīcībpolitikā*, Latvijas Ārpolitikas institūts

²⁷³ *Boosting NATO's presence in the east and southeast*, (2017 15.mar.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_136388.htm?selectedLocale=en

²⁷⁴ Harding L., (2016), *Nato and Russia playing dangerous game with military build-up*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2016/oct/27/military-build-up-along-russias-border-no-cause-for-alarm>

²⁷⁵ *Boosting NATO's presence in the east and southeast*, (2017 15.mar.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_136388.htm?selectedLocale=en

²⁷⁶ MacAskill E., (2017 12.jan.), *Russia says US troops arriving in Poland pose threat to its security*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/us-news/2017/jan/12/doubts-over-biggest-us-deployment-in-europe-since-cold-war-under-trump>

²⁷⁷ Urban M., (2015 10.mar.), *How many Russians are fighting in Ukraine?*, BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-31794523>

uzskaitījusi jau 3298 bojāgājušos Krievijas iedzīvotājus Ukrainas konfliktā, un turpina atjaunot datus katru mēnesi.²⁷⁸ Kopumā ir skaidrs, ka Ukrainas konflikts ir prasījis vairāku Krievijas iedzīvotāju dzīvības, kas noteikti ir pieskaitāms pie Krievijas zaudējumiem šī konflikta kontekstā. Turklāt šādā skatījumā ir vērts pārdomāt, vai konflikta gaitā radies upuru skaits ir palīdzējis sasniegt Krievijas pausto mērķi „pasargāt Krievijas tautiešus”, „Krievijas pilsoņus” vai „krievvalodīgos” ārvalstīs.

Viens no Krievijas drošības koncepcijā minētajiem ārpolitikas mērķiem ir „pilntiesīga Krievijas dalība globālās un reģionālās, ekonomiskās un politiskās organizācijās”²⁷⁹, savukārt ārpolitikas koncepcijā tika speciāli izcelta Krievijas ieinteresētība palielināt sadarbību G8 ietvaros.²⁸⁰ Taču, tā kā Krievija anektēja Krimu, lielvalstis uz to reaģēja, izslēdzot Krieviju no G8 valstu grupas. Šāds diplomātisks solis no lielvaru puses bija ar mērķi atturēt Krieviju no agresijas Austrumukrainā, taču, kā redzams šobrīd, tas nav atturējis Krieviju no šādām darbībām. Vienlaikus G7 valstu grupas līderi apgalvo, ka ir gatavi uzņemt Krieviju atpakaļ šajā ekskluzīvajā valstu grupā, ja tā piekritīs ievērot starptautiskos noteikumus.²⁸¹ Taču pagaidām G7 valstu grupa funkcionē bez Krievijas klātbūtnes, kas varētu būt aizvainojoši Krievijai, ņemot vērā tās uzskatus par sevi kā vienu no globāliem līderiem. Krievijas izslēgšana no šīs valstu grupas līdz ar to ir pretrunā ar Krievijas koncepcijās ietvertajiem mērķiem un vienlaikus ir kā traucēklis, jo tiek slēgts viens no kanāliem starpvalstu komunikācijai.

4.1. tabula

Krievijas gūto rezultātu apkopojums

KRIEVIJA	2:6		
Iznākuma tips	Notikums	Materiāls ieguvums vai zaudējums?	Vai mērķis ir sasniegts?
Pozitīvie iznākumi	Krimas aneksija	Ieguvums	Jā
	Nemieri Ukrainas austrumu daļā	Ieguvums	Daļēji

²⁷⁸ Проект «Груз-200 из Украины в Россию», Izgūts no: <http://gruz200.zzz.com.ua/>; Груз -200 из Украины в Россию <https://www.facebook.com/groups/gruz200/?fref=ts>; Sharkov D., (2016 3.jul), *Over 2,000 Russian Fighters Killed in Ukraine: President's Spokesman*, Izgūts no: <http://www.newsweek.com/over-2000-russian-fighters-dead-ukraine-presidents-spokesman-434295>

²⁷⁹ *National Security Concept Of The Russian Federation*, (2000), The Ministry of Foreign Affairs of Russian Federation, Izgūts no: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/589768

²⁸⁰ *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*, (2013), Izgūts no: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/122186

²⁸¹ Waterfield B., Dominiczak P., Blair D., (2014 24.mar), *G8 suspends Russia for annexation of Crimea*, The Telegraph, Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/10720297/G8-suspends-Russia-for-annexation-of-Crimea.html>

Negatīvie iznākumi	Ukraina paraksta asociācijas līgumu, tuvināšanās ar ES	Zaudējums	Nē
	Nogalināti Krievijas pilsoņi	Zaudējums	Nav mērķis
	Sankcijas pret Krieviju un Krievijas ieviestās pretsankcijas	Zaudējums	Nav mērķis
	Krieviju izslēdz no G8	Zaudējums	Nē
	Ukrainas tuvināšanās ar NATO	Zaudējums	Nē
	NATO klātbūtnes palielināšana NATO austrumos	Zaudējums	Nē

4.1.tabulā ir apkopoti rezultāti par Krievijas darbību konflikta gaitā. Kopumā, apskatot Krievijas mērķus, ieguvumus un zaudējumus, ir redzams, ka Krievija ir guvusi divus nozīmīgus ieguvumus un sešus zaudējumus. No tiem abi ieguvumi var tikt uzskatīti kā tādi, kuri ir īstenojuši Krievijas ieceres un mērķus, savukārt starp Krievijas zaudējumiem ir redzams, ka četrās kategorijās Krievija nav sasniegusi savus izvirzītos mērķus. Varētu teikt, ka Krievijas vēlme noturēt Ukrainu savā interešu sfērā, ir ne tikai izgāzusies, bet patiesībā Ukraina ir vēl vairāk pietuvinājusies Rietumiem un atsvešinājusies no Krievijas, nekā tas būtu gadījumā, ja konflikts nebūtu aizsācies. Vienlaikus Ukrainas konflikts Krievijai ir radījis divus papildu zaudējumus, kas nav saistīti ar tās mērķu īstenošanu.

Gandrīz visi tabulā minētie notikumi ir vērtējami kā nozīmīgi. Krievijai mazāk nozīmīgs varētu būt fakts, ka tā ir izslēgta no G8, jo sadarbības iespējas citos formātos turpina pastāvēt. Savukārt no sarežģītības viedokļa Krievijas gūtie ieguvumi var tikt uzskatīti kā sarežģīti, jo to īstenošanai tika pielietota īpaša stratēģija, t.i., pielietotas hibrīdā kara metodes, sākotnēji noliegta Krievijas klātesamība u.c.

4.2. Ukrainas mērķi, ieguvumi un zaudējumi

Ukrainas konfliktā pati Ukraina ir valsts, kura ir notikumu epicentrā – tās teritorijā notiek pētāmais konflikts, un konfliktā notiekošās darbības tiešā veidā iespaido Ukrainu, tās iedzīvotājus, Ukrainas teritoriju, suverenitāti utt., kā arī kopējo valsts attīstību. Sadaļa par Ukrainas mērķiem, ieguvumiem un zaudējumiem teksta izklāsta ziņā ir īsāka par attiecīgo Krievijas sadaļu, jo Ukrainas mērķi ir samērā skaidri, un nav nepieciešams izplūst plašākā analizē par Ukrainas vēlmēm aprakstīto notikumu kontekstā. Vienlaikus iepriekš tekstā ir aprakstīti Krievijas ieguvumi un zaudējumi, kas lielā daļā gadījumu tieši pretēji atspoguļojas Ukrainas situācijas aprakstā (Krievijas ieguvums ir Ukrainas zaudējums), tāpēc, lai nenotiktu pārāk liela atkārtošāšanās, iepriekš aprakstītās detaļas netiks izklāstītas un analizētas atkārtoti.

Ukraina jau vairākus gadus veido aizvien ciešāku sadarbību ar ES. Ukraina ir centusies veidot tādu politiku, lai tā nepievienotos nevienam no blokiem, mēģinot rast balansu un sadarbību gan ar Krieviju, gan pēdējos gados aizvien ciešāk sadarbojoties ar ES. Kā teikts Ukrainas likumā “Par iekšpolitiku un ārpolitiku” (2010), Ukraina cenšas veidot “atvērtu ārpolitiku un tiecas uz sadarbību ar visiem ieinteresētajiem partneriem,”²⁸² vienlaikus izvairoties no sadarbības, kas raisa atkarību no kādas valsts, valstu grupas vai starptautiskas struktūras.

Gan bijušā Ukrainas prezidenta V.Juščenko, gan vēlāk arī V.Janukoviča un tagadējā prezidenta P.Porošenko laikā prezidentu administrācijas ir izteikušas vispārēju atbalstu integrācijai ar Eiropu. 2006.gadā Ukraina piekrita idejai par ciešāku politisko un ekonomisko saišu veidošanu ar ES. Ukrainas vēlmi sadarboties ar tās rietumu kaimiņu iezīmēja arī ratifikācijas process par Ukrainas pievienošanos Pasaules Tirdzniecības organizācijai, kas Ukrainas parlamentā tika atbalstīts ar 411 balsi “par” no kopējā 450 deputātu skaita.²⁸³ Ukrainas mērķis veikt ciešākus sadarbību ar ES ir skaidrs, ņemot vērā abu pušu sadarbību ES-Ukrainas Darbības plāna (2004 – 2008) (*angļu. val. - EU-Ukraine Action Plan*) ietvaros un vēlāk kopš 2009.gada sākot sadarbību Asociācijas dienaskārtības (*angļu.val. – Association Agenda*) īstenošanā, lai beigās nonāktu pie asociācijas līguma parakstīšanas. Arī Ukrainas valdības reformu programma 2010. – 2014.gadam kā stratēģisku mērķi iezīmēja ES-Ukrainas asociācijas līguma parakstīšanu, tiecoties izpildīt nepieciešamos noteikumus un principus, paralēli sagaidot iegūt Ukrainas kā ES dalībvalsts statusa perspektīvu. Savukārt 2011.gadā Ukrainas parlaments ārkārtas sanāksmes laikā pieņēma rezolūciju, kas paredz ātru ES-Ukrainas sarunu procesa norisi asociācijas līguma kontekstā.²⁸⁴ Jāatzīmē, ka Ukraina vēl pirms asociācijas līguma parakstīšanas kā savu galējo mērķi saredzēja ES dalībvalsts statusa iegūšanu. Aptuveni 50 – 60 % Ukrainas iedzīvotāju atbalstīja Ukrainas ciešāku integrāciju ar ES, turklāt šādu valsts virzību sabiedrība uzskata par iespēju veicināt labklājības un dažādu brīvību, tostarp ekonomisko brīvību, sekmēšanu Ukrainā.²⁸⁵

Viena no samilzušajām problēmām, kas traucē Ukrainas veiksmīgai attīstībai, ir korupcija. Kā savā novērtējumā 2011.gadā secinājusi starptautiskā nevalstiskā organizācija „*Transparency International*”, „korupcija Ukrainā ir sistēmiska problēma, kas eksistē visos

²⁸² *On the Principles of Domestic and Foreign Policy (Abstract text on July 1, 2010)*, (2010), Верховна Рада України, Izgūts no: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/annot/2411-17>

²⁸³ Shumylo-Tapiola O., (2012 April), *Ukraine at the Crossroads: Between the EU DCFTA & Customs Union*, Russia.Nei.Reports No. 11, Russia/NIS Center, Paris 2012, ISBN: 978-2-36567-011-1 (p.25), 11.lpp

²⁸⁴ Turpat

²⁸⁵ Turpat, 12.lpp

publiskās administrācijas līmeņos,²⁸⁶ piebilstot, ka par viskorumpētākajām institūcijām tiek uzskatītas politiskās partijas, likumdevējs, valsts amatpersonas, policija un tiesa. Arī Ukrainas Eiromaidana protestu viens no iemesliem bija neapmierinātība ar esošo varu, pieprasot pārtraukt korupciju elites vidū, izsakot neapmierinātību par oligarhu un arī V.Janukoviča, darbībām, nosodot uzņēmēju un politiķu ciešās saites, interešu konfliktu veidošanos u.tml.²⁸⁷ Līdz ar to Ukrainas mērķis ir uzlabot situāciju valsts pārvaldē, mazināt un izskaust korupciju, veicināt demokrātiskās vērtības un veikt citas tamlīdzīgas reformas. Kā sacījusi Ukrainas finanšu ministre N.Jaresko (*Natalie Jaresko*), „Ukrainas nācija nekad nav bijusi tik vienota tās vēlmē veidot Eiropas nākotni, kas balstīta caurspīdīgumā un tamlīdzīgās vērtībās,²⁸⁸ piemētot, ka Ukrainai ir visas iespējas pārtraukt korupciju valstī, jo tieši šobrīd valstī norit pārmaiņu process. Ukrainas vēlme reformēties, sekmēt ekonomisko izaugsmi un labklājību ir lielā mērā saistāma arī ar tās vēlmi ciešāk integrēties ar Eiropu. ES un citas starptautiskas institūcijas konsultē, mudina, kā arī veicina Ukrainas pārmaiņas, sniedzot gan konsultatīvu, gan arī finansiālu palīdzību Ukrainai, kas Ukrainas pārmaiņu procesu padara ne tikai par Ukrainas mērķi, bet arī par Rietumvalstu mērķi stabilizēt un attīstīt austrumu kaimiņa politisko un ekonomisko situāciju.

Ukrainas centieni integrēties ar ES bija galvenais Ukrainas mērķis, kas arī uzskatāms par konflikta izcelšanās iemeslu. Taču konflikta gaitā Ukrainai radās arī citi mērķi, turklāt daļa no tiem ir saistīti tieši ar konflikta izbeigšanu. Krievijas agresīvās darbības ir likušas Ukrainai meklēt palīdzību un sadarbības partnerus konflikta nomierināšanai, pārtraukšanai, kā arī kopējās drošības nodrošināšanai, tāpēc līdz ar konflikta notikumu gaitu Ukrainā ir skaidri nostiprinājusies vēlme aizvien ciešāk sadarboties ar NATO. Ukrainas un NATO attiecības kopumā ir bijušas nevienmērīgas, ko lielā mērā noteikusi Ukrainā pie varas esošo personu nosliece par labu kādam no sadarbības partneriem. Uz sadarbību ar Rietumvalstīm orientētā prezidenta V.Juščenko laikā notika Ukrainas un NATO tuvināšanās process. 2005.gada aprīlī, Viļņas samītā NATO ielūdza Ukrainu sākt pastiprinātu dialogu iespējamā dalībvalsts statusa iegūšanai nākotnē. Tobrīd NATO ģenerālsēkretārs J. Šefers (*Jaap de Hop Scheffer*) apgalvoja, ka šāds Ukrainas sarunu procesa sākums vēl nenozīmē, ka Ukraina tiks pieņemta kā NATO

²⁸⁶ *Fighting Corruption in Ukraine: a Serious Challenge*, (2012 31.oct.), Transparency International, Izgūts no: http://www.transparency.org/news/feature/fighting_corruption_in_ukraine_a_serious_challenge

²⁸⁷ Leshchenoko S., (2014 2.jun.), *Ukraine's New President Needs to Get Fellow Oligarchs to Stop Being So Corrupt*, New Republic, Izgūts no: <https://newrepublic.com/article/117971/petro-poroshenko-challenges-await-ukraines-president-elect> ; Kosloff N., *Ukraine: Insider Oligarchs Derail Maidan Revolution*, The Huffington Post, Izgūts no: http://www.huffingtonpost.com/nikolas-kozloff/ukraine-insider-oligarchs-derail-maidan-revolution_b_6773856.html

²⁸⁸ DiChristopher T., (2015 20.mar.), *Ukraine finance minister: Why we can end corruption*, CNBC, Izgūts no: <http://www.cnbc.com/2015/03/20/ukraine-finance-minister-why-we-can-end-corruption.html>

dalībvalsts, lai gan tā bija skaidri norādījusi, ka tā vēlas kļūt par NATO dalībvalsti.²⁸⁹ NATO-Ukrainas attiecības šajā laika periodā turpināja attīstīties, taču 2008.gadā Bukarestes samitā NATO neaicināja Ukrainu uzsākt Rīcības plāna izstrādi, kas nozīmē ka Ukrainai netika piedāvāta dalība NATO, atliekot šī jautājuma izskatīšanu līdz decembrim. Šāds lēmums tika pieņemts, pēc tam, kad aliansē bija norisinājušās asas diskusijas par šo jautājumu, kurā bija manāma alianses valstu viedokļu dalīšanās, ko iespaidoja arī Krievijas paustā negatīvā attieksme pret NATO ekspansiju.²⁹⁰ Vienlaikus, runājot par Ukrainu un Gruziju, NATO formāli paziņoja, ka “šīs valstis kļūs par NATO dalībvalstīm,” kas norādīja uz nākotnes iespējām un vienlaikus bija kā pamudinājums nepadoties un turpināt īstenot nepieciešamās reformas.²⁹¹ Izmaiņas abu pušu attiecībās notika līdz ar prezidenta V.Janukoviča nākšanu pie varas, līdz ar ko bija novērojama NATO un Ukrainas attiecību atsvešināšanās. 2010.gada vidū Ukrainas parlaments apstiprināja likumprojektu, kas noraidīja Ukrainas centienus kļūt par NATO dalībvalsti un nostādīja Ukrainu kā militāri neitrālu valsti, kas neiesaistās militāru bloku veidošanā. Papildus jāmin, ka tobrīd arī Ukrainas iedzīvotāju vidū vairākums bija pret Ukrainas dalību NATO.²⁹² Neskatoties uz to, Ukraina kā sadarbības partneris ir pastāvīgi piedalījies dažādās NATO operācijās, piemēram, misijās Irākā un Afganistānā.²⁹³

Pēc Eiromaidana Ukrainas jaunais parlaments sākotnēji neizrādīja vēlmi iestāties NATO.²⁹⁴ Nedaudz vēlāk, 2014.gada sākumā, NATO ģenerālsekretārs A.F.Rasmusens (*Anders Fogh Rasmussen*) apgalvoja, ka NATO vēl joprojām ir gatava uzņemt Ukrainu kā NATO dalībvalsti.²⁹⁵ Notikumiem attīstoties, 2014.gada augustā Ukraina tomēr nolēma, ka tā vēlas ciešāku sadarbību ar NATO – Ukrainas valdība ierosināja likumprojektu, kas atceļ Ukrainas kā militāri neitrālas valsts statusu, kas tika apstiprināts parlamentā 2014.gada decembrī.²⁹⁶ Kā vēlāk apgalvoja Ukrainas Nacionālās drošības padomes vadītājs O.Turčinovs (*Oleksander Turchynov*), Ukraina Krievijas agresiju saredz kā ilgtermiņa problēmu, un vienīgā “uzticamā ārējā garantija” Ukrainas suverenitātei un teritoriālās integritātes

²⁸⁹ Kuzieo T., (2005 29.apr.), Ukraine moves closer to NATO membership, *Eurasia Daily Monitor*, Volume 2 Issue 84

²⁹⁰ *Nato denies Georgia and Ukraine*, (2008 3.apr.), BBC, Izgūts no: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7328276.stm>

²⁹¹ *Bucharest Summit Declaration*, (2008 3.apr.), Press Release (2008) 049, NATO, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_8443.htm

²⁹² *Ukraine's parliament votes to abandon Nato ambitions*, (2010 3.jun.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/10229626> ; Pop V., (2010 4.jun.), *Ukraine drops Nato membership bid*, EU Observer, Izgūts no: <https://euobserver.com/news/30212>

²⁹³ *Relations with Ukraine, Key areas of cooperation*, (2017 3.apr.), North Atlantic Treaty Organisation, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37750.htm

²⁹⁴ *Deschytisia states new government of Ukraine has no intention to join NATO*, (2014 29.mar), Interfax Ukraine, Izgūts no: <http://en.interfax.com.ua/news/general/198372.html>

²⁹⁵ *Door to NATO remains open for Ukraine*, (2014 26.feb.), Euronews, Izgūts no: <http://www.euronews.com/2014/02/26/door-to-nato-remains-open-for-ukraine>

²⁹⁶ *Ukraine votes to drop non-aligned status*, (2014 23.dec.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-30587924>

saglabāšanai ir dalība NATO.²⁹⁷ Kā jau minēts iepriekš, 2017.gadā Ukrainas sabiedrībā ir vairākuma atbalsts Ukrainas dalībai NATO, tāpēc Ukrainas prezidents P.Porošenko ir paziņojis, ka Ukrainā tiks rīkots referendums par dalību NATO.²⁹⁸ Līdz ar to Ukrainas konflikta notikumi lika mainīt Ukrainas nostāju par mērķi izvirzot NATO dalībvalsts statusa iegūšanu.

Paralēli ciešākai sadarbībai ar Rietumvalstīm, Ukraina vēlas atgūt tās suverenitāti un atjaunot teritoriālo integritāti. Krievijas agresīvās darbības ir atņēmušas Ukrainai daļu teritorijas. Krievija ir anektējusi Krimu, kā arī ir radusies sarežģīta kara situācija Ukrainas austrumos. Ukrainas prezidents P.Porošenko ir aicinājis Rietumvalstis saglabāt sankcijas pret Krieviju, kamēr netiks atjaunota Ukrainas suverenitāte un teritoriālā integritāte,²⁹⁹ kā arī uzstādījis Ukrainas suverenitātes atjaunošanu par Ukrainas galveno prioritāti.³⁰⁰ Lai gan dažādos Ukrainas reģionos ir atšķirības kultūrā un arī politiskajā nostājā, tomēr Ukraina un tās iedzīvotāji vēlas saglabāt savas valsts vienotību. Aptaujas dati rāda, ka Krimas iedzīvotāji jūtās kā ukraiņi, kas liecina par to ciešo piederības izjūtu Ukrainai.³⁰¹ Jāatzīmē, ka Austrumukrainas iedzīvotājiem ne vienmēr ir pilnībā pretēja nostāja (salīdzinot ar pārējo Ukrainas daļu) Ukrainai nozīmīgos jautājumos. Piemēram, 2014.gada marta aptauja norāda, ka divas trešdaļas iedzīvotāju, kas dzīvo Ukrainas austrumos, atbalstīja Ukrainas prezidenta atcelšanu no amata pēc tam, kad viņš pameta valsti un atklājās viņa koruptīvās darbības. Papildu tam nozīmīgi, ka mazāk nekā viena ceturtdaļa Austrumukrainas iedzīvotāju uzskatīja, ka Krimas aneksija ir attaisnojama.³⁰² Austrumukrainas iedzīvotāji vēlas sadarbību ar Krieviju, taču tie nevēlas nonākt Krievijas tiešā kontrolē, kas arī no sabiedrības skatpunkta iezīmē Ukrainas vēlmi būt suverēnai un teritoriāli vienotai valstij.

Apskatot Ukrainas mērķus un salīdzinot tos ar konflikta norisi, jāsaka, ka Ukraina iet savu izvirzīto mērķu virzienā, taču līdz šim gūtie ieguvumi prasījuši arī ievērojamus zaudējumus. Par galveno un ļoti būtisku Ukrainas ieguvumu var uzskatīt ES-Ukrainas asociācijas līguma parakstīšanu, kas bija noteikts kā Ukrainas mērķis jau pirms konflikta izcelšanās. Neskatoties uz to, ka sākotnēji šis mērķis netika īstenots kā plānots, tomēr Ukraina

²⁹⁷ *Ukraine sets sights on joining NATO*, (2015 9.apr.), Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-nato-membership-idUSKBN0N01OW20150409>

²⁹⁸ *Ukraine's Petro Poroshenko 'will hold referendum' on Nato membership*, (2017 2.feb.), The Telegraph, Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/02/ukraines-petro-poroshenko-will-hold-referendum-nato-membership/>

²⁹⁹ *Poroshenko asks G7, EU to keep sanctions against Russia until Ukraine's full sovereignty*, (2016 12.sep.), UNIAN, Izgūts no: <https://www.unian.info/politics/1517468-poroshenko-asks-g7-eu-to-keep-sanctions-against-russia-until-ukraines-full-sovereignty.html>

³⁰⁰ Schearf D., (2014 14.jan.), *Ukraine's Poroshenko: Restoration of Sovereignty Top Priority for 2016*, VOANews, Izgūts no: <http://www.voanews.com/a/ukraine-poroshenko-crimea-donbas/3146213.html>

³⁰¹ Charney C., (2014 5.jun.), *What Do Ukrainians Want?*, IPI Global Observatory, Izgūts no: <https://theglobalobservatory.org/2014/06/what-do-ukrainians-want/>

³⁰² Turpat

ir parakstījusi asociācijas līgumu, kas pavēris tai plašu iespēju loku. Gandrīz visas ES valstis, izņemot Nīderlandi, ir ratificējušas asociācijas līgumu (Nīderlandē līgums ir ratifikācijas procesā),³⁰³ taču līgums par padziļinātu un vispārēju tirdzniecību 2016.gada 1.janvārī ir stājies spēkā.³⁰⁴ ES un Ukrainas integrācija jau šobrīd ir jūtama. Kā liecina statistika, gadu pēc asociācijas līguma stāšanās spēkā ir manāms Ukrainas eksporta apjoma pieaugums uz ES (2016.gadā, salīdzinot ar 2015.gadu, eksporta pieaugums uz ES ir 3,7 %)³⁰⁵, kamēr Ukrainas eksporta apjomi uz citiem tirgiem sarūk. Ukrainas eksporta apjomi konflikta un dažādu ierobežojumu dēļ ir strauji mazinājušies, un šobrīd par lielāko Ukrainas eksporta partneri ir kļuvusi ES – Ukrainas eksports uz ES 2016.gadā bija 37,1 %, taču uz Krieviju 9,9 % no kopējā eksporta apjoma 2016.gadā³⁰⁶ (salīdzinājumam, Ukrainas eksports uz Krieviju 2015.gadā bija 13 % no kopējā eksporta apjoma)³⁰⁷. Arī kopējā ES-Ukrainas tirdzniecība ir augusi par 8,1 %, liela daļa ES importa tarifu ir atcelti vai samazināt, taču lielākais progress ES-Ukrainas tirdzniecībā būs saskatāms turpmāko septiņu gadu laikā, kamēr tiks pilnībā ieviesti attiecīgie nosacījumi. Papildu tam Ukrainas pilsoņi – biometriskos pasu turētāji – kopš 2017.gada jūnija būs atbrīvoti no vīzu režīma, kas ļaus tiem iekļūt ES un uzturēties tajā 90 dienas.³⁰⁸ Šajā ziņā ES ir spērusi nozīmīgu soli, kas norāda, ka Ukraina ir svarīgs partneris, un, turpinot Ukrainas iesākto progresu, tā var sekmēt un uzlabot ne tikai Ukrainas kopējo ekonomisko un politisko stāvokli, bet arī Ukrainas pilsoņu ikdienu.

Otrkārt, Ukrainas viens no ieguvumiem ir tās ciešā sadarbība ar NATO, kas citkārt nebūtu tik pretimnākoša. Ukrainas konflikta situācija, tostarp Krievijas agresija, ir likusi NATO aktīvāk iesaistīties sarunās ar Ukrainu un sniegt tai nepieciešamo palīdzību. Ukraina jau agrāk ir veikusi sarunas ar NATO par iespējamo sadarbību, taču iepriekš Rietumvalstis bija nedaudz atturīgākas. Kā jau iepriekš minēts, pēc Ukrainas konflikta sākšanās, NATO

³⁰³ *Agreement Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part*, European Council, Council of the European Union, Izgūts no: <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/agreements-conventions/agreement/?aid=2014045>

³⁰⁴ *Ukraine*, Trade, European Commission, Izgūts no: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/>

³⁰⁵ *Latest statistics: Ukraine's trade with the EU boosted by the first full year of the Association Agreement*, (2017 22.febr.), European Union External Action, Izgūts no: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/21194/latest-statistics-ukraines-trade-eu-boosted-first-full-year-association-agreement_en

³⁰⁶ *Latest statistics: Ukraine's trade with the EU boosted by the first full year of the Association Agreement*, (2017 22.febr.), European Union External Action, Izgūts no: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/21194/latest-statistics-ukraines-trade-eu-boosted-first-full-year-association-agreement_en

³⁰⁷ *Ukraine Exports By Country*, Tradingeconomics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/exports-by-country>

³⁰⁸ *Eiropas Parlaments atbalsta Ukrainas vīzu režīma atcelšanu*, (2017 6.apr.), Eiropas Parlaments, Informācijas birojs Latvijā, Izgūts no: http://www.europarl.europa.eu/riga/lv/jaunumi/2017/apr_jaunumi/ukraina.html; Teffer P., Rettman A., (2017 7.apr.), *Three million Ukrainians can soon visit EU visa-free*, EU Observer, Izgūts no: <https://euobserver.com/foreign/137528>

paziņoja, ka tā vēl joprojām ir gatava uzņemt Ukrainu aliansē, ja tā izpildīs nepieciešamos nosacījumus. Vienlaikus NATO ir sniedz konsultatīvu un finansiālu palīdzību Ukrainai, kas jau tika aprakstīta Krievijas zaudējumu sadaļā.

Papildu Ukrainas ieguvums ir reformu procesa aizsākšana, jaunu vēlēšanu norise un uzlabojumu veikšana citos sektoros. Lai gan Ukraina ir tikai pārmaiņu procesa sākumā un ir nepieciešams liels ieguldījums turpmākās situācijas uzlabošanai, tā ir iesākusi pozitīvu virzību un sadarbība ar ES un NATO šo procesu īstenošanai tikai palīdzēs. Kā teikusi Ukrainas finanšu ministre N.Jaresko, Ukraina ir aizsākusi vairākas politikas iniciatīvas, kas mainīs to, kā valstī norit uzņēmējdarbība, pievēršot uzmanību arī valsts uzņēmumiem un padarot to darbību caurspīdīgāku. Papildu tam Ukraina ir pārtraukusi starpnieku darbību gāzes tirgus sektorā, kas vairāku gadu laikā lika aizplūst miljoniem dolāru; tā ir pieņēmusi likumus, kas liedz veikt nelikumīgus aizdevumus, kas laika gaitā ir traucējis banku darbībai u.c..³⁰⁹ Ukrainā ir uzlabota arī mediju vide, par ko liecina tās pakāpšanās par 22 vietām augstāk 2016.gada pasaules preses brīvības indeksa vērtējumā. Ukrainā ir pieņemts likums, kas paredz atklāt mediju īpašniekus, savukārt ikgadējā aptauja norādīja, ka 2015.–2016.gadu laikā ir pieaugusi sabiedrības izpratne par to, kam pieder mediji, kas veicina kritisku domāšanu par informāciju, ko sniedz attiecīgais medijs.³¹⁰ Runājot par korupciju, Ukrainā ir izveidotas trīs jaunas institūcijas, t.i., Ukrainas Nacionālais pretkorupcijas birojs, Speciāla pretkorupcijas prokuratūra un Nacionālā korupcijas novēršanas aģentūra.³¹¹ Lai gan uzlabojumi korupcijas novēršanas jomā nerit tik ātri un veiksmīgi, kā būtu vēlams, tomēr pie tā tiek strādāts un ir izveidotas atsevišķas iestrādes, kā, piemēram, izstrādāta Ukrainas Pretkorupcijas stratēģija.³¹² Ņemot vērā ES un NATO uzstājību par nepieciešamību Ukrainai strādāt pie korupcijas novēršanas procedūras (kas, piemēram, ļaus sniegt lielāku NATO atbalstu aizsardzības sektorā³¹³, vai ciešāku sadarbību ar ES), Ukrainai nāksies pastiprināti pievērsties šīs jomas sakārtošanā, kas ir arī pašas Ukrainas interesēs. Taču kopumā Ukrainā norit pārmaiņu procedūras, kas pamazām tiek ieviestas Ukrainas ikdienā. Bez šaubām, šādu milzīgu vēlmju (kā korupcijas novēršana vai mediju neatkarība) īstenošanai ir nepieciešams liels darbs un

³⁰⁹DiChristopher T., (2015 20.mar.), *Ukraine finance minister: Why we can end corruption*, CNBC, Izgūts no: <http://www.cnbc.com/2015/03/20/ukraine-finance-minister-why-we-can-end-corruption.html>

³¹⁰ Makarenko O., (2016 21.dec.), *Ukraine makes progress in media freedom, but oligarchs still run the show*, Euromaidan press, Izgūts no: <http://euromaidanpress.com/2016/12/21/ukraine-makes-steps-forward-in-media-transparency-but-oligarchs-still-run-the-show/>

³¹¹ *Report on implementation of the EU-Ukraine Association Agenda and the European Union-Ukraine Association Agreement*, (2016 jan.-mai.), Government Office for European Integration of the Secretariat of the Cabinet of Ministers of Ukraine, (p.73), 6.lpp

³¹² *NATO Welcomes Ukraine's Progress in Implementing Anti-corruption Reforms*, (2017 8.feb.), Mission of Ukraine to the North Atlantic Treaty Organization , Izgūts no: <http://nato.mfa.gov.ua/en/press-center/news/54541-u-shtab-kvartiri-nato-obgovorili-proces-realizacii-antikorupcijnih-reform-v-ukrajini>

³¹³ Turpat

vēlme mainīties, turklāt izmaiņas šajos sektoros prasa pacietību un darbību ilgākā laika periodā.

Jāatzīmē, ka konflikta gaita ir nesusi pārmaiņas arī politiskajā elitē. Ukrainā 2014.gadā tika ievēlēts jauns prezidents, kā arī ir notikušas parlamenta vēlēšanas, kurās tika ievēlēti vairāk nekā puse jaunu deputātu un kurās tikai divas no kopā sešām ievēlētajām partijām bija pārstāvētas arī iepriekšējā parlamentā. Jāatzīmē arī fakts, ka jaunievēlētajā parlamentā netika ievēlēta Komunistu partija.³¹⁴

Taču konflikts un gūtie ieguvumi līdzī ir nesuši arī zaudējumus. Pirmkārt, Krievija ir anektējusi Krimas pussalu, kas ir 27 000 km² liela teritorija³¹⁵ jeb sastāda aptuveni 5 % no Ukrainas kopējās teritorijas, tajā dzīvo aptuveni 2,3 miljoni iedzīvotāju³¹⁶ jeb 5 % no kopējā Ukrainas iedzīvotāju skaita un to etniskais sastāvs ir 58,5 % krievu, 24,4 % ukraiņu, 12,1 % Krimas tatāru, 1,4 % baltkrievu, u.c. nelielas mazākumtautību grupas.³¹⁷ Krīma ir nozīmīgs reģions lauksaimniecībai, vīna ražošanai, kā arī tajā ir plašas tabakas plantācijas. Vienlaikus Krimas klimats un piejūras atpūtas vietas laikā pirms konflikta ir piesaistījušas vairumu tūristu, kas ir ne tikai nesuši peļņu un veicinājuši naudas ieplūšanu Ukrainā, bet arī nodrošinājuši vietējos iedzīvotājus ar darba vietām.³¹⁸ Tomēr, lai arī kādas būtu Krimas priekšrocības, etniskais sastāvs vai platība, Krīma ir nelikumīgi atņemta Ukrainai, Krievija ir anektējusi Ukrainas teritoriju, un tas ir uzskatāms par Ukrainas zaudējumu.

Arī karadarbības izcelšanās un turpināšanās Ukrainas austrumos ir uzskatāma par Ukrainas zaudējumu, jo konfliktsituācija norit tieši Ukrainas teritorijā, ir apgrūtināta Ukrainas eksistence un tās iedzīvotāju ikdiena. Ukrainas austrumos dzīvojošie cilvēki sūdzas par bezdarbu, dārgajām precēm veikalos, kā arī nepārtraukto apšaudi, kas nemitīgi turpinās. Ukrainas austrumu teritorijas ir nošķirtas no pārējās Ukrainas, un pārvietošanās no separātistu teritorijas uz pārējo Ukrainas daļu ir iespējama tikai ar nepieciešamajiem nokārtotajiem dokumentiem; šo reģionu iedzīvotāji kopš konflikta sākuma nav varējuši piedalīties vēlēšanās; pāri konflikta robežjoslai ar Ukrainu ir pārtraukta preču kustība, jo nepieciešamos uzņēmumus ir sagrābuši separātisti; Ukrainas ogļu un tērauda rūpnīcas ir ievērojami cietušas, iepriekš par ļoti vērtīgu uzskatītais industriālais tīkls šobrīd ir sašķelts, kas nes līdzī ekonomiskos zaudējumus u.c. Kara izraisītās sekas līdzī nes lielu postu Ukrainas austrumu

³¹⁴ Grytsenko P., Walker S., (2014 27.nov.), *Ukraine's new parliament sits for first time*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2014/nov/27/ukraine-new-parliament--war-east-mps>

³¹⁵ *Crimea*, (2017), Encyclopedia Britannica, Izgūts no: <https://www.britannica.com/place/Crimea>

³¹⁶ *Crimea Fact Sheet*, (2014 28.feb.), New Eastern Europe, Izgūts no: <http://www.neweasterneurope.eu/articles-and-commentary/1114-crimea-fact-sheet>

³¹⁷ Turpat

³¹⁸ *What is the Crimea, and why does it matter?*, (2014 2.mar.), The Telegraph, Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10671066/What-is-the-Crimea-and-why-does-it-matter.html>

daļai, vienlaikus šī teritorija aizvien vairāk tiek nošķelta no pārējās Ukrainas, ko sekmē atsevišķas Krievijas darbības, kā, piemēram, Krievija par derīgu ceļošanas dokumentu uz Krieviju uzskata separātistu identifikācijas dokumentus.³¹⁹

Diemžēl Ukrainas konflikts ir prasījis ievērojamu skaitu upuru. Konflikta kopējais bojā gājušo skaits ir aptuveni 10 000 cilvēku,³²⁰ un vēl vismaz 21 000 ievainoti.³²¹ no kuriem lielākā daļa ir Ukrainas iedzīvotāji. Aptuveni 600 000 Ukrainu ir pametuši valsti Ukrainas konflikta dēļ, no kuriem lielākā daļa iedzīvotāju ir pārcēlušies uz dzīvi Krievijā, bet daļa ir aizbraukusi uz tādām valstīm kā Baltkrievija, Moldova, Polija, Ungārija un Rumānija.³²² Taču to iedzīvotāju dzīve, kuri dzīvo konflikta skartajos reģionos, saskaras ar medicīnas un pārtikas preču cenu milzīgu kāpumu, kas ir par 60 līdz 100 % augstāks nekā valdības kontrolētajās teritorijās, aptuveni 1,3 miljoniem iedzīvotāju Doņeckas un Luhanskas apgabalos ir apgrūtināta piekļuve dzeramā ūdens ieguvei u.tml.³²³

4.2. tabula

Ukrainas gūto rezultātu apkopojums

UKRAINA	3:3		
Iznākuma tips	Notikums	Materiāls ieguvums vai zaudējums?	Vai mērķis ir sasniegts?
Pozitīvie iznākumi	Ukraina paraksta asociācijas līgumu, tuvināšanās ar ES	Ieguvums	Jā
	Ukrainas tuvināšanās ar NATO	Ieguvums	Jā
	Pārmaiņas valstī, reformas, prezidenta maiņa	Ieguvums	Jā / Procesā
Negatīvie iznākumi	Krimas aneksija	Zaudējums	Nē
	Nemieri Ukrainas austrumu daļā	Zaudējums	Nē
	Nogalināti Ukrainas pilsoņi	Zaudējums	Nav mērķis

³¹⁹ Burridge T., (2017), *Blockades leave east Ukraine more isolated than ever*, BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-39504002>

³²⁰ *Conflict in Ukraine*, (2017 12.mai), Global Conflict Tracker, Council on Foreign Relations, <http://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/conflict/conflict-in-ukraine>; *Ukraine: Military Deadlock, Political Crisis*, (2016 19.dec), International Crisis Group, Briefing No 85, <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/eastern-europe/ukraine/b85-ukraine-military-deadlock-political-crisis>

³²¹ Grigas A., (2016 jul), *Frozen Conflicts. A Tool Kit for US Policymakers*, Atlantic Council, Dinu Patriciu Eurasia Center, (p 18), p.3; *Conflict in Ukraine*, (2017 28.apr), Global Conflict Tracker, Council on Foreign Relations, <http://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/conflict/conflict-in-ukraine>

³²² *Ukraine death toll hits 6,000 amid ongoing fighting – UN*, (2015 2.mar), UN News Centre, Izgūts no : <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=50215#.WSle8miGPIU>

³²³ *Ukraine. Situation update No.7*, (2015) No.7, United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Izgūts no: http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ocha_ukraine_situation_update_number_7_14_august_2015.pdf

4.2. tabulā ir apkopoti Ukrainas panākumi darbā apskatītā konflikta kontekstā. Kā redzams, apkopojot Ukrainas mērķus, ieguvumus un zaudējumus, Ukraina ir guvusi trīs ieguvumus, kā arī trīs zaudējumus. Gan no novērotāja, gan arī no pašas Ukrainas skatpunkta visi ieguvumi un zaudējumi ir vērtējami kā ļoti nozīmīgi. Ukrainas sasniegto ieguvumu sarežģītības pakāpi varētu raksturot kā samērā augstu, jo Ukrainai pārmaiņu process nav veidojies viegli, tā ir piedzīvojusi ļoti lielu sabiedrības aktivitāti, tas prasījis lielu upuru skaitu, kā arī jāsaka, ka pārmaiņu procesa rezultātā Ukrainā ir izcēlies karš, ir zaudēta teritorija un situācijas atrisinājums tuvākajā laikā, visticamāk, netiks īstenots.

4.3. Rietumvalstu mērķi, ieguvumi un zaudējumi

ES un NATO valstu darbība ir bijusi atklāta un tās mērķi ir publiski izziņoti, tāpēc identificēt Rietumvalstu mērķus Ukrainas konflikta kontekstā ir daudz vienkāršāk. Tā kā Ukrainas konflikta sākumpunktā pamatā bija iesaistīta tikai ES (NATO Ukrainas konflikta sākuma posmā nevirzījās uz ciešākas integrācijas veidošanu ar Ukrainu), tad turpmāk tekstā tiks uzskaitīti ES mērķi. Savukārt, tā kā NATO ir ļoti cieši saistīta ar ES (abu institūciju dalībvalstis lielā mērā pārklājas), tad NATO Ukrainas konflikta risināšanas gaitā tika iesaistīta vēlāk – jau kā preventīvs vai seku novēršanas instruments. Jāatzīmē, ka liela daļa informācijas, kas attiecas arī uz Rietumvalstu mērķiem, ieguvumiem un zaudējumiem, tika izklāstīta jau iepriekš tekstā, tāpēc, lai nenotiktu lieka atkārtošāns, šī sadaļa tekstuālā ziņā ir īsāka, nekā iepriekšējās divas attiecīgās nodaļas par Krieviju un Ukrainu.

Kopš 2004. gada ES ir uzsākusi Eiropas kaimiņattiecību politiku (turpmāk – EKP), kas attiecas uz valstīm Eiropas austrumos un dienvidos, tostarp Ukrainu. Kaimiņattiecību politikas mērķis ir stiprināt valstu labklājību, stabilitāti un drošību. EKP veido divpusēja sadarbība starp ES un tās partnervalstīm, turklāt papildinoši elementi EKP ir reģionālās sadarbības iniciatīvas Savienība Vidusjūrai un Austrumu partnerība. EKP pamatā ir demokrātija, tiesiskums, cilvēktiesības, laba pārvaldība, ilgtspējīga attīstība un tirgus ekonomikas principi. Tās ietvaros ES piedāvā privilēģētas attiecības ar kaimiņvalstīm, kuru ietvaros ir iespējams veidot ciešākas saites abu pušu starpā ekonomikas, politikas kā arī citos jautājumos, un sniegt palīdzību nepieciešamo reformu procesa īstenošanā. Lai sasniegtu uzstādītos mērķus, ES palīdz saviem partneriem, sniedzot finansiālu, kā arī konsultatīvu palīdzību. EKP neietver sevī ES paplašināšanās procesu, taču tā nav šķērslis abu pušu ciešakai sadarbībai nākotnē.³²⁴

³²⁴ *Eiropas Kaimiņattiecību politika*, (2017), Informācijas lapa par Eiropas Savienību, Izgūts no: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/1v/FTU_6.5.4.pdf

Austrumu partnerība tika izveidota ar mērķi sekmēt ES attiecības ar tās austrumos esošajām valstīm: Baltkrieviju, Ukrainu, Moldovu, Gruziju Azerbaidžānu un Armēniju. Vienošanās par Austrumu partnerības uzsākšanu tika panākta 2008.gadā. Līdz ar Gruzijas konflikta notikumiem Austrumu partnerības process tika paātrināts, un jau 2009.gadā tika uzsākta tās darbība. Austrumu partnerības ietvaros tiek veidota savstarpēji izdevīga sadarbība, kas sniedz atbalstu tirgus ekonomikai un labai pārvaldībai, veicina stabilitāti un ilgtspējīgu attīstību, ietver sevī centienus vairojot enerģētisko drošību un veidot ciešāku politisko dialogu, kā arī stiprināt savstarpējos kontaktus.³²⁵

2007.gada martā starp ES un Ukrainu tika aizsāktas sarunas par asociācijas līgumu, kas ietvertu arī līgumu par padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības zonu. Sarunu procedūra ilga līdz pat 2011.gadam, un 2012.gadā līgums tika akceptēts. Taču ES atbilstoši nosacījumiem bija gatava parakstīt asociācijas līgumu tikai pēc tam, kad Ukraina veiktu nepieciešamo progresu un attīstību konkrētajās jomās, kā, piemēram, vēlēšanu un tiesu sistēmā.³²⁶ ES mērķis šajā ziņā bija veidot ciešāku integrāciju ar Ukrainu un padziļināt politisko sadarbību, turklāt jāatzīmē, ka tie nebija ES diktēti noteikumi, bet gan nosacījumi Ukrainas attīstībai, kuru īstenošanā bija ieinteresētas abas puses.

Ukrainas konflikta norises gaitā ES un NATO izveidojās jauni mērķi, kas balstīti gan aizsardzības nolūkos, gan arī izpaužas kā Rietumvalstu centieni pretoties Krievijas agresijai un pasargāt Ukrainu. Rietumvalstu ieviestās sankcijas, lai nosodītu Krieviju par Krimas anektēšanu, kā arī ar nolūku likt Krievijai Krimu atgriezta atpakaļ Ukrainas sastāvā, kļuva par jaunu Rietumvalstu izvirzīto mērķi. Savukārt pēc tam, kad aizsākās nemieri Ukrainas austrumu daļā, un tika virzīti pārrunu procesi, kas noveda pie pirmās un vēlāk otrās Minskas vienošanās, Rietumvalstis par mērķi uzstādīja karadarbības pārtraukšanu Ukrainas austrumos un Minskas pamiera nosacījumu ievērošanu. Rietumvalstu mērķis bija izdarīt spiedienu pret Krievijas eliti un atsevišķām sfērām ekonomikā, lai tas atturētu Krieviju no paplašinātas agresijas Ukrainā.³²⁷

Ukrainas konflikta līdzšinējās sekas norāda uz atsevišķiem ieguvumiem, kurus guvušas Rietumvalstis. Neskatoties uz to, ka sākumā Ukrainas prezidents V.Janukovičs neparakstīja asociācijas līgumu ar ES, tomēr nedaudz vēlāk šis process pavērtās pretējā

³²⁵ Eastern Partnership, (2016. 19.okt), European Union. External Action, Izgūts no: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/419/eastern-partnership_en; *Eiropas Kaimiņattiecību politika*, (2017), Informācijas lapa par Eiropas Savienību, Izgūts no: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/lv/FTU_6.5.4.pdf

³²⁶ *The EU-Ukraine Association Agreement and Deep and Comprehensive Free Trade Area. What's it all about?*, European Union. External Action, (22.lpp), 2.lpp, Izgūts no: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/vademecum_en.pdf

³²⁷ Dempsey J., (2014 17.jul.), *Europe's Weakness Over Russia*, Carnegie Europe, Izgūts no: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=56172>

virzienā, un kā sākumā bija plānots, Ukraina parakstīja asociācijas līgumu ar ES, kas paredz, ka turpmāk būs iespējams veidot ciešāku integrāciju un attīstīt abu pušu sadarbību. Jau iepriekš tika aprakstīts, ka ir manāms pieaugums Ukrainas un ES tirdzniecībā, gada laikā savstarpējai tirdzniecībai pieaugot par 8,1 % (salīdzinot datus par 2015. un 2016.gadu).³²⁸

Tomēr Rietumvalstīm ir radušies vairāki zaudējumi. Sankcijas pret Krieviju un Krievijas ieviestās pretsankcijas ir tieši ietekmējušas ES un NATO valstis, tādējādi radot negatīvu ietekmi uz šo valstu ekonomiku. Savukārt Krievijas recesija un izmaiņas valūtas kursos ir netieši, tomēr papildus ietekmējuši Rietumvalstu ekonomiku.³²⁹ ASV tirdzniecība ar Krieviju ir salīdzinoši neliela, tāpēc sankciju negatīvā ietekme uz ASV ir bijusi daudz mazāka nekā uz ES. 2014.gadā lielāko ES tirdzniecības partneru vidū Krievija ieņēma trešo vietu, sastādot 8,4 % no kopējā tirdzniecības apjoma, tāpat arī ES ieņēma nozīmīgu lomu Krievijas tirdzniecības partneru vidū, kā lielākais Krievijas partneris sastādot gandrīz pusi (48 %) no kopējā Krievijas tirdzniecības apjoma ar ārvalstu partneriem.³³⁰ Dati no 2013. līdz 2015.gadam norāda, ka kopumā ES eksporta apjomi uz Krieviju samazinājās par 2,8 % no kopējā ES eksporta apjoma. Eiropā vislielākais samazinājums Krievijas eksporta daļā no kopējā valsts eksporta (sastādot septiņu līdz gandrīz vienpadsmit procentu lielu samazinājumu) bija Somijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Polijā, Slovākijā un Čehijā. (*skat. 5.pielikumu*) Savukārt ASV šajā pašā mērījumu kategorijā izjuta samazinājumu tikai par 0,24 %. Salīdzinājumam 2013.gadā ES tirdzniecība ar Krieviju bija desmit reizes lielāka, nekā ASV tirdzniecība ar Krieviju; ASV un Krievijas preču tirdzniecības apjoms vidēji ir tikpat liels kā ASV-Nīderlandes preču tirdzniecības apjoms; laika posmā no 2013. līdz 2015.gadam ASV zaudējums sankciju dēļ absolūtos skaitļos bija tik pat liels cik Itālijas zaudējums; ASV eksports uz Krieviju 2015.gadā absolūtos skaitļos bija tik pat liels cik Polijas eksports uz Krieviju. Šāds salīdzinājums ļauj vieglāk salīdzinošās kategorijās izprast abu pušu tirdzniecības apjomus ar Krieviju, kas skaidro arī sankciju ieviešanas zaudējumu apjomu lielo atšķirību.³³¹ Tomēr, apskatot kopainu, 2016.gada oktobrī publicēts pētījums vēsta, ka ES ekonomika ir bijusi noturīga pret sankciju režīmu, parādot savu spēju pārorientēties uz citiem tirgiem un attīstīt sadarbību ar citiem partneriem. Lai gan precīzu sankciju ietekmi uz ES

³²⁸ *Latest statistics: Ukraine's trade with the EU boosted by the first full year of the Association Agreement*, (2017 22.feb), European Union External Action, Izgūts no: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/21194/latest-statistics-ukraines-trade-eu-boosted-first-full-year-association-agreement_en

³²⁹ *Sanctions after Crimea: Have they worked?*, Nato Review, Izgūts no: <http://www.nato.int/docu/review/2015/Russia/sanctions-after-crimea-have-they-worked/EN/index.htm>

³³⁰ Moret E., Giumelli F., Bastiat-Jarosz D., *Sanctions on Russia: Impacts and economic costs on the United States*, Geneva International Sanctions Network, (pp 25), 14.lpp Izgūts no: <http://graduateinstitute.ch/files/live/sites/iheid/files/sites/internationalgovernance/shared/Russian-Sanctions-Report.pdf>

³³¹ Turpat, 15.lpp

ekonomiku ir grūti noteikt, tomēr aptuvenie aprēķini liecina, ka Rietumu sankcijas pret Krieviju un Krievijas sankcijas pret Rietumiem kopumā 2014.gadā ES izmaksāja 40 miljardus eiro, t.i., 0,3 % no ES IKP, savukārt 2015.gada izmaksas bija mērāmas 50 miljardos eiro, t.i., 0,4% no ES IKP. Sankciju dēļ ir nācies atcelt, atlikt vai pārorientēt augsta līmeņa darījumus uzņēmējdarbības vidē. Viens no lielākajiem zaudējumiem sankciju kontekstā bija Francijas un Krievijas iepriekš noslēgtā līguma atcelšana, kas paredzēja, ka Francija piegādās Krievijai divus „*Mistral*” klases kuģus, taču tā kā līgums tika atcelts, Francijai nācās atmaksāt 1,2 miljardus eiro Krievijai, kas bija noteiktā līguma cena, un papildu 250 miljonus eiro kā soda naudu. Tomēr Francijai izdevās nedaudz uzlabot šo situāciju, minētos kuģus pārdodot Ēģiptei par 950 miljoniem eiro.³³²

Kā jau minēts iepriekš, konflikta norises gaitā Rietumvalstīm radās jauni papildu mērķi, t.i., atjaunot Ukrainas suverenitāti un teritoriālo integritāti. ES un ASV ir stingri nosodījušas Krievijas agresiju Ukrainā, neatzīstot Krimu par Krievijas sastāvdaļu un uzstājot uz tās atdošanu Ukrainai. Līdz šim Krima ir aizvien vairāk atdalījies un dezintegrējies no Ukrainas. Tās infrastruktūra tiek atdalīta no Ukrainas un savienota ar Krieviju, tās iedzīvotāji tiek integrēti Krievijā, pieņemot Krievijas pilsonību un pasi, tiek rīkot arī dažādi kultūras pasākumi u.tml.³³³ Paralēli tam Rietumvalstu retorika aizvien mazāk piemin Krimas atgūšanu, bet vairāk runā par pamiera ieviešanu un citu Minskas vienošanās ietvaros noslēgto punktu ieviešanu, kas, iespējams, ir vieglāk sasniedzami mērķi. Krimas aneksija līdz ar to ir uzskatāma par Rietumvalstu nenasniegto mērķi, turklāt cerības to atgūt mazinās aizvien vairāk, ņemot vērā faktu, ka Krimas integrācija Krievijā turpina attīstīties, savukārt sabiedrība ar laiku samierinās ar faktu, ka Krimas aneksija ir notikusi.

Arī nerimstošā konfliktsituācija Austrumukrainā ir uzskatāma par Rietumvalstu nenasniegto mērķi. Rietumvalstis ir centušās pārtraukt karadarbību, kas ir bijis viens no konflikta gaitā izvirzītajiem mērķiem, turklāt Minskas sarunu gaitā šāds nosacījums tika izvirzīts. Taču līdz šim Ukrainas austrumos konfliktsituācija turpinās, nav notikusi ieroču atvilkšana un kārtējie centieni rast pamieru ir izgāzušies. Monitorings liecina, ka konflikta reģionā turpinās apšaudes, tiek izmantota smagā artilērija, kā, piemēram, mīnmetēji un tanki,

³³² Vey J.B., Irish J., (2015 23.sep.), *France, Egypt agree 950 million euro Mistral warship deal*, Reuters, <http://www.reuters.com/article/us-france-egypt-mistral-idUSKCN0RN18Z20150923> ; Moret E., Biersteker T., Giumelli F., Portela C., Veber D., Bastiat-Jarosz D., & Bobocea C., (2016 12.oct), *The New Deterrent? International Sanctions Against Russia Over The Ukraine Crisis*, Geneva International Sanctions Network, (43.p) 13.lpp
<http://repository.graduateinstitute.ch/record/294704/files/The%20New%20Deterrent%20International%20Sanctions%20Against%20Russia%20Over%20the%20Ukraine%20Crisis%20-%20Impacts,%20Costs%20and%20Further%20Action.pdf>

³³³ Sedova I., (2017 13.feb.), *Ukrainians in Crimea: Six sanctions for refusing a Russian passport*, Euromaidan Press, Izgūts no: <http://euromaidanpress.com/2017/02/13/ukrainians-in-crimea-six-sanctions-for-refusing-a-russian-passport/>

un aizvien turpina pieaugt konfliktā bojā gājušo personu skaits. Papildu tam Krievijas prezidents 2017.gada februārī parakstīja rīkojumu, ka Doņeckas un Luhanskas separātistu reģionu pases ir derīgas arī Krievijā, kas ir pretēji Minskas vienošanās nosacījumiem, tādējādi šos reģionus vēl vairāk integrē Krievijas telpā.³³⁴

Spilgts notikums bija lidmašīnas MH17 notriekšana. Traģiskā avārija Ukrainas austrumos prasīja 298 cilvēku dzīvības, turklāt šie cilvēki nebija konfliktā iesaistītas militārpersonas, bet gan civiliedzīvotāji, kas savās ikdienas gaitās devās no Amsterdamas uz Kualalumpuru. Cietušo vidū lielākā daļa pasažieru bija Nīderlandes pilsoņi (193), kā arī Malaizijas (43), Austrālijas (27), Indonēzijas (12), Lielbritānijas (10), Vācijas (4), Beļģijas (4), Filipīnu (3), Kanādas (1) un Jaunzēlandes (1) pilsoņi.³³⁵ Lai gan sākumā tika izvirzītas dažādas versijas par lidmašīnas katastrofas iemesliem (tehniskas problēmas lidmašīnā, trieciens jeb saskare ar citu lidmašīnu), tomēr starptautiskā izmeklēšanas komanda pēc kriminālizmeklēšanas secināja, ka lidmašīnas avāriju izraisīja Krievijas “*Buk*” raķete, kura negadījuma dienā tika ievesta Ukrainas teritorijā, savukārt pēc lidmašīnas notriekšanas, izvesta atpakaļ uz Krieviju. Izmeklētāji vēl nav noskaidrojuši, kuras tieši bija tās personas, kuras veica raķetes palaišanu. Ukrainas nemiernieki apgalvo, ka viņiem nav bijušas pieejamas ne atbilstošās raķešu sistēmas, ne arī cilvēki, kas mācētu ar tām rīkoties. Tikmēr Krievijas puse kopš katastrofas brīža vairākas reizes ir mainījusi argumentus par notikušā iemesliem, turklāt noliegusi Krievijas vainu avārijas izraisīšanā.³³⁶ Neskatoties uz plašo un detalizēto pierādījumu apjomu, kā arī dažādu valstu pārstāvju iesaisti notikušā izmeklēšanā, V.Putina preses sekretārs D.Peskovs apgalvo, ka stāsts par MH17 lidmašīnas notriekšanu satur ļoti daudz spekulāciju un neprofesionālu informāciju.³³⁷ Lai arī kurš būtu vainojams šīs katastrofas izraisīšanā, ir skaidrs, ka Rietumvalsts ir cietusī puse šajā avārijā, tāpēc tas pieskaitāms pie Rietumvalstu zaudējumiem.

³³⁴ McKirdy E., (2017 23.feb.), *Ukraine ceasefire: No sign of weapons withdrawal, official says*, CNN, Izgūts no: <http://edition.cnn.com/2017/02/22/europe/ukraine-ceasefire-violations/>; Paauwe C., (2017 12.apr.), *Another Failed 'Ceasefire' in Ukraine*, Foreign Policy Journal, Izgūts no: <https://www.foreignpolicyjournal.com/2017/04/12/another-failed-ceasefire-in-ukraine/>

³³⁵ *Crash of Malysua Airlines flight MH17*, (2015 oct.), Report by Dutch Safety Board, The Hague, (279 p), 27.lpp

³³⁶ *MH17 missile 'came from Russia', Dutch-led investigators say*, (2016 28.apr.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-37495067>

³³⁷ Harding L., Luhn A., (2016 28.sep.), *MH17: Buk missile finding sets Russia and west at loggerheads*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2016/sep/28/flight-mh17-shot-down-by-missile-brought-in-from-russia-ukraine-malaysia-airlines>

Rietumvalstu gūto rezultātu apkopojums

RIETUM-VALSTIS	2:2		
Iznākuma tips	Notikums	Materiāls ieguvums vai zaudējums?	Vai mērķis ir sasniegts?
Pozitīvie iznākumi	Ukraina paraksta asociācijas līgumu, tuvināšanās ar ES	Ieguvums	Jā
	NATO klātbūtnes palielināšana NATO austrumos	Ieguvums	Nav mērķis
Negatīvie iznākumi	Sankcijas pret Krieviju un Krievijas ieviestās pretsankcijas	Zaudējums	Nav mērķis
	Krimas aneksija	-	Nē
	Nemieri Ukrainas austrumu daļā	-	Nē
	MH17 lidmašīnas notriekšana	Zaudējums	Nav mērķis

4.3. tabulā ir apkopoti dati par Rietumvalstu mērķiem, ieguvumiem un zaudējumiem. Kopumā ir redzams, ka konflikts ir sniedzis Rietumvalstīm divus ieguvums un divus zaudējumus. Tā kā Rietumvalstu galvenais un sākotnēji vienīgais mērķis bija asociācijas līguma parakstīšana ar Ukrainu, tad jāsaņem, ka šis vienīgais mērķis ir sasniegts. Taču konflikta laikā radušies mērķi – Krimas atgriešana Ukrainai un konflikta pārtraukšana Austrumukrainā – līdz šim nav īstenoti. Jāpiebilst, ka šie līdz šim neīstenotie mērķi nerada tiešu ietekmi uz ES un NATO valstīm. Rietumvalstis līdz ar Krimas aneksiju un nemieriem Ukrainas austrumos nav guvušas materiālu zaudējumu. Taču šo mērķu sasniegšana Rietumvalstīm ir principiāls jautājums, kas drīzāk norāda uz Krievijas un ES/NATO cīņu par vērtībām un cilvēku prātiem.

Asociācijas līguma parakstīšana ir uzskatāma par nozīmīgu ieguvumu, turklāt šis mērķis ir bijis diezgan sarežģīts, ņemot vērā Ukrainas svārstīgo stāvokli šajā jautājumā, kā arī Krievijas veikto spiedienu. Arī NATO klātbūtnes palielināšana Eiropas austrumos ir uzskatāms par nozīmīgu ieguvumu, jo konflikts Ukrainā ir licis saliedēties NATO dalībvalstīm, kas pretējā gadījumā (ja konflikts Ukrainā nebūtu) netiktu īstenots, turklāt iespējams, pat būtu novērojama NATO idejas, eksistences un jēgas apšaubīšana.

Sankciju ieviešana, kas ir viens no Rietumvalstu zaudējumiem, ir diezgan nozīmīgs zaudējums, jo vairākus gadus ES ir centusies veidot aizvien ciešāku sadarbību ar Krieviju, un šī procesa virzība līdz ar konfliktu un sankciju ieviešanu ir pārtraukta. Arī lidmašīnas MH17 notriekšana ir uzskatāma par nozīmīgu zaudējumu, jo šī traģēdija ir prasījusi lielu skaitu ar konfliktu pilnībā nesaistītu upuru.

REZULTĀTI

Ukrainas konflikts norit Ukrainas teritorijā, kur ir novērojama Krievijas intervence. Par šo abu pušu konflikta cēloni var uzskatīt Ukrainas vēlmi reformēties, kas paredz arī ciešākas sadarbības veicināšanu ar Rietumvalstīm. Vienlaikus nevar noliegt, ka Krievija ir izmantojusi Ukrainas vājuma mirkli un neskaidrību varas pozīcijās, lai īstenotu savas intereses. Lai gan konflikts norit starp Krieviju un Ukrainu (turklāt Krievija līdz galam neatzīst tās iesaisti Ukrainas austrumos notiekošajos nemieros), tomēr konfliktā ir iesaistīta arī trešā puse – Rietumvalstis jeb ES un NATO valstis –, turklāt sabiedrībā bieži vien šis konflikts tiek uztverts kā Rietumvalstu un Krievijas cīņa par ietekmi Ukrainā.

Ukrainas konflikta kontekstā ir manāmi vairāki apstākļi, kas Rietumvalstu uztverē Krievijas panākumus konflikta ietvaros liek vērtēt daudz pozitīvāk. Pirmkārt, konflikta konteksts ir spēlējis negatīvu lomu Rietumvalstu uztverē par konflikta iznākumu. Vēl pirms konflikta ES un NATO aktīvi darbojās, lai pēc iespējas uzlabotu attiecības ar Krieviju. ES uzskatīja Krieviju kā nozīmīgu spēlētāju reģionālās drošības izaicinājumu risināšanā, tika veidoti plāni par brīvās tirdzniecības zonu, bezvīzu režīmu u.tml. Savukārt NATO, kura sākotnēji tika veidota kā alianse valstu aizsardzībai pret Padomju Savienības agresiju, laika gaitā bija uzlabojusi attiecības ar PSRS mantinieci Krieviju, tādējādi radot diskusijas par alianses eksistences jēgu un vienlaikus izsakot idejas par Krievijas pievienošanu NATO. Papildu tam ES bija ļoti ieinteresēta sadarbības veidošanā ar Ukrainu, tāpēc laikā līdz brīdim, kad 2013.gada nogalē Viļņas samitā bija paredzēta asociācijas līguma parakstīšana ar Ukrainu, ES valdīja cerību pilna atmosfēra. Šāds konteksts un apkārtējo apstākļu kopums, kurā, neskatoties uz iespējamiem sarežģījumiem, Rietumvalstis sagaidīja aizvien ciešāku sadarbību ar Krieviju, kā arī integrāciju ar Ukrainu izrādījās tikai ilūzija, kas līdz ar 2013.gada novembri un sekojošiem Krievijas agresijas soļiem Ukrainā radīja neizpratni un neizdošanās sajūtu. Papildu tam, šāda agresīva Krievijas rīcība iepriekš netika gaidīta, sabiedrības uzskatos kara iespējamība Eiropā šķita izzudusi līdz ar Aukstā kara beigām, tāpēc Ukrainas konflikta asiņainie un dramatiskie notikumi raisīja vēl lielāku sašutumu un bezspēcību, nekā tas būtu, ja kara iespējamība būtu pieļauta iepriekš.

Otrkārt, jāsaprot, ka ir novērojamas krasas atšķirības līderu novērtējumā. Rietumvalstu līderi, it īpaši līderi ES, pēdējā laikā bieži izpelnās kritiku, vērtējot viņus kā vājus. Šādu vērtējumu ir veidojušas gan Rietumvalstis pēdējā laikā skārušās problēmas (ekonomiskā krīze, bēgļu jautājums u.c.), gan arī ES pastāvošā sistēma, kas bieži vien liek piekāpties un rast kompromisus, tādējādi liedzot īstenot valstu vēlmes pilnā apjomā. Tajā pašā laikā Krievijas prezidents V.Putins ir kā pretstats sabiedrības vērtējumā, kas tiek uztverts kā spēcīgs

līderis, kas spēj realizēt valsts intereses. Neapšaubāmi, Krievijas un Rietumvalstu līderu izpausmes ir atšķirīgas, ņemot vērā valstu politiskos režīmus un to darbību sistēmu, taču, neskatoties uz to, sabiedrības prātos tas ļauj pielīdzināt līderus valstīm, asociēt līderu darbības ar konkrēto valstu rīcību, tādējādi Krieviju uztvert par spēcīgāku, taču Rietumvalstis par vājākām arī bez konflikta klātbūtnes.

Treškārt, konflikta gaitā ir mainījies mērījuma atskaites punkts, kas iezīmē, vai konflikts uzskatāms par veiksmīgu Rietumvalstīm. Ja sākotnēji, vēl neilgi pirms konflikta, par atskaites punktu tika uzskatīts fakts par to, vai Ukraina parakstīs asociācijas līgumu vai nē, tad vēlāk līdz ar konflikta attīstību un sankciju ieviešanu par mērījuma atskaites punktu tika izvirzīts Krimas jautājums un pussalas atgriešana Ukrainai. Kopš Krimas aneksijas Rietumvalstis turpina nosodīt šo Krievijas agresīvo darbību un uzstāt uz tās atgriešanu Ukrainai, taču, laikam ejot, cerība par Krimas atgriešanu mazinās. Lai gan līderi skaļi nepauž šādu viedokli, tomēr līderu darbība un akcenta maiņa, vairāk uzsverot Minskas vienošanās ievērošanu, rada iespaidu par Rietumvalstu līderu centieniem mainīt mērījuma atskaites punktu. Minskas noteikumu ievērošana šķiet realizējamāks un sasniedzamāks mērķis nekā Krimas atgūšana, tāpēc šāda uzsvara maiņa var tikt izmantota kā Rietumvalstu ierocis sava tēla nosargāšanai. Vienlaikus sabiedrības informētība par faktu, ka Minskas vienošanās gadījumā daļa Rietumvalstu sankciju varētu tikt atceltas, rada bažas par ES un NATO valstu līderu nostāju un attieksmi pret Krimas aneksiju. Papildu tam konflikta stagnācija un situācijas saglabāšanās esošajā stāvoklī, kas neliecina par uzlabojumiem, sabiedrības uztverē nostāda Krieviju kā pusi, kas realizējusi savus mērķus Ukrainā.

Konflikta nozīmīgie notikumi norāda uz Krieviju kā agresoru, kas rīkojas pēc savas patikas, ignorē starptautiski pieņemtās normas un apzināti padara neskaidru konflikta kopainu. Tieši šāda Krievijas rīcība liek uzskatīt to kā spēcīgāku, līdz ar to arī veiksmīgāku konfliktā iesaistīto pusi. Arī sabiedrībā veiktās aptaujas norāda, ka Rietumvalstīs par vainīgo konflikta izcelsmē uzskata Krieviju, kas skaidrojams gan ar konflikta galvenajiem notikumiem, kas attēlo Krieviju kā agresoru, gan ar faktu, ka Rietumvalstis neizprot faktu, ka Krievija savu interešu sfēru uzskata par ļoti nozīmīgu zonu savu mērķu realizācijā, kur Rietumvalstu interešu īstenošana tiek uzskatīta par apdraudējumu.

Lai gan abas Minskas vienošanās visus spēlētājus nostāda līdzvērtīgās pozīcijās, arī šeit parādās Rietumvalstu piekāpšanās Krievijas interesēm, jo Krievija Minskas vienošanā ir panākusi savu interešu iekļaušanu un pat iejaukusies Ukrainas iekšējās lietās. Tādējādi Krievija turpina diktēt noteikumus ne tikai teritorijā, bet arī miera procesa risināšanas ietvaros, savukārt Rietumvalstis nav pārāk uzstājīgas, lai neveidotu provokatīvas darbības

Krievijai. Vienlaikus Krimas jautājums nav ietverts Minskas vienošanās, kas it kā atstāj novārtā šo problēmu, neveidojot citu formātu, kurā šis jautājums tiktu risināts.

Neskatoties uz dažādām nesaskaņām Rietumvalstu vidū, atšķirīgo uztveri par Krievijas agresiju un uzskatiem par iespējamiem risinājuma variantiem, Rietumvalstis ir spējušas vienoties par kopīgu, vienotu rīcību – ir ieviestas gan ekonomiskās, gan diplomātiskās sankcijas pret Krieviju. Pozitīvi ir tas, ka Rietumvalstis šīs sankcijas laika gaitā ir noturējušas un pagarinājušas, taču iekšējās ķildas un diskusijas veidojušas negatīvu fonu uztverē par Rietumvalstu vienotību. Sajūtu, ka Rietumvalstis varētu atcelt sankcijas vairo, piemēram, apziņa, ka ES ir valstu grupa, kas ir samērā atturīga pret sankciju pagarināšanu un to nepieciešamību, kā arī papildu raizes sagādā Nīderlandes pārdomas par asociācijas līguma ratifikāciju. Novērotāja acīs Rietumvalstis ir izrādījušas savu vājumu, militāri neiesaistoties un pieturoties pie ekonomiskiem un diplomātiskiem rīkiem, kas pretstatā Krievijas militārajai iesaistei var šķist nepiemēroti.

Demokrātiskās un liberālās vērtības pārstāvošās Rietumvalstis, kurās pastāv brīva prese un mediji, liek iepazīties ar dažādu informāciju, uztvert kritiku, apšaubīt, diskutēt un apstrīdēt esošos notikumus, kas ir pozitīvi no viedokļu daudzveidības puses, taču negatīvi, jo vienlaikus liek šaubīties par konflikta gaitu, radot neizpratni jau tā lielajā un daudzveidīgajā informācijas gūzmā. Arī mediju fokuss uz “kļiedzošām” ziņām ir licis pamatā akcentēt dramatiskos notikumus, kur tie bijuši miermīlīgāki, nekā presē parādīts. Savukārt konfliktam ieilgstot, līdz ar sabiedrības nogurumu no ziņām par Ukrainas konfliktu, tas ir zaudējis savu aktualitāti medijos, kas liek aizmirst par konfliktu vai pieņemt Ukrainā esošos karu tās esošajā stāvoklī, apzinoties, ka Krievija ir sasniegusi savas intereses un Rietumvalstis – pārorientējušās uz citu jautājumu risināšanu.

Būtiski ir apskatīt sabiedrības viedokli par konfliktu un Rietumvalstu rīcību. Kā liecina dati, Rietumvalstu iedzīvotāji kā palīdzības sniegšanu Ukrainai atbalsta ekonomiskās palīdzības sniegšanu, kā arī nedaudz mazāk, tomēr Ukrainas pieņemšana ES un NATO tiek uzskatīta par pieņemamu. Vairākums sabiedrības atbalsta sankciju saglabāšanu esošajā līmenī kā konflikta risināšanas rīku, savukārt katrs trešais atbalsta sankciju palielināšanu, vienlaikus saglabājot uzskatu, ka sankciju palielināšana nemainīs Krievijas rīcību.

Savukārt rezultāta skaitīšanas pieejas dati norāda, ka Rietumvalstu gūtie panākumi ir vērtējami daudz pozitīvāk. Ieguvumu un zaudējumu attiecība konflikta trīs galvenajām iesaistītajām pusēm ir attiecīgi 2:6 Krievijai, 3:3 Ukrainai un 2:2 Rietumvalstīm. Šādi apskatot rezultāta skaitīšanas pieejas rezultātus, jāsecina, ka Krievija ir lielākais zaudētājs, kamēr konflikta pretējā puse – Rietumvalstis un Ukraina – ir spējušas konfliktu novadīt tā, ka abām pusēm ieguvumu un zaudējumu skaits ir līdzvērtīgs.

Bez šaubām, šo mērījumu salīdzināšanai ir nepieciešams padziļinātāk apskatīt ieguvumu un zaudējumu nozīmīgumu, kā arī to sakritību ar mērķu realizāciju. Tādējādi var secināt, ka Rietumvalstis ir sasniegušas savu mērķi – parakstījušas asociācijas līgumu ar Ukrainu, tāpēc ir uzskatāmas par šī konflikta ieguvējām. Rietumvalstu gūtie zaudējumi ir samērā nelieli, savukārt nenasniegtie mērķi Ukrainas konflikta noregulēšanā tieši neiespaido Rietumvalstu turpmāko attīstību, tomēr, jāatzīst, ka tas saglabājas kā nozīmīgs mērķis un principiāls jautājums, kas arī turpmāk spēcīgi ietekmēs Rietumvalstu un Krievijas attiecības nākotnē.

Ukraina ir galvenā cietusī puse šī konflikta ietvaros, jo tās zaudējumi ir jūtami tieši – zaudēta valsts teritorija un cietuši Ukrainas pilsoņi. Taču, neskatoties uz šiem traģiskajiem zaudējumiem, Ukraina ir sasniegusi savu galveno mērķi, kas tika izvirzīts pirms konflikta – tā ir parakstījusi asociācijas līgumu ar ES. Vienlaikus Ukraina ir guvusi papildu ieguvumu, ko citkārt (bez konflikta) tā nebūtu panākusi – Rietumvalstis ir uzsākušas diskusiju par Ukrainas iespējamu dalību NATO. Lai gan šis mērķis varētu būt raksturojams kā samērā grūti sasniedzams, turklāt ne bez Rietumvalstu iebildumiem, tomēr jau fakts, ka diskusija par šo tēmu notiek, ir uzskatāms par pozitīvu faktu Ukrainai. Rietumvalstis ir daudz atvērtākas pieņemumam par Ukrainas uzņemšanai aliansē, tādējādi cerot pasargāt Ukrainu no lielā, agresīvā kaimiņa un vienlaikus veicinot starptautisko normu ievērošanu reģionā. Paralēli tam Ukraina ir izsākusi lielu pārmaiņu procesu valstī, kas ietver pie varas esošo personu nomaiņu, cīņu pret korupciju u.c., turklāt Rietumvalstu ieinteresētība šo procesu virzībā tikai veicinās Ukrainas progresu šajā jomā.

Savukārt Krievija ir guvusi lielus teritoriālos ieguvumus, vienlaikus nenasniedzot tās galvenos mērķus. Krievijas gūtie panākumi var tikt uzskatīti kā Krievijas mērķu īstenošana, ja pieņem, ka Krieviju interesē teritoriāls ieguvums un stratēģiski izdevīgu pozīciju nostiprināšana pie Melnās jūras. Tomēr šeit ir pamats diskusijai – ja Krievijas interesēs ir Novorosijas projekta īstenošana, tad jāsaprot, ka tā nav sasniegusi savus mērķus un to izpilde ir apstājusies pusceļā (Novorosijas teritorijas ietver plašāku Ukrainas austrumu apgabalu, nekā Krimu, Doņecku un Luhansku). Taču Krievijas intervence Ukrainā brīdī, kad ir manāmi Ukrainas centieni aizvien vairāk sadarboties ar ES, kā arī Krievijas galveno politisko personu negatīvie izteikumi par Ukrainas sadarbību ar ES un NATO, kā arī spiediena izdarīšana pret Ukrainu, lai tā šo virzību pārtrauktu, norāda uz to, ka Krievijas mērķi bija panākt Ukrainas un Rietumvalstu sadarbības pārtraukšanu. Tā kā konflikta līdzšinējais iznākums norāda, ka Krievija ir panākusi tieši pretēju efektu, jāsaprot, ka Krievija nav sasniegusi savus iecerētos mērķus, vienlaikus konflikta ietvaros guvusi virkni zaudējumu, kas ievērojami pārsniedz ieguvumu skaitu.

Apkopojot augstāk minēto, jāsecina, ka konteksts, kurā aizsākās Ukrainas konflikts, kā arī kopējā konflikta virzība, galvenie notikumi un to atspoguļojums Rietumvalstu uztverē vairāk ir licis izcelt tās zaudējumus un nesasniedzās ieceres, vienlaikus atstājot novārtā tās ieguvumus. Savukārt konflikta līdzšinējo seku izvērtējums liecina par to, ka Rietumvalstis ir sasniegušas savu galveno mērķi, turpretī Krievija – nav, kā arī kopējā ieguvumu un zaudējumu attiecība norāda par labu Rietumvalstīm un Ukrainai, nostādot Krieviju zaudētāja lomā līdzšinējo seku izvērtējumā.

SECINĀJUMI

Vēsturē ir bijuši vairāki piemēri, kur uzvara kaujas laukā nav likusi sabiedrībai to uztvert kā uzvaru karā.³³⁸ Būtiski ir tas, ka šādi pieņēmumi par konflikta iznākumu nav tikai mirkļa iezīme, bet gan šie uzskati nostiprinās kopējā vēsturiskajā atmiņā un parasti kļūst par pieņemtu faktu. Tieši tāpēc ir būtiski izprast, kādi faktori un kā ir ietekmējuši Rietumvalstu uztveri, un salīdzināt konflikta iznākumu ar Rietumvalstu priekšstatiem par konflikta sekām.

Šajā darbā atbilstoši teorētiskajā daļā apskatītajai konflikta seku novērtēšanas pieejai tika aplūkoti Ukrainas konflikta notikumi. Vispirms tika aprakstīta Rietumvalstu uztvere, kas ietver analīzi par Rietumvalstu domāšanas veidu, skatījumu uz nozīmīgajiem notikumiem un sabiedrības spiedienu. Tam sekoja ieguvumu, zaudējumu un mērķu izvērtējums trijām konfliktā iesaistītajām pusēm – Krievijai, Ukrainai un Rietumvalstīm.

Rezultāta labošanas pieeja norāda, ka Rietumvalstu uzskati par sevi kā mazāk veiksmīgu konflikta dalībnieku ir radušies vairāku uztveres iemeslu dēļ. To iespaidoja kontekstuālie kritēriji, kur Rietumvalstis sagaidīja aizvien ciešāku un draudzīgāku attiecību veidošanu ar Krieviju un Ukrainu, un nebija gatavas kara iespējai Eiropā – ES un NATO pierobežā. Arī līderu novērtējums ir sniedzis savas priekšrocība Krievijai, jo līderu darbības tiek attiecinātas uz visu līdera pārstāvēto pusi. Mērījuma atskaites punkts laika gaitā ir novirzījies. Ja sākumā Rietumvalstis par mērķa sasniegumu izvirzīja asociācijas līguma parakstīšanu, tad vēlāk, līdz ar agresijas uzplaiksnījumiem, šis atskaites punkts tika nomainīts uz tādu, kas saistās ar konflikta atrisināšanu un Ukrainas teritoriālās integritātes un suverenitātes atjaunošanu.

Taču rezultātu izvērtējums liecina par to, ka Rietumvalstis ir sasniegušas savus galveno izvirzītos mērķus, un Ukraina tos ir sasniegusi daļēji, turpretī Krievija – nav. Salīdzinot ar teorijā minēto, jāsecina, ka Ukraina tādējādi virzās ambiciozas uzvaras sasniegšanas virzienā (ar to tiek saprasta situācija, kad valsts piedzīvo milzīgus materiālos zaudējumus, taču sasniedz pirms konflikta izvirzītos mērķus), savukārt Krievija nevar tikt uzskatīta par uzvarētāju līdzšinējos notikumos, jo līdz šim tā nav sasniegusi savus galvenos mērķus (pretinieka sakaušana nav uzskatām par uzvaru, ja valsts nav sasniegusi tās galvenos mērķus). Papildu tam Krievijai ir jāspēj tikt galā ar sekām, t.i., jānodrošina Krievijai pievienotās teritorijas reāla sasaite ar valsti (infrastruktūra, sociālās garantijas, u.tml.), kas prasa finansiālu ieguldījumu, jāatgūst kaimiņvalstu un tās galveno partneru uzticība, jācenšas atjaunot savu reputāciju starptautiskā mērogā utt.

³³⁸ Piemēram, Kubas raķešu krīzes vai ASV intervences Somālijā gadījumā (*Analizēts: Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politic*)

Līdz ar to pētījumā izvirzītā hipotēze, ka atsevišķu uztveres iemeslu dēļ ES un NATO valstu uzskati par Ukrainas konflikta sekām ir pārāk kritiski pret sevi, apstiprinās, jo konflikta konteksts, līderu novērtējums, mērījuma atskaites punkta maiņa, nozīmīgie notikumi, kā arī sabiedrībā esošais informācijas fons ir radījis Rietumvalstu skatījumu par sevi kā mazāk veiksmīgu spēlētāju Ukrainas konflikta kontekstā, nekā to pierāda rezultātu izvērtējums.

Rietumvalstīm būtu jādomā par to, kā nepakļaut sevi šādam negatīvam vērtējumam, jo tas var iespaidot Rietumvalstu turpmākos centienus risināt konfliktu. Neapmierinātība sabiedrībā ar Rietumvalstu veikumu var tikai kalpot par labu Krievija interesēm šķēst Rietumvalstu vienotību un vienlaikus norādīt uz Rietumvalstu kļūmēm. Tā kā konflikta gaita liek nojaust, ka Krievija ir tā, kas diktē konflikta virzību, taču ES un NATO tikai reaģē uz Krievijas spertajiem soļiem, Rietumvalstīm būtu jāpieņem pie tā, kā pārņemt konflikta vadību. Krievijas rīcība Ukrainā rada neskaidrību par to, kāda būs tās turpmākā darbība un ko sagaidīt. Tieši tāpēc Rietumvalstīm ir jārikojas, jo Rietumvalstu rīcība dos signālu Krievijai, norādot uz sekām, ja kas līdzīgs tiks darīts arī turpmāk, vienlaikus ievērojot piesardzību un netraumējot Ukrainu.

Izaicinājums Rietumvalstīm ir nesamierināties ar konflikta līdzšinējām sekām un turpināt akcentēt Ukrainas problēmsituāciju, pretējā gadījumā sabiedrībā tiks pieņemta esošā situācija un Rietumi sabiedrības acīs izskatīsies kā padevušies Krievijai. Rietumvalstīm regulāri jāatgādina Krievijai un starptautiskajai sabiedrībai kopumā par to, ka tās neatzīst Krimas aneksiju un pieprasa pamiera ievērošanu Ukrainas austrumos, tādējādi uzturot problēmu aktuālu un izdarot spiedienu pret Krieviju. Vienlaikus Rietumvalstu uzdevums ir ne tikai sniegt palīdzību Ukrainai, bet arī noturēt starptautisko kārtību, kas norāda uz Rietumvalstu pieturēšanos pie starptautiskajām normām un nepakļaušanos centieniem tās provocēt.

Šo pētījumu ierobežo limitētais publiski pieejamās informācijas daudzums, jo tādi dati kā Krievijas patiesie mērķi vai precīzs konfliktā bojā gājušo skaits, nav publiski pieejami. Vienlaikus daļu informācijas nemaz nav iespējams precīzi noteikt, kā, piemēram, konkrēto sankciju ietekmi uz valsts ekonomiku vai salīdzinoši pateikt, vai vienas valsts sasniegtais mērķis ir nozīmīgāks par citas valsts sasniegto mērķi. Papildu pienesumu šim pētījumam sniegtu precīzāks Krievijas mērķu izvērtējums, kas ļautu konkrētāk novērtēt tās ieguvumu un zaudējumu attiecību. Arī padziļināta ekonomisko rādītāju analīze un salīdzinājums par Krievijas, Ukrainas un Rietumvalstu stāvokli šajā jomā pirms un pēc konflikta sniegtu ieguldījumu rezultātu novērtējumā. Jāpiebilst, ka šādu izvērtējumu būtu izdevīgāk veidot pēc pāris gadiem, kas ļautu ES un Ukrainas parakstītajam asociācijas līgumam īstenoties realitātē un stāties spēkā. Papildu tam plaša Rietumvalstu aptauja par konflikta norisi, indivīdu uztveri

u.tml. ļautu precīzāk un detalizētāk spriest par sabiedrības uztveri konflikta kontekstā. Tā kā Ukrainas konflikts vēl nav beidzies, šo pētījumu varētu turpināt, papildināt vai uzlabot līdztekus izmaiņām konflikta gaitā, kas, iespējams, mainītu ne tikai ieguvumu un zaudējumu izvērtējumu, bet arī norādītu uz izmaiņām novērotāju uztverē.

Šis pētījums kopumā ir palīdzējis izprast Rietumvalstu uztveres īpatnības Ukrainas konflikta kontekstā, kā arī ļāvis strukturēti novērtēt konflikta līdzšinējās sekas. Šāds izvērtējums papildina D.Džonsona un D.Tīrneja pētījumu par konflikta iznākuma novērtējumu un vienlaikus arī akcentē novērotāju uztveres atšķirību, salīdzinot to ar faktiskajiem ieguvumiem un zaudējumiem.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Address by President of the Russian Federation, (2014 18.mar.), President of Russia, Izgūts no: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/20603> ;

Agreement Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, European Council, Council of the European Union, Izgūts no: <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/agreements-conventions/agreement/?aid=2014045>

Allison, R., (2014), *Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules*, International Affairs.

Authoritarian Russia Watches as Middle East Unravels, (2011, 3.mar.), Radio free Europe. Radio Liberty, Izgūts no:

http://www.rferl.org/a/authoritarian_russia_watches_as_mideast_unravels/2327204.html

Backing Ukraine's territorial integrity, UN Assembly declares Crimea referendum invalid. (2014). UN News Centre. Izgūts no:

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=47443&Cr=ukraine&Cr1=#.UzW4fvldWSp>

Basora A.A., Fisher A., (2014 apr.), *Putin's "Greater Novorossiya" – The Dismemberment of Ukraine?*, Foreign Policy Research Institute

Boosting NATO's presence in the east and southeast, (2017 15.mar.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no:

http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_136388.htm?selectedLocale=en

Bucharest Summit Declaration, (2008 3.apr), Press Release (2008) 049, NATO, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_8443.htm

Burns N., *Putin's Clever Game of Chess*, Huffington Post, Izgūts no: http://www.huffingtonpost.com/nicholas-burns/putin-ukraine_b_4897392.html

Burridge T., (2017), *Blockades leave east Ukraine more isolated than ever*, BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-39504002>

Bushuev M., (2015 3.apr.), *Evidence mounting of Russian troops in Ukraine*, Deutsche Welle, Izgūts no: <http://www.dw.com/en/evidence-mounting-of-russian-troops-in-ukraine/a-18294255>

C.Willie, Book Review: Martel, W. C. (2007). *Victory in War: Foundations of Modern Military Policy*. Cambridge, UK: Cambridge University Press., SAGE

Carmichael M., (2007 12.mar), *Propaganda and the Politics of Perception*, Global Research, Izgūts no: <http://www.globalresearch.ca/propaganda-and-the-politics-of-perception/5058>

Charney C., (2014 5.jun.), *What Do Ukrainians Want?*, IPI Global Observatory, Izgūts no: <https://theglobalobservatory.org/2014/06/what-do-ukrainians-want/>

Cogan G.C., (2014 17.mar.), 'You Have to Understand, George. Ukraine Is Not Even a Country', The Huffingtonpost, Izgūts no: http://www.huffingtonpost.com/dr-charles-g-cogan/you-have-to-understand-ge_b_4976198.html

Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation, (2013), Izgūts no: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/122186

Conflict analysis, Chapter 2, *Conflict-sensitive approaches to development, humanitarian assistance and peace building: tools for peace and conflict impact assessment*

Conflict in Ukraine, (2017 12.mai), Global Conflict Tracker, Council on Foreign Relations, [http://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!conflict/conflict-in-ukraine](http://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/conflict/conflict-in-ukraine)

Conflict, Cambridge Dictionary, Izgūts no: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/conflict>

Conflict, Oxford Dictionaries, Izgūts no: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/conflict>

Crash of Malaysia Airlines flight MH17, (2015 oct.), Report by Dutch Safety Board, The Hague

Crimea costs Russia \$1.34 bln in 2016, (2017 26.jan.), UNIAN, Izgūts no: <https://www.unian.info/economics/1743536-crimea-costs-russia-134-bln-in-2016.html>

Crimea Fact Sheet, (2014 28.feb.), New Eastern Europe, Izgūts no: <http://www.neweasterneurope.eu/articles-and-commentary/1114-crimea-fact-sheet>

Crimea referendum: Voters 'back Russia union', (2016 16.mar.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26686949>

Crimea, (20117), Encyclopedia Britannica, Izgūts no: <https://www.britannica.com/place/Crimea>

Croft A., (2014 21.mar.), *European Union signs landmark association agreement with Ukraine*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-eu-agreement-idUSBREA2K0JY20140321>

Crowley M., (2016 16.dec.), *Putin's Revenge*, Politico Magazine, Izgūts no:
<http://www.politico.com/magazine/story/2016/12/russia-putin-hack-dnc-clinton-election-2016-cold-war-214532>

Dahlgreen W., (2016 9.mai.), *World's most admired 2016: Putin and the Queen up, Pope Francis and Malala down*, YouGov, Izgūts no:
<https://today.yougov.com/news/2016/05/09/worlds-most-admired-2016-putin-and-queen-pope-fran/>

Dejevsky M., (2003 30.mar.), *Vladimir Putin: Modern-day tsar who would make Russia great again, Independent*,
<http://www.independent.co.uk/news/people/profiles/vladimir-putin-modern-day-tsar-who-would-make-russia-great-again-106908.html>

Dempsey J., (2014 17.jul), *Europe's Weakness Over Russia*, Carnegie Europe, Izgūts no: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=56172>

Deschysia states new government of Ukraine has no intention to join NATO, (2014 29.mar), Interfax Ukraine, Izgūts no: <http://en.interfax.com.ua/news/general/198372.html>

DiChristopher T., (2015 20.mar.), *Ukraine finance minister: Why we can end corruption*, CNBC, Izgūts no: <http://www.cnbc.com/2015/03/20/ukraine-finance-minister-why-we-can-end-corruption.html>

Dill J., (2015), *Legitimate Targets?: Social Construction, International Law and US Bombing*, Cambridge Studies in International Relations, Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom

Direct Line with Vladimir Putin, (2014 17.apr.), President of Russia, Izgūts no: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/20796>

Domańska M., Kardaś S., (2016 24.mar.), *The consequences of the Western financial sanctions on the Russian economy*, The Centre for Eastern Studies (OSW), Izgūts no: <https://www.osw.waw.pl/en/mission-statement>

Door to NATO remains open for Ukraine, (2014 26.feb.), Euronews, Izgūts no: <http://www.euronews.com/2014/02/26/door-to-nato-remains-open-for-ukraine>

Drezner D. W., (2014 30.jul.), *Why Vladimir Putin's strategic genius scares the heck out of me*, The Washington Post, Izgūts no: <https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2014/07/30/why-vladimir-putins-strategic-genius-scares-the-heck-out-of-me/>

Dyczok M., (2016), *The Ukraine Stroy in Western Media, Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*, (Ed. Pikulicka-Wilczewska A., Sakwa R.), E-International Relations Publishing, Bristol, England

Eade K., (2016 5.jul.), “*Perception Management*”: *How to Sell a War*, Global Research, Izgūts no: <http://www.globalresearch.ca/perception-management-how-to-sell-a-war/5534299>

Eastern Partnership, (2016. 19.okt), European Union. External Action, Izgūts no: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/419/eastern-partnership_en ;

Eiropas Kaimiņattiecību politika, (2017), Informācijas lapa par Eiropas Savienību, Izgūts no: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/lv/FTU_6.5.4.pdf

Eiropas Parlaments atbalsta Ukrainas vīzu režīma atcelšanu, (2017 6.apr), Eiropas Parlaments, Informācijas birojs Latvijā, Izgūts no:

http://www.europarl.europa.eu/riga/lv/jaunumi/2017/apr_jaunumi/ukraina.html

Enlargement, (2015 3.dec.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49212.htm#

EU and Russia: A Strategic Partnership, Delegation on the European Union to Russia, (2011), Izgūts no: http://eeas.europa.eu/archives/docs/russia/docs/2011_eu-russia_leaflet_en.pdf

EU sanctions against Russia over Ukraine crisis, European Union Newsroom, Izgūts no: http://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/eu-sanctions-against-russia-over-ukraine-crisis_en

EU's top trading partners in 2015: the United States for exports, China for imports, (2016 31.mar.), 60/2016, Eurostat press release, Izgūts no: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7224419/6-31032016-BP-EN.pdf/b82ea736-1c73-487f-8fb5-4954774bb63a>

Europe lacks leaders, says pope, (2016 7.dec.), ANSA, Izgūts no: http://www.ansa.it/english/news/vatican/2016/12/07/europe-lacks-leaders-says-pope_f157f5fc-6a99-41a6-a3fc-260d856d27ba.html

European Council Conclusions on Ukraine (15 December 2016), (2016 15.dec.), European Council

EU–Ukraine Association Agreement “Quick Guide to the Association Agreement”, European External Action Service, Izgūts no: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/071215_eu-ukraine_association_agreement.pdf

Ewalt M.D., (2016 14.dec.), *The World's Most Powerful People 2016*, Forbes, Izgūts no: <https://www.forbes.com/sites/davidewalt/2016/12/14/the-worlds-most-powerful-people-2016/#175fa7a91b4c>

Farkas E.N., (2016 30.dec.), *Why Trump Would Be Crazy to Give Putin What He Wants*, Politico, Izgūts no: <http://www.politico.com/magazine/story/2016/12/donald-trump-vladimir-putin-214580>

Felgenhauer P., (2009 13.aug), *Russian Military Weakness Could Delay Conflict with Ukraine*, *Eurasia Daily Monitor* Volume:6 Issue 156, Izgūts no:

<https://jamestown.org/program/russian-military-weakness-could-delay-conflict-with-ukraine/>

Felgenhauer P., (2014, 11.sep.), *Kremlin Sees Ukraine Crisis as Part of Overall US-Led Assault on Russia*, The Jamestown Foundation: Global Research & Analysis, Izgūts no:

<https://jamestown.org/program/kremlin-sees-ukraine-crisis-as-part-of-overall-us-led-assault-on-russia/>

Felgenhauer P.E., (2016. 16.jun), *Russian military analyst: The forces in Donbas are Russian Army*, Euromaidan Press, Izgūts no: <http://euromaidanpress.com/2016/06/16/russia-and-the-west-an-escalating-confrontation/#arvlbdata>

Fighting Corruption in Ukraine: a Serious Challenge, (2012 31.oct.), Transparency International, Izgūts no:

http://www.transparency.org/news/feature/fighting_corruption_in_ukraine_a_serious_challenge

Foreign Policy Concept of the Russian Federation (approved by President of the Russian Federation Vladimir Putin on November 30, 2016), (2016), The Ministry of Foreign Affairs of Russian Federation, Izgūts no:

http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/2542248?p_p_id=101_INSTANCE_CptICk6BZ29&_101_INSTANCE_CptICk6BZ29_languageId=en_GB

Friedman M., (2017 31.mar.), *The High Price of Putin's Takeover of Crimea*, Bloomberg, Izgūts no: <https://www.bloomberg.com/news/features/2017-03-31/crimea-pays-a-high-price-three-years-after-russian-takeover>

Full text of the Minsk agreement, (2015, 12.feb.), Financial Times, Izgūts no: <https://www.ft.com/content/21b8f98e-b2a5-11e4-b234-00144feab7de>

G8 suspends Russia for annexation of Crimea. (2014). The Telegraph. Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/10720297/G8-suspends-Russia-for-annexation-of-Crimea.html>

Gessen K., (2017 22.feb.), *Killer, kleptocrat, genius, spy: the many myths of Vladimir Putin*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2017/feb/22/vladimir-putin-killer-genius-kleptocrat-spy-myths>

Glaser T., *Conflict Research Consortium article summary* (Stein J.G., “Image, Identity and Conflict Resolution”, in *Managing Global Chaos*, eds. Chester Crocker, Fen Hampson and Pamela Aall, Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, (1996), pp 93-111.), Izgūts no: <http://www.colorado.edu/conflict/peace/example/stei5095.htm>

Gotev G., (2013 29.nov.), *EU seeks ‘time for reflection’ after Vilnius summit failure*, Euractive, Izgūts no: <http://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/eu-seeks-time-for-reflection-after-vilnius-summit-failure/>

Grigas A., (2016 jul), *Frozen Conflicts. A Tool Kit for US Policymakers*, Atlantic Council, Dinu Patriciu Eurasia Center, (p 18), p.3; *Conflict in Ukraine*, (2017 28.apr), Global Conflict Tracker, Council on Foreign Relations, <http://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/conflict/conflict-in-ukraine>

Grytsenko P., Walker S., (2014 27.nov.), *Ukraine’s new parliament sits for first time*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2014/nov/27/ukraine-new-parliament--war-east-mps>

Gubarevich I., (2015 2.apr.), *Belarus Engages with the US, Improves Ties with Europe and Post-Soviet Countries – Foreign Policy Digest*, Belarus Digest, Izgūts no: <http://belarusdigest.com/story/belarus-engages-us-improves-ties-europe-and-post-soviet-countries-%E2%80%93-foreign-policy-digest-2218>

Guschin A., (2015 23 mar.), *China, Russia and the Tussle for Influence in Kazakhstan*, The Diplomat, Izgūts no: <http://thediplomat.com/2015/03/china-russia-and-the-tussle-for-influence-in-kazakhstan/>

Hanauer L., (2014 7.sep.), *Crimean Adventure Will Cost Russia Dearly*, The Moscow Times, Izgūts no: <https://themoscowtimes.com/articles/crimean-adventure-will-cost-russia-dearly-39112>

Harding L., (2014 23.apr.), *US journalist Simon Ostrovsky held by pro-Russian militia in Ukraine*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2014/apr/23/american-journalist-simon-ostrovsky-vice-held-pro-russians-ukraine> ;

Harding L., (2016), *Nato and Russia playing dangerous game with military build-up*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2016/oct/27/military-build-up-along-russias-border-no-cause-for-alarm>

Harding L., Luhn A., (2016 28.sep.), *MH17: Buk missile finding sets Russia and west at loggerheads*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2016/sep/28/flight-mh17-shot-down-by-missile-brought-in-from-russia-ukraine-malaysia-airlines>

- Has the EU Failed Ukraine?*, (2014 21.feb.), Carnegie Europe, Izgūts no: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=54600>
- Heuer R.J., Jr., (1999), *What Are Cognitive Biases?*, Chapter 9, *Psychology of Intelligence Analysis*, Central Intelligence Agency
- How the EU Lost Ukraine*, (2013 25.nov.), Spiegel Online, Izgūts no: <http://www.spiegel.de/international/europe/how-the-eu-lost-to-russia-in-negotiations-over-ukraine-trade-deal-a-935476.html>
- Interview: EU leaders 'too weak' on human rights*, (2008), Euractiv, Izgūts no: <http://www.euractiv.com/section/eu-priorities-2020/news/interview-eu-leaders-too-weak-on-human-rights/>
- Jervis, R., (1976), *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton, N.J.: Princeton University Press
- Johnson, D. D., & Tierney, D. (2006). *Failing to win: Perceptions of victory and defeat in international politics*. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England
- Jones G., Williams A., (2009. 31.mar.), *Polish minister wants to see Russia in NATO*, Reuters Canada, Izgūts no: <http://ca.reuters.com/article/topNews/idCATRE52U21020090331>
- Judy Asks: What Kind of Political Leadership Does Europe Need?*, (2012 25.apr.), Carnegie Europe, Izgūts no: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=47944>
- Kanter J., (2015 18.dec.), *E.U. to Extend Sanctions Against Russia, but Divisions Show*, New York Times, Izgūts no: https://www.nytimes.com/2015/12/19/world/europe/eu-to-extend-sanctions-against-russia-but-divisions-show.html?_r=0
- Karabell S., (2014 15.dec.), *Leadership in Russia: The Putin Paradigm*, Forbes, Izgūts no: <https://www.forbes.com/sites/shelliekarabell/2014/12/15/leadership-in-russia-the-putin-paradigm/3/#619bcc631500>
- King E., (2017 2.feb.), *Ukraine mulls referendum on NATO membership*, POLITICO, Izgūts no: <http://www.politico.eu/article/ukraine-mulls-referendum-on-nato-membership/>
- Korte G., (2015 9.feb.), *Obama, Merkel hint at disagreements on Ukraine*, USA Today, Izgūts no: <https://www.usatoday.com/story/news/politics/2015/02/09/german-chancellor-merkel-visit-obama/23115859/>
- Kosloff N., *Ukraine: Insider Oligarchs Derail Maidan Revolution*, The Huffington Post, Izgūts no: http://www.huffingtonpost.com/nikolas-kozloff/ukraine-insider-oligarchs-derail-maidan-revolution_b_6773856.html

Krisch N., (2014 10.mar.), *Crimea and the Limits of International Law*, Blog for European Journal of International Law, Izgūts no: <https://www.ejiltalk.org/crimea-and-the-limits-of-international-law/>

Kuzio T., (2005 29.apr.), Ukraine moves closer to NATO membership, *Eurasia Daily Monitor*, Volume 2 Issue 84

Laruelle M., (2016 20.mar.), The three colors of Novorossiia, or the Russian nationalist mythmaking of the Ukrainian crisis, *Post-Soviet Affairs*, Taylor & Francis Online, 32:1, 55-74, DOI:10.1080/1060586X.2015.1023004

Latest statistics: Ukraine's trade with the EU boosted by the first full year of the Association Agreement, (2017 22.feb), European Union External Action, Izgūts no: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/21194/latest-statistics-ukraines-trade-eu-boosted-first-full-year-association-agreement_en

Leshchenoko S., (2014 2.jun.), *Ukraine's New President Needs to Get Fellow Oligarchs to Stop Being So Corrupt*, New Republic, Izgūts no: <https://newrepublic.com/article/117971/petro-poroshenko-challenges-await-ukraines-president-elect>

Loiko S.L., *Vladimir Putin says Crimea is part of Russia historically and forever*, Los Angeles Times, Izgūts no: <http://www.latimes.com/world/europe/la-fg-putin-insists-crimea-20141204-story.html>

Lucas E., (2014 5.sep.), *Edward Lucas: Russia is winning, Estonian world*, Izgūts no: <http://estonianworld.com/opinion/opinion-edward-lucas-russia-is-winning>

Luhn A., (2015 6.mai.), *15 years of Vladimir Putin: 15 ways he has changed Russia and the world*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2015/may/06/vladimir-putin-15-ways-he-changed-russia-world>

MacAskill E., (2017 12 .jan.), *Russia says US troops arriving in Poland pose threat to its security*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/us-news/2017/jan/12/doubts-over-biggest-us-deployment-in-europe-since-cold-war-under-trump>

Makarenko O., (2016 21.dec.), *Ukraine makes progress in media freedom, but oligarchs still run the show*, Euromaidan press, Izgūts no: <http://euromaidanpress.com/2016/12/21/ukraine-makes-steps-forward-in-media-transparency-but-oligarchs-still-run-the-show/>

Mandel R., (2007), *Reassessing Victory in Warfare*, SAGE, Vol. 33 Number 4, Jyly 2007, 461-495, DOI:10.1177/0095327X06295515

Marsh D., (2010 7.dec.), *Helmut Schmidt: Europe lacks leaders*, *Euobserver*, Izgūts no: <https://euobserver.com/political/31448>

McKirdy E., (2017 16.feb.), *Russia: 'We're not returning our territory' Crimea to Ukraine*, CNN, Izgūts no: <http://edition.cnn.com/2017/02/15/europe/russia-foreign-ministry-crimea-ukraine/>

McKirdy E., (2017 23.feb.), *Ukraine ceasefire: No sign of weapons withdrawal*, official says, CNN, Izgūts no: <http://edition.cnn.com/2017/02/22/europe/ukraine-ceasefire-violations/>

Meeting of the Valdai International Discussion Club, (2014 24.oct), President of Russia, Izgūts no: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/page/148>

MH17 missile 'came from Russia', Dutch-led investigators say, (2016 28.apr.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-37495067>

Michta A.A., (2015.25.jul.), *Europe's Russia denial*, Politico, Izgūts no: <http://www.politico.eu/article/europe-russia-denial-ukraine-baltics-central-europe-attack/>

Miles T., (2015), *U.N. finds growing signs of Russian involvement in Ukraine war*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-un-idUSKBN0OH2SK20150601>

Minsk peace agreement: still to be consolidated on the ground, (2015), European Parliament, 2.lpp Izgūts no: <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-548991-Minsk-peace-summit-FINAL.pdf>

Mission of Ukraine to the North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: <http://nato.mfa.gov.ua/en/press-center/news/54541-u-shtab-kvartiri-nato-obgovorili-proces-realizaciji-antikorupcijnih-reform-v-ukrajini>

Molchanov M.A., (2016), *Russia as Ukraine's 'Other': Identity and Geopolitics, Ukraine and Russia: People, Politics, Propaganda and Perspectives*, (Ed. Pikulicka-Wilczewska A., Sakwa R.), E-International Relations Publishing, Bristol, England

Moldova's Trans-Dniester region pleads to join Russia, (2014 18.mar.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-26627236>

Moret E., Biersteker T., Giumelli F., Portela C., Veber D., Bastiat-Jarosz D., & Bobocea C., (2016 12.oct.), *The New Deterrent? International Sanctions Against Russia Over The Ukraine Crisis*, Geneva International Sanctions Network <http://repository.graduateinstitute.ch/record/294704/files/The%20New%20Deterrent%20International%20Sanctions%20Against%20Russia%20Over%20the%20Ukraine%20Crisis%20-%20Impacts,%20Costs%20and%20Further%20Action.pdf>

Moret E., Giumelli F., Bastiat-Jarosz D., *Sanctions on Russia: Impacts and economic costs on the United States*, Geneva International Sanctions Network, Izgūts no:

<http://graduateinstitute.ch/files/live/sites/iheid/files/sites/internationalgovernance/shared/Russian-Sanctions-Report.pdf>

Mortensen A., (2014 28.jul), *Voices in Danger: The innocent journalist kidnapped by Russian separatists for 'spying'*, Independent, Izgūts no:

<http://www.independent.co.uk/voices/comment/voices-in-danger-the-innocent-journalist-kidnapped-by-russian-separatists-for-spying-9633599.html>

Movchan A., (2017 28.mar.), *How the Sanctions Are Helping Putin*, POLITICO, Izgūts no: <http://www.politico.com/magazine/story/2017/03/how-the-sanctions-are-helping-putin-214963>

National Security Concept of the Russian Federation, (2000), Izgūts no: http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6B6Z29/content/id/589768

Nato denies Georgia and Ukraine, (2008 3.apr.), BBC, Izgūts no: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7328276.stm>

NATO sadarbības programmas, Aizsardzības ministrija, Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/NATO/Sadarb_programmas.aspx

NATO Welcomes Ukraine's Progress in Implementing Anti-corruption Reforms, (2017 8.feb.), <http://nato.mfa.gov.ua/en/press-center/news/54541-u-shtab-kvartiri-nato-obgovorili-proces-realizaciji-antikorupcijnih-reform-v-ukrajini>

NATO's purpose, (2015 3.oct.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_68144.htm?

Navalny A., (2014 19.mar.), *How to Punish Putin*, The New York Times, Izgūts no: <https://www.nytimes.com/2014/03/20/opinion/how-to-punish-putin.html>

Netherlands, *EU Reach Deal On Ukraine Association Agreement*, (2016 15.dec.), Radio Free Europe, RadioLiberty, Izgūts no: <http://www.rferl.org/a/eu-netherlands-ukraine-association-agreement/28178787.html>

Neuger J.G., (2015 18.mar.), *Is EU Support for Russia Sanctions Waning? See Who's Visiting the Kremlin*, Bloomberg, Izgūts no: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-03-17/putin-s-guests-show-diminishing-eu-backing-for-sanctions>

Obama admits Russia unlikely to leave Crimea, (2014 26.mar.), France24, Izgūts no: <http://www.france24.com/en/20140325-ukraine-obama-russia-crimea-lost-russia>

O'Connor Raymond G., (1969 dec.), *Victory in Modern War*, Journal of Peace Research, vol. 6 no. 4, p.367-384, DOI: 10.1177/002234336900600406

On the Principles of Domestic and Foreign Policy (Abstract text on July 1, 2010), (2010), Верховна Рада України, Izgūts no: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/annot/2411-17>

Osborn A., (2017 15.feb.), *Russia tells White House it will not return Crimea to Ukraine*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-usa-trump-russia-ukraine-idUSKBN15U0U0>

Paauwe C., (2017 12.apr.), *Another Failed 'Ceasefire' in Ukraine*, Foreign Policy Journal, Izgūts no: <https://www.foreignpolicyjournal.com/2017/04/12/another-failed-ceasefire-in-ukraine/>

Pifer S., (2014 27.jun.), *Poroshenko Signs EU-Ukraine Association Agreement*, Brookings, Izgūts no: <https://www.brookings.edu/blog/up-front/2014/06/27/poroshenko-signs-eu-ukraine-association-agreement/>

Pismennaya E., Tanas O., (2014 13 mai.), *Russia Weighs Shifting \$3 Billion of Funds to Crimea*, Bloomberg, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2014-05-12/russia-weighs-shifting-3-billion-of-funds-to-crimea>

Polish Foreign Minister Sikorski 'Moscow Needs Our Money', (2014 10.mar.), Spiegel Online, Izgūts no: <http://www.spiegel.de/international/europe/polish-foreign-minister-discusses-weak-eu-position-in-ukraine-crisis-a-957812.html>

Pop V., (2009. 1.apr.), *Russia does not rule out future NATO membership*, EUobserver, Izgūts no: <https://euobserver.com/news/27890>

Pop V., (2010 4.jun.), *Ukraine drops Nato membership bid*, EU Observer, Izgūts no: <https://euobserver.com/news/30212>

Poroshenko asks G7, EU to keep sanctions against Russia until Ukraine's full sovereignty, (2016 12.sep.), UNIAN, Izgūts no: <https://www.unian.info/politics/1517468-poroshenko-asks-g7-eu-to-keep-sanctions-against-russia-until-ukraines-full-sovereignty.html>

Powell, R., (1991), *Absolute and Relative Gains in International Relations Theory*, American Political Science Review, University of California, Berkeley, 85(04), (1303-1320), DOI: <https://doi.org/10.2307/1963947>

Press statement by the Trilateral Contact Group, (2014 2.sep.), OSCE, Izgūts no: <http://www.osce.org/home/123124>

Putin reveals secrets of Russia's Crimea takeover plot, (2015 9.mar.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-31796226>

Rachman G., Financial Times, Izgūts no: <https://www.ft.com/content/39da343a-9f4b-11e6-891e-abe238dee8e2>

Redei L., (2014. 4.sep.), *Weak and Weaker: Why Europe's Newest Leaders Will Be a Disaster*, Foreign Affairs, Izgūts no: <https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/2014-09-04/weak-and-weaker>

Relations between Russia and Ukraine: a New Era Must Begin, (2009 11.aug.), Transcripts, President of Russia, Izgūts no: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/25324>

Relations with Russia, (2016.20.dec.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_50090.htm

Relations with Ukraine, (2017 3.apr.), North Atlantic Treaty Organization, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37750.htm

Relations with Ukraine, Key areas of cooperation, (2017 3.apr.), North Atlantic Treaty Organisation, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37750.htm

Remnick D., (2014 17.mar.), *Putin's pique*, The Newyorker, Izgūts no: <http://www.newyorker.com/magazine/2014/03/17/putins-pique>

Rennie S., (2014 10.aug.), *Ukraine Crisis: Canada Slaps More Sanctions On Russia*, Huffington Post, Izgūts no: http://www.huffingtonpost.ca/2014/08/06/ukraine-canada-russia-sanctions-travel-bans_n_5654511.html

Report on implementation of the EU-Ukraine Association Agenda and the European Union-Ukraine Association Agreement, (2016 jan.-mai.), Government Office for European Integration of the Secretariat of the Cabinet of Ministers of Ukraine

Rettman A., (2016 24.feb.), *West told Ukraine to abandon Crimea, document says*, EUobserver, Izgūts no: <https://euobserver.com/foreign/132425>;

Roche A., Humphries C., (2009 10.aug.), *Kremlin prepares law on military missions abroad*, Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-russia-military-idUSTRE5794O820090810>

Ruhe V., Naumann K., Elbe F., Weisser U., (2010 8.mar.), *It's Time to Invite Russia to Join NATO*, Spiegel Online, Izgūts no: <http://www.spiegel.de/international/world/open-letter-it-s-time-to-invite-russia-to-join-nato-a-682287.html>

Russia says no proof it sent troops, arms to east Ukraine, (2015 21.jan.), Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-lavrov-idUSKBN0KU12Y20150121>

Russia-NATO: A difficult relationship, European Parliament, Izgūts no: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2016/583782/EPRS_ATA%282016%29583782_EN.pdf

Russia's Putin denies Russian troops took Crimea, (2014 4.mar.), Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-russia-crimea-idUSL6N0M122M20140304>

Sanctions after Crimea: Have they worked?, Nato Review, Izgūts no: <http://www.nato.int/docu/review/2015/Russia/sanctions-after-crimea-have-they-worked/EN/index.htm>

Sanders L., (2016 18.mar.), *Two years after Crimea annexation, NATO chief urges continued sanctions on Russia*, Deutsche Welle, Izgūts no: <http://www.dw.com/en/two-years-after-crimea-annexation-nato-chief-urges-continued-sanctions-on-russia/a-19127597>

Schearf D., (2014 14.jan.), *Ukraine's Poroshenko: Restoration of Sovereignty Top Priority for 2016*, VOANews, Izgūts no: <http://www.voanews.com/a/ukraine-poroshenko-crimea-donbas/3146213.html>

Schult C., Schindler J., Neukirch R., (2014 12.mai.), *Russian Dilemma. Why EU Sanctions are a Bluff*, Spiegel Online, Izgūts no: <http://www.spiegel.de/international/world/strong-eu-economic-sanctions-against-russia-unlikely-a-968913.html>

Sedova I., (2017 13.feb.), *Ukrainians in Crimea: Six sanctions for refusing a Russian passport*, Euromaidan Press, Izgūts no: <http://euromaidanpress.com/2017/02/13/ukrainians-in-crimea-six-sanctions-for-refusing-a-russian-passport/>

Shankar, S. (2014). *Japan Joins US, EU In Imposing Sanctions On Russia For Recognizing Crimea's Independence Following Referendum Termed Illegal By Western Nations*. International Business Times. Izgūts no: <http://www.ibtimes.com/japan-joins-us-eu-imposing-sanctions-russia-recognizing-crimeas-independence-following-referendum>

Sharkov D., (2016 3.jul), *Over 2,000 Russian Fighters Killed in Ukraine: President's Spokesman*, Izgūts no: <http://www.newsweek.com/over-2000-russian-fighters-dead-ukraine-presidents-spokesman-434295>

Sherr J., (2015, 29.mai.), *Russia's Minsk and Yalta Projects*, Intersection: Russie/ Europe/ World, Izgūts no: <http://intersectionproject.eu/article/russia-europe/russia%E2%80%99s-minsk-and-yalta-projects>

Sherr J., (2016. 5.jan), *How Russia's relationship with Europe has evolved*, BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-35154633>; *The EU's Russia policy: Five guiding principles*, (2016 oct.), Briefing, European Parliament, Izgūts no: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589857/EPRS_BRI\(2016\)589857_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589857/EPRS_BRI(2016)589857_EN.pdf)

Shevtsova L., (2016, 11.apr.), *What Minsk Means*, The American Interest, Izgūts no: <http://www.the-american-interest.com/2016/04/11/what-minsk-means/>

Shumylo-Tapiola O., (2012 April), *Ukraine at the Crossroads: Between the EU DCFTA & Customs Union, Russia*. Nei.Reports No. 11, Russia/NIS Center, Paris 2012, ISBN: 978-2-36567-011-1

Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun), NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid

Spektors A., *Vārdnīca Tēzauris*, Mākslīgā intelekta laboratorija, Izgūts no: <http://www.tezaurs.lv/#/sv/nosliece>

Statement by NATO Foreign Ministers, (2014 1.apr.), NATO, Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_108501.htm

Straus I.L., (2014 3.sep.), *The Myth that Ukraine Cannot Join NATO While Russia Occupies Some of its Territory*, Atlantic Community (Atlantische Initiative e.V.), Izgūts no: <http://www.atlantic-community.org/-/the-myth-that-ukraine-cannot-join-nato-while-russia-occupies-some-of-its-territo-1>

Suslov M., (2017 22.mar), The Production of ‘Novorossiya’: A Territorial Brand in Public Debates, *Europe-Asia Studies*, Taylor & Francis Online, 69:2, 202-221, DOI: 10.1080/09668136.2017.1285009

Taylor P., (2016 29.feb), *EU's Tower of Babel may fall while leaders distracted*, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-babel-analysis-idUSKCN0W10AQ>

Teffer P., Rettman A., (2017 7.apr.), *Three million Ukrainians can soon visit EU visa-free*, EU Observer, Izgūts no: <https://euobserver.com/foreign/137528>

The Constitution of the Russian Federation, Article 61 (2)

The Economist /YouGov Poll, (2014.8.-10.mar.), YouGov, Izgūts no: http://d25d2506sfb94s.cloudfront.net/cumulus_uploads/document/cja74lyga5/econToplines.pdf

The Economist/YouGov Poll, (2014), YouGov, August 30-September 1, 2014 p.8, Izgūts no: <https://today.yougov.com/news/2014/09/04/ukraine-more-sanctions-wont-stop-russia/>

The EU's Russia policy: Five guiding principles, (2016 oct.), Briefing, European Parliament, Izgūts no: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589857/EPRS_BRI\(2016\)589857_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589857/EPRS_BRI(2016)589857_EN.pdf)

The European Union and Russia: Close Neighbours, Global Players, Strategic Partners, (2007), European Commission, External Relations, Izgūts no: http://eeas.europa.eu/archives/docs/russia/docs/russia_brochure07_en.pdf

The EU-Ukraine Association Agreement and Deep and Comprehensive Free Trade Area. What's it all about?, European Union. External Action, (22.lpp), 2.lpp, Izgūts no: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/vademecum_en.pdf

The Military Doctrine of the Russian Federation, (2014), Translation from Russian, Press Releases, The Embassy of the Russian Federation to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Izgūts no: <http://rusemb.org.uk/press/2029>

The Netherlands' Senate may hold debates on ratification of Ukraine-EU agreement in May, (2017 19.apr.), Kyiv Post, Izgūts no: <https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/netherlands-senate-may-hold-debates-ratification-ukraine-eu-agreement-may.html>

The Role of Perceptions in Conflict, Office of Human Resource Development, Univerist of Wisconsin-Madison, Izgūts no: <https://www.ohrd.wisc.edu/home/HideATab/FullyPreparedtoManage/ConflictResolution/AboutConflict/PerceptionsofConflict/tabid/230/Default.aspx>

The Ukraine crisis timeline, Center for Strategic & International Studies (CSIS), Izgūts no: <http://ukraine.csis.org/>

Timeline - EU restrictive measures in response to the crisis in Ukraine, European Council. Council of the European Union, Izgūts no: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/ukraine-crisis/history-ukraine-crisis/>

Tisdall S., (2016 21.dec.), *Europe's lack of strong leadership leaves it vulnerable to terrorism*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/21/europe-leadership-vulnerable-terrorism-merkel-hollande-renzi-berlin-truck-paris-attacks-brussels>

Traynor I., (2001 24.jan.), *The rogue intelligence officer, the bogus news agency and the spies who never were*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/uk/2001/jan/24/freedomofinformation.politics>

Treisman G., (2016), *Why Putin Took Crimea. The Gambler in the Kremlin*, Foreign Affairs, Izgūts no: <https://www.foreignaffairs.com/articles/ukraine/2016-04-18/why-putin-took-crimea>

Trenin D., (2014 jul.), *Ukraine and the New Divide*, Carnegie Moscow Center

Trippas D., Pennycook G., Verde M.F., Handley S.J., (2015), Better but still biased: Analytic cognitive style and belief bias, *Thinking & Reasoning*, Vol. 21, No. 4, 43-445, Routledge, Taylor & Francis, <http://dx.doi.org/10.1080/13546783.2015.1016450>

Tsygankov A., (2015 4.feb.), Vladimir Putin's last stand: the sources of Russia's Ukraine policy, *Post-Soviet Affairs*, Taylor & Francis Online, 31:4, 279-303, DOI: 10.1080/1060586X.2015.1005903

U.N. finds growing signs of Russian involvement in Ukraine war, (2015 1.jun.), Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-un-idUSKBN0OH2SK20150601>

Ukraine – Ministerial meeting in the Normandy format in Munich (February 18, 2017), France Diplomatie, Izgūts no: <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/ukraine/events/article/ukraine-ministerial-meeting-in-the-normandy-format-in-munich-18-02-17>

Ukraine ceasefire: New Minsk agreement key points, (2015.12.feb.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-31436513>

Ukraine claims photos prove Russian special forces in eastern Ukraine, (2014 21.apr.), CBS News, Izgūts no: <http://www.cbsnews.com/news/ukraine-claims-photo-proof-russian-special-forces-in-eastern-ukraine/>

Ukraine crisis in maps, (2015 18.mar.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-27308526>

Ukraine crisis: Putin orders retaliatory sanctions, (2014 6.aug.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-28680656>

Ukraine death toll hits 6,000 amid ongoing fighting – UN, (2015 2.mar), UN News Centre, Izgūts no : <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=50215#.WS1e8miGPIU>

Ukraine Economic Indicators, Trading economics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/indicators>

Ukraine Exports By Country, Tradingeconomics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/exports-by-country>

Ukraine Exports, Trading economics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/exports>

Ukraine GDP, Trading economics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/gdp>

Ukraine Imports, Trading economics, Izgūts no: <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/imports>

Ukraine sets sights on joining NATO,(2015 9.apr.), Reuters, Izgūts no: <http://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-nato-membership-idUSKBN0N01OW20150409>

Ukraine votes to drop non-aligned status, (2014 23.dec.), BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-30587924>

Ukraine, Trade, European Commission, Izgūts no: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/>

Ukraine. Situation update No.7, (2015) No.7, United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Izgūts no:
http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ocha_ukraine_situation_update_number_7_14_august_2015.pdf

Ukraine: Military Deadlock, Political Crisis, (2016 19.dec), International Crisis Group, Briefing No 85, <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/eastern-europe/ukraine/b85-ukraine-military-deadlock-political-crisis>

Ukraine's parliament votes to abandon Nato ambitions, (2010 3.jun.), BBC, Izgūts no:
<http://www.bbc.com/news/10229626>

Ukraine's Petro Poroshenko 'will hold referendum' on Nato membership, (2017 2.feb.), The Telegraph, Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/02/02/ukraines-petro-poroshenko-will-hold-referendum-nato-membership/>

Urban M., (2015 10.mar), *How many Russians are fighting in Ukraine?*, BBC, Izgūts no: <http://www.bbc.com/news/world-europe-31794523>

Urcosta R.B., (2017 16.mar.), *How to put Crimea back on the European agenda*, European Council on Foreign Relations, Izgūts no:
http://www.ecfr.eu/article/commentary_how_to_put_crimea_back_on_the_european_agenda_7247

Vertzberger, Y., (1990), *The world in their minds: Information processing, cognition, and perception in foreign policy decisionmaking*, Stanford University Press, Standford, California

Vey J.B., Irish J., (2015 23.sep.), *France, Egypt agree 950 million euro Mistral warship deal*, Reuters, <http://www.reuters.com/article/us-france-egypt-mistral-idUSKCN0RN18Z20150923>

Victory, Cambridge Dictionary, Izgūts no:
<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/victory>

Victory, Oxford Dictionaries, Izgūts no:
<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/victory>;

Vinocur N., (2016 3.okt.), *Old World's moment of Trump reckoning*, Politico, Izgūts no: <http://www.politico.eu/article/the-old-worlds-moment-of-trump-reckoning-presidency-european-politicians-diplomats/>

Vizguanova E., Romanovs E., (2014), *NATO valstu reakcija uz karadarbību Ukrainā un izmaiņas to rīcībpolitikā*, Latvijas Ārpolitikas institūts

Vladimir Putin submitted appeal to the Federation Council, (2014 1.mar.), President of Russia, Izgūts no: <http://www.en.kremlin.ru/events/president/news/20353>

Walker S., (2015 17.dec.), *Putin admits Russian military presence in Ukraine for first time*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2015/dec/17/vladimir-putin-admits-russian-military-presence-ukraine>

Walker S., Rankin J., (2014 7.aug.), *Western food imports off the menu as Russia hits back over Ukraine sanctions*, The Guardian, Izgūts no: <https://www.theguardian.com/world/2014/aug/07/russia-bans-western-food-imports-retaliation-ukraine-sanctions>

War, Oxford Dictionaries, Izgūts no: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/war>

Waterfield B., Dominiczak P., Blair D., (2014 24.mar), *G8 suspends Russia for annexation of Crimea*, The Telegraph, Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/10720297/G8-suspends-Russia-for-annexation-of-Crimea.html>

Weisiger A., (2014). *Victory without peace: Conquest, insurgency, and war termination*, University of Pensilvania, USA, SAGE, Vol. 31(4) 357–382, DOI: 10.1177/0738894213508691

Weiss M., Miller J., (2015 27.jan.), *Putin Is Winning the Ukraine War on Three Fronts*, The Daily Beast, Izgūts no: <http://www.thedailybeast.com/articles/2015/01/26/ukraine-is-losing-the-war-on-3-fronts.html>

Wesslau F., (2016 18.mar.), *Why non-recognition matters in Crimea*, European Council on Foreign Relations, Izgūts no: http://www.ecfr.eu/article/commentary_why_non_recognition_matters_in_crimea6043

What is the Crimea, and why does it matter?, (2014 2.mar.), The Telegraph, Izgūts no: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10671066/What-is-the-Crimea-and-why-does-it-matter.html>

What's Behind the Flare-Up in Eastern Ukraine?, (2017 9.feb.), Ukraine Crisis Media Center, <http://uacrisis.org/52456-behind-flare>

Whitmore B., (2015 9.sep.), *Why Belarus Is About To Get Interesting*, Radio Free Europe. Radio Free Liberty, Izgūts no: <https://www.rferl.org/a/why-belarus-is-about-to-get-interesting/27234694.html> ;

Wilfred Jilge V., *"Novorossija (New Russia)": Historical Genesis and Political Relevance of an Imperial Identity Claim*, lecture series: revolutions and their impact on modern eastern and central europe, Deutsche Gesellschaft für Osteuropakunde e.V., Izgūts no: <https://www.dgo-online.org/kalender/berlin/2017/novorossija-new-russia-historical-genesis-and-political-relevance-of-an-imperial-identity-claim/>

Комплекс мер по выполнению Минских соглашений, (2015, 12.feb.), Президент России, Izgūts no: <http://kremlin.ru/supplement/4804>

Проект «Груз-200 из Украины в Россию», Izgūts no: <http://gruz200.zzz.com.ua/>;
Груз -200 из Украины в Россию <https://www.facebook.com/groups/gruz200/?fref=ts>

Протокол по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы, (2014, 5.sep.), Izgūts no: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>

PIELIKUMI

NATO valstu sabiedrības uzskati par palīdzības sniegšanu Ukrainai

Sabiedrība NATO valstīs vairāk atbalsta ekonomiskās nevis militārās palīdzības sniegšanu Ukrainai

Ņemot vērā radušos situāciju starp Krieviju un Ukrainu, vai Jūs atbalstāt vai noraidāt minētās darbības?

1.att. Sabiedrība NATO valstīs vairāk atbalsta ekonomiskās nevis militārās palīdzības sniegšanu Ukrainai.

(Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun), *NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid*, Pew Research Center, p.4)

Rietumvalstu uzskati par vainīgo karadarbību Ukrainas austrumos

Kurš ir galvenais vainīgais karadarbībā Ukrainas austrumos? (%)								
	Prokrieviskie separātisti Ukrainā	Ukrainas valdība	Krievija	Rietumvalstis, kas ir Eiropā un ASV	Minēts vairāk kā viens variants	Visi minēti	Neviens no minētajiem	Nezinu/ atturas
ASV	15	13	42	5	0	1	1	22
Kanāda	18	5	37	7	2	2	0	29
Francija	30	14	44	9	0	1	0	2
Vācija	25	9	29	12	3	5	0	17
Itālija	22	7	29	6	7	4	1	23
Polija	15	8	57	3	5	5	0	8
Spānija	15	9	37	8	3	5	1	21
Lielbritānija	17	7	40	7	2	2	1	24
VIDĒJI:	19.625	9	39.375	7.125	2.75	3.125	0.5	18.25
Krievija	4	26	2	50	8	4	0	4
Ukraina	9	8	45	6	16	12	0	3

Tabulā attēlotie dati ir izgūti no atsaucē norādītā avota, taču tā ir papildināta ar pētījumam nepieciešamo aprēķinu.

2.att. Rietumvalstu sabiedrība par galveno vainīgo pusi karadarbībai

Austrumukrainā uzskata Krieviju

(Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun), *NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid*, Pew Research Center, p.51)

Rietumvalstu uzskati par pret Krieviju ieviestajām sankcijām

Pēc Jūsu viedokļa, vai ekonomiskās sankcijas, kas tika ieviestas pret Krieviju no ES un ASV puses būtu jāpalielina, jāsamazina vai jāatstāj esošajā līmenī? (%)				
	Palielināt	Samazināt	Atstāt esošajā līmenī	Nezinu
ASV	28	10	53	9
Kanāda	28	9	48	15
Francija	25	25	49	0
Vācija	20	29	46	5
Itālija	30	18	34	19
Poliija	49	13	26	13
Spānija	24	16	49	11
Lielbritānija	23	12	53	12
VIDĒJI:	28.375	16.5	44.75	10.5
Ukraina	65	12	13	10

Tabulā attēlotie dati ir izgūti no atsaucē norādītā avota, taču tā ir papildināta ar pētījumam nepieciešamo aprēķinu.

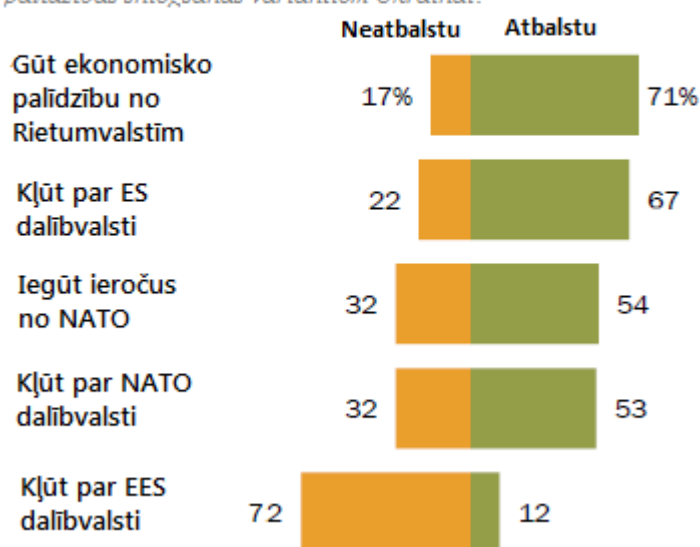
3.att. Rietumvalstu sabiedrība lielākoties atbalsta sankciju saglabāšanu esošajā līmenī.

(Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun), *NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid*, Pew Research Center, p.53)

Ukrainas iedzīvotāju viedoklis par iespējamo palīdzības sniegšanu no Rietumvalstīm

Ukraiņi vēlas palīdzību no Rietumvalstīm

Vai Jūs atbalstāt vai esat pret minētajiem Rietumvalstu palīdzības sniegšanas variantiem Ukrainai?

Aptaujā nav ietverts Krimas, Doņeckas un Luhanskas apgabalu iedzīvotāju viedoklis

4.att. Ukraiņi vēlas palīdzību no Rietumvalstīm

(Simmons K., Stokes B., Poushter J., (2015 10.jun), *NATO Publics Blame Russia for Ukrainian Crisis, but Reluctant to Provide Military Aid*, Pew Research Center, p.38)

Maģistra darbs

„Konfliktsituācija Ukrainā: ES un NATO skatījums uz Ukrainas konflikta sekām”
izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti.

Darba apjoms (neskaitot titullapu, satura rādītāju, apzīmējumu sarakstu, izmantotās informācijas avotu sarakstu, pielikumus, dokumentāro lapu un zemspvītras atsauces) ir 219 964 rakstu zīmes (ieskaitot intervālus).

Autors:

Magda Straume

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

(atbilstošo pasvītrot)

Vadītājs: asociētais profesors Dr.sc.pol. Toms Rostoks _____ . __. __.2017.

(personiskais paraksts)

Recenzents: pasniedzējs Dr.sc.pol. Didzis Kļaviņš _____

(personiskais paraksts)

Darbs iesniegts Politikas zinātnes nodaļā 29.05.2017

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Inga Poļaka

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

____.06.2017. prot. Nr. ____

Komisijas sekretārs: _____ *(personiskais paraksts)*